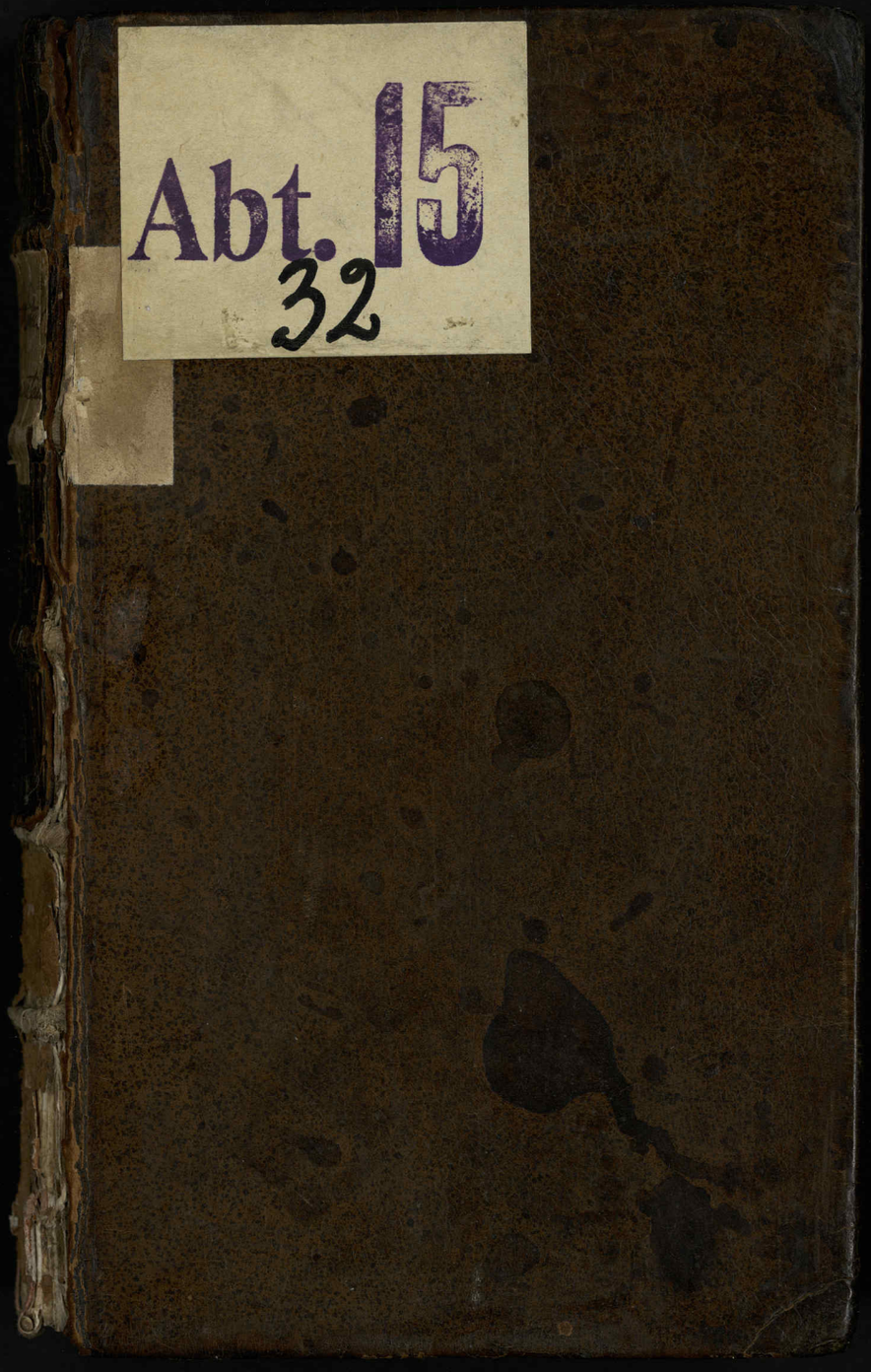

Archives nationales de Luxembourg (ANLux), SHL-Abt15-0032

PUBLIC DOMAIN

32

B-2-12

ex libris
J. Joarlette ex Presle
presbiteri
1768

ex libris J. Joarlette
ex presle

Abt. 15, 32

15,32

Methodus Sacramentalis complectens difficultates et earum resolutiones practicas in dispensatione Sacramentorum occurrentes.

Quamvis Sacerdotes dei, et christi ministros universæ evangelicæ legis scientia oporteat esse instructos, nosse divina misteria, catholicæ fidei dogmata, christianæ vitæ officia, et quidem cognitione pleniore, et perfectiore q̄ populus quem instruere, docereq: ipsis incumbit. Attamen minus singulari lucere debent eruditione in illis quæ Sacramenta et eorum dispensationem concernunt, nam periculose administrantur Sacramenta ab ignorantibus, et errores quos deus circa minus principales ministrorum suorum functiones misericordiâ suâ dissimulat, commissos circa præcipuas ministerii sui partes

Stricto judicio castigat, ut exemplis filiorum Heli, ophni et phinees, et ozæ manifestum est, non solum sacerdotibus, sed et fidelibus periculosa ministrorum ignorantia, vel enim impingunt in illam divini interdicti regulam: Nolli Sanctum dare Canibus, neq: mittas margaritas ante. porcos, et indignos ad sacra. misteria. admittunt, quibus acquirant damnationem vel in alteram impingunt: calamum quassatum non conteret, Lignumq fumigans non extinguet: Isaiæ C: 42: 13.

Et dignos sacramentali subsidio orbatos ab illorum participatione repellunt. accidit qd sacerdotes priusqm sacramenta administrent instar christi præcursoris domino debeant præparare plebem perfectam, 3o docere, scilicet populum divinam sacramentorum originem, 2a, institutionem, efficaciam, necessitatem, utilitatem maximam, gratiæ sanctificantis, et sacramentalis obstacula, illa removere instruendo, et abhortando

fidles

fideles congruis dispositionibus ad sacra. debite suscipienda. præparare, et adornare in similitudinem fidelis illius servi Abraham, proferendo in aures et armillas christianorum scilicet virtutum ornamenta. ut venientes ad fontes salutaris christo, in Isaac adumbrato conjungantur.

Denique meminisse oportet dei sacerdotes in sacramentis, et illorum dispensatione nil privata inventione statuendum, aut privata inventione statutum, esse exequendum, dei scilicet sunt ministri, et dispensatores xtmisteriorum dei, non houm regulam hnt Christi voluntatem, quam apostoli a christo, Ecclesiâ ab apostolis accepit in scripturâ sacra et traditione consignatam. hoc depositum servabitur, hoc monumentum evolvant, legant, meditentur, doctrinam, prædicationem et sacramentorum administrationem divinis illis regulis secundum Eccles: Romanæ catho: prescriptum, conforment in cæremoniis et vilibus sacris, quæ sit diœcesium diversitas ab usitata. in diœcesi sua

praxi

praxi et consuetudine non recedant, memores illius Davidici, adstitit regina, id est ecclesia, a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata. Varietate.

Dissertatio prima

Præmittuntur quædam regulæ circa dispensationem Sacramentorum observandæ

Cath: Rom: 2: p: C: j: N: 24 B: quærens quid — porro Statuendum de illis qui impura conscientia administrant Sacramenta, respondet, Viderint Sacramentorum ministri cum hæc audiunt non satis sibi esse arbitrentur si post habita morum integritate ac conscientia mundicia illud tantum cogitent quomodo Sacramenta rite administrentur, ita Cath: rom obligatur enim Sacerdos non solum sollicitus esse ut Sacramenta integre administret, sed etiam alius est ut Sancta Sancte pertractet, nedum alius est minister ad salutem, damnationem sibi acquirat: hinc Ril: Rom: p: 4: Sacerdos inquit, si fuerit peccati mortalis sibi conscius, ad Sacram administrationem

trationem non accedat, nisi prius corde pœnileat et si habeat copiam confitendi temporis et loci ratio ferat, convenit confiteri. hinc male concludes obligationem præmittendi confessionem &c. de convenientia, nam modus ille loquendi ritualis illius præceptum importat ut patet dum p: S: dicitur quod scire, et observare. Conveniat illa quæ Syn: Tridentina decrevit de ritibus SS: 7: C: 13. ubi anathemate ferit eos qui male sentiunt de ritibus, aut Cæremoniis in Sacramentis adhiberi solitis solitis, illa autem scire et observare præceptii est et non solius convenientiæ. eodem termino utitur S: Tho. 3 p: q: 64: art: 5 ad 3: alio modo inquit, est aliquid debitum esse in Sacramento secundum quidem decentiam et hoc modo debitum est ut Sacramentorum ministri sint boni, et in C: A B. 6 dictum: est conveniens ut ministri Sacramentorum sint justi: ubi per decentiam et etiam per convenientiam intelligit præceptum quia subdit, nam ministri domi-

no

no conformari debent secundum illud:
levit: 19 sancti eritis quia sanctus sum
deinde illud quod est mere de convenienti,
non obligat ad mortale: S Th: ä. jus-
tiliam requirit in ministrio sub mortali
quia ait loco citato hoc peccatum pertinet
ad irreverentiam dei, et contaminationem
sacramentorum, consequens est quod tale
peccatum ex genere suo sit mortale ita
S: Thom

Denig. alia diœcesium ritualia præscri-
bunt obligationem præmittendi confessio-
nem quod etiam præcepit C: Borrom: in
instructionibus pastoralibus, et manuale
mechlinienſe eandem obligationem extendit etiam
ad casum peccati mortalis probabiliter: si sacerdos
inquit peccati mortalis conscius sibi, aut de
eo probabiliter dubius fuerit, ad sacramentorum
administrationem non accedat, nisi prius
sacramentaliter confiteatur. tunc casus aliqui
excipiuntur, in quibus non peccat si confes-
sionem non præmittit, jó ut loquitur rituale

Rom:

Rom: si non habeat copiam confessarii
ne verba illa nimis extendantur, quasi quis
sibi deesse crederet copiam confessarii, ubi
inter plures non habet facultatem, et liber-
tatem eligendi tunc enim pastorale mechl:
statuit præmittendam esse confessionem, si
inquit nullatenus confessarium habere valeat
hinc solum non obligatur ad confessionem
si sacerdos quidem adsit sed non approbatus
vel approbatus pro isla diœcesi, vel non
approbatus sit pro isla, approbatus tamen
non est pro casibus reservatis, et sacerdos
confiteri volens casui reservato, obnoxius sit
nam videtur tunc non esse obligationem
confitendi cogi in confessario non sit potes-
tas absolvendi: C: ofrid: pro casibus reser-
vatis specialiter non approbatis, excepto
solo mortis articulo ab ipsis absolvendi non
edit facultatem neque indirectam, quam
si in casu allegato hret sacerdos non bene
diceret ofrid: meminisse debere sacerdotes
se nihil posse circa casus reservatos extra
articulum

articulum mortis. cum non recte dicantur
Sacerdotes nil posse circa peccata oblita qui
ab ipsis absolvere possunt indirecte, nec ullo
modo practicanda est Sententia eorum qui
prætendunt Sacerdotem illum a peccato ab-
solvere posse, et pro absolutione a reservatis
mittere debeant pœnitentem ad approbatum
pro reservatis, cogq per Sacramentalem abso-
lutionem ab uno sine alio absolvi non possit

2° non tenentur si temporis vel loci ra-
tio id non ferat Vi: q: si urgeat necessitas,
et in mora differendi administrationem sit
periculum

Si ad Sacramenta administranda accinctus
ille sine populi obloquio, offensa, aut
suspicione vel non possit suspendere vel ab
inchoata jam administratione, nec commode
nec cum reverentia recedere.

Si celebraturus jam adstat altari qui locus
advocando confessariis non congruit, in his
et similibus sufficit de peccatis confiteri
prout temporis mora permittit.

an

An parochus vocatus ut matrimonio as-
sistat si fuerit in statu peccati mortalis
Confessionem præmittere teneatur.

R: affirmative propter diversitatem Senten-
tiarum an sit minister, incertum periculum
irreverentiæ et contaminationis Sacramenti
quantum fieri potest fugiendum.

Quod si Sacerdos mortali obnoxius Baptismi
Sacramentum administret non ut ecclesiæ
minister, et ex officio sed ut Laicus neces-
sitatem patienti succurrens talem non peccare
videtur sentire S: Thom: 3: p: q: 64:
a: 6: ad 3. qa tn auctores hic variant
placet monitum Contensonii quod quantum
fert ratio temporis conferi teneatur, ut
sancta sancte pertractet et sanctitati
Christi se conformet.

Casus

Quid dicendum? pastor et vica-
rius ambo sunt in statu peccati
mortalis

mortalis uterq ad aliquod Sacramentum
Vocatur Cujus administratio differri non
possit nec alius ad manum est Cui
possent confiteri ?

℟ Suppono ob Statum injustitiæ utriusq
non cessare obligationem Sacramenta admi-
nistrandi quam ratione officii contraxerunt
nec ex illo capite cessare obligationem quã
habent fideles Sacramenta Suscipiendi

2º Suppono neutri deesse copiam confessarii
cum unus alterum absolvere possit et Valide
et Licite, unde Videtur dicendum quod ille qui
prius alterius excipit confessionem absolvere
debeat ut cum contritione perfecta, et Sa-
cramenti Voto justificetur, quod licet diffi-
cilius sit, impossibile tn non est, sed quia
tali casu primo obligabitur audire alterius
confessionem

℟ Videtur dicendum quod si unus obligetur
celebrare alius aliud Sacramentum adminis-
trare quod hic teneatur audire confessionem
celebraturi, illi enim principalius jus
compellit

compellit petendi Sacramentum pœnitentiæ
ratione singularis, et arctioris obligationis
quam habet non accedendi ad altare, nisi pecca-
tis Sacramentali confessione expiatis, eo quod
ostrid: SS: 13 de Sac: altaris exprosse, et
specialiter statuat illi quem conscientia pec-
cati mortalis gravat antequam ad illud accedat
præmittendam confessionem necesse ee. idem
practicarem si Vocaretur unus ad matrimonium
alter ad aliud Sacramentum, eo quod tanta ō
sit certitudo quis sit minister matrimonii
per consequens non tam certa obligatio in
casu, ut præmittatur confessio, dum Sacramen-
tum matrimonii quam dum alia Sacramen-
ta administrantur

Idem dic si unus ad baptismum in neces-
sitate, et alius ad aliud Sacramentum Vocetur
Si Vero Sacramenta æqliter requirant statum
justitiæ, suaderem ut considerato conscientiæ
suæ statu, ille se primo ad excipiendum
alterius confessionem exponeret, qui certius in
contritione, et divinæ possit misericordiæ
sperare.

Quæres an fidelibus sit illicitum ab improv-
bis-

bis ministris petere Sacramenta cum justa
prædicta talibus illicitum sit illa administrare.
Ex uliliter hæc quæstio movetur Vel enim vidi-
ores illo errore ducuntur quod impii sacerdotes
invalide sacramenta ministrent quod etiam a
fide orthodoxa devium est aut si credant ab
illis sacramenta valide conferri, timent qui
sunt tenerioris tenerioris conscientiæ a talibus sacramenta
petendo vel causam ce sacrilegii, vel cum illis
communicare, et ideo curiosius in vitam et
conversationem ministrorum inquirunt: hoc
ultimum est prorsus detestandum, et impro-
bandum cum de Christi ministrorum, ad
illa quæ sui sunt ministerii debita subeunda
dignitate sine notabili peccato ne suspicari
quidem possint, nec liceat: nisi dubium forte
fundatissimum; multo minus in vitam ip-
sorum, et famam inquisitione, et scrutinio (:
quæ potestas si hoc ratio requirit, est reser-
vata Ecclesiæ prepositis :) perniciosa libertate
grassari quantum ad principale quæsitum
sic solvendum.

per se quidem illicitum est a ministris

flagitiosis

flagitiosis certo impœnitentibus, etiam ultroneæ
ad sacramenta administranda paratis sa-
cramenta recipere: justa tamen subsistente
causâ vel necessitate peccatum non erit v.g:
si subditus a proprio parocho impio petat
assistentiam matrimonii, viaticum, ~~extrema ti-~~
~~cet in exercitio~~ extremam unctionem, semel
in anno sacramentum Euch: ~~peccatum~~, pro
tem ipsi deferat baptizandam! talia enim non
licet sacramenta ministrare nisi proprio paro-
cho, nec in similibus casibus timendum est pe-
riculum communicationis in sacrilegio non
magis quam sit periculum communicationis
in idolatria dum urgente necessitate vel
justa de causa petitur juramentum a peje-
turo per falsos deos, sacramenta tamen quæ
sunt liberalis a similibus petere & licet
neq prædicta sacramenta si alius adsit qui
possit illa administrare, quod si quis ea
devotione confiteri velit vel sumere eucharis-
tiam prælatu lucrandæ indulgentiæ certa
festivitatis die, nec adsit nisi minister im-
pius devotio illa videtur præpostera, nec
causa illa e sufficiens ut se habeat

permissive.

permissive ad indignam administrationem
residere.

Quod si supponas in aliqua parochia
difficile
predicta vitâ parochum, et subditis &c. et mo
lestum accedere alium pro absolutione vel sa
cra communione quotius scilicet ipsos urget
aliqualis obligatio ratione indulgentiarum
aut festivitatum crederem ō &c. illicitum
ab illo petere sacramenta salutis subsidia,
qua subditi jure petunt, et parochus tenetur
administrare, et quibus parochiani ob im
piam vitam parochi, vel coiter ō debent
fraudari, vel alio assidue cum suo incommo
do et molestia quærere.

Quæ hic movetur quæstio an liceat petere
ab excomunicatis non servit praxi ob casus
raritatem, quod si excomunicati sint, tolerati
eodem modo resolvendum sicut de ministris
impijs: si sint denunciati, vel notorii cle
ricorum percussores, quorum percussio nullo
tergiversatione pl celari ab ipsis, liceat
petere baptismum et vero similius sacra
mentum pœnitentiæ in articulo mortis, re
liqua ab ipsis petere illicitum &c.

Quidnam

Quidnam circa intentionem formandam
ag
observare debent sacerdotes dum sacramenta
accedunt ministranda

Bl per intentionem intelligitur actus voluntatis
ex
collectione rationis se in finem moventis
si actu expresso voluntas se movet et sive deter
minet ad finem per medium quod actualiter
eligit acquirendum, vocatur intentio actua
lis: virtualis est quando sui compos licet in
exercitio actionis distractus ex virtute actua
lis intentionis actionem inchoet, et prose
quatur et absolvat: alia ē habitualis: quædam
scilicet promptæ agendi facilitas, qua licet
ex antecedentibus actibus voluntatis sit acquisita
illa tamen virtute sua non influit in præ
sentem operationem eo quod de illis nulla
sit cogitatio vel memoria his præmissis
resolvendum.

Ut valeat sacramentum necessario ō ē in
ministro intentio actualis durante admi
nistratione semper actualiter continuata
nam inquit S: Tho: 3: p: 964: a:
8: ad 3: quamvis studiose curare debeat
sacramenti minister ut habeat actualem

intentionem

intentionem Sed hoc ō ē possibilem totaliter in hois voluntate seu potestate, quia per intentionem cum homo vult intendere, incipit alia cogitare, ita S T: hinc turbari ō debent sacramentorum ministri, dum post administrationem reflectunt quod inter administrationem naturaliter distracti fuerint vel etiam voluntarie alia mente volverint Requiritur tamen ad sacramenti valorem aliqua intentio actualis eo quod juxta ōes necessaria sit virtualis quod ēe ō pt nisi virtute actualis, et manifeste constat ex eo quod ōes rejiciant habitualem tamqm insufficientem eo quod ex virtute actualis nulla oppereatur ad intentionem illam actualem ad sacramenti valorem requisitum nervum ō ē ut quis actu expresso dicat intendo conficere sacramentum, vel intendo quod Christi ecclesia facit, Sed sufficit ut ad sacramenta administranda vocatus ac ad illa se accingens reverenter incipiat contrectare materiam applicare formam ac refledere.

Nam

Nam cum intellectus tunc advertat, quid agatur et quid agat voluntas illud exequendo, vult et approbat actualiter, et si tunc in prosecutione superveniat inadvertentia, nihilominus sacramentum confecisse dicendus ē ex intentione actuali virtualiter continuata optime monet p: C: B: in suis instructionibus ut sacerdotes antequam ad sacramenta administranda accedant ante altare genuflexi, nisi necessitas festinare cogat, orent paululum, ut in sacræ actionis meditatione paululum versentur, illud intendat et agere proponat quod Christ: instituit et sacramentaliter Ecclesia intendit et agit.

Quid dicendum de parocho qui media nocte excitatur vociferante famulo suo, quod debeat sine mora ministrare baptismum puero recenter nato jam morienti, aut adulto jam jam morituro extremam Unctiō- ℞ parochum istum valide ministrasse sacramentum ut patet ex prædictis, de intentione actuali et virtuali, proinde dicendum quod actualiter intenderit ministrare

nam

nam finem ad quem vocatus fuerit cognovit et ad illum mdus ordinalis pervenit: perturbatio denim et ex somno superstes habetudo ō impedivit, quominus cognoverit ad quæ vocaretur, et quod cognovit, actualiter in ipso exercitio voluerit, alioquin ō surrexisset, sed solum impedita fuit mentis attentio et reflexio, quæ ad sacramenti valorem non requiruntur sicut vg: qui fugit ex domo flagrante actualiter vult fugere, licet ob perturbationem mentis actualiter ō reflectat quod velit fugere.

De materia et forma

Quanam generaliter observare teneantur forum ministri circa materiam et formam Sacramentorum

℟ circa materiam jo observandum ne adhibeatur ullo casu substantialiter diversa ab illa quam ex institutione Christi docet ecclesia adhibendam censetur autem substantialiter diversa quando materia ita variata assumitur ut secundum propriam

propriam in materia Sacramentorum expressionem cōibus hominum usibus non serviat, licet forte specie physica a propria Sacramentorum materia ō differat, sic ō servit ad ablutionem communi hominum usu, glacies, vinum &c, nec massa farinæ incoctæ ad nutrimentum, et ideo nec glacies, nec vinum est valida baptismi materia, nec incocta massa farinæ Eucharistiæ.

2° illicitum ē uti materia accidentaliter mutata, quando scilicet quæ adhibetur ō ē Christi institutioni sed ecclesiæ statuto contraria vg: dum massa farinæ quæ coquitur ad usum Eucharistiæ admiscetur lac, fermentum &c.

3° Materia probabili et dubia uti ō licet nisi dum necessitate urgente certa haberi ō pst, utrum materia ex intentione ministri debeat determinari?

℟ necesse ō ē ut determinetur, sed sufficit ut determinetur forma applicatione ut in baptismo per formam determinatur una ex tribus ablutionibus tamquam materiæ

sacramenti

Sacramenti materiam adhibere, ō licet vel substantialiter vel accidentaliter alteratam ita nec formam, censetur autem forma eodem modo mutari sicut dictum ē de materia: de forma et materia cætera resolvemus agendo de Sacramentis in particulari

De Cæremoniis

Cæremonias secundum præscriptum Ecclesiæ adhibere etiam tenetur minister: præterquam enim quo mentem erigant ad Spiritualem contemplationem, et Sacramentorum effectus clarius manifestent Venerationem quam Sacramentis adferunt, etiam fidelibus exprimunt, illas pro libitu in alias commutare vel omittere sub anathematis pœna inhibet Trid: omitti tamen possunt quæ spectant ad Sacramentorum Solemnizationē dum illa Solemniter ō administrantur, aut dum Casus necessitatis aut periculum extraordinariæ contagionis excusat

Denig Statuunt Sacræ Synodi, ut in omni Sacramentorum administratione superpellicio et

et Stola desuper Sacerdotes utantur, nullum conferant Sacramentum etiam subdito excommunicato vel existenti in peccato mortali notorio aut occulte petenti, nec fidelibus alienæ parochiæ, nisi necessitatis causa, vel de propria parochi aut ordinarii Licentia

Dissertatio 2da.

De Baptismo

Articulus primus.

De ministro baptismi et quænā observare debeat.

jure datum ē Sacerdotibus baptizare inquit pastorale Mechli: sunt enim Sacerdotes ad Eucharistiam consecrandam instituti, quod Sacramentum eucharistiæ unitalis, et pacis ē, per Sacramentum autem baptismi homo fit particeps eucharistiæ, unitalis, et jus accipit ad mensam domini accedendi, quamobrem sicut ad Sacerdotem pertinet eucharistiæ consecratio ita Solemnis baptismi administratio, ita

S: Otho.

S: Otho: licet in primis ecclesiæ seculis quo baptisma tantum administrabatur in pascha-te et pentecoste hoc reservatum esset episcopis neque ex illius temporis, et disciplinæ aliis temporibus presente episcopo alteri Sacerdoti baptizare liceret

Licet autem singuli Sacerdotes jure suo baptizare possint, hoc tamen ō licet nisi parochis et parochiæ præfectis, nec illis licet alios baptizare quam suos subditos proprios nisi urgeat necessitas, aut alia de causa licentia recte præsumatur, hinc si ad parochū deferatur proles baptizanda quæ incognita ē parochiâ, et quam deferentes nolunt manifestare, prudenter presumitur de licentia ob morbi periculum; debeq: baptizari, et casus in registro distincte notari, ne proles ibi baptizata etiam ibidem putetur nata, et ita mensa sancti Spiritus gravetur ad quam jus ipsi ō competit ratione baptismi sed tantum ratione nativitatis.

Diaconis, licet etiam baptisma solemni ter ministrare.

ministrare, et ideo in eorum ordinatione dicitur, diaconum oportet ministrare ad altare, et baptizare, et prædicare, ō tamen ipsis licet solemniter baptizare sub pœna incurrendæ irregularitatis, sine episcopi vel presbiteri licentia, imo nequidem sine solemnitate absque licentia prædicta extra casū necessitatis: si necessitas urgeat omnes et singuli, sive mares sive feminæ, etiam infideles modo eumque formam, et intentionem ecclesiæ servent, baptisma licite administrant, etiā adultis: ad misericordiam enim illius, qui vult omnes homines salvos fieri, pertinet ut in illis quæ sunt de necessitate salutis homo de facili remedium inveniat inquit S: Ot: 3p: q: 6743

Necessitas omnino ultima expectanda ō ē et præstat illam prævenire q ab eadem prævenīri, ō leviter tamen nec temere præsumendum, quo genere præsumptionis non raro laborant obstetrices, quas ideo a parochis prämonendas docet S: C: Borrom:

quod

quod gravissime peccent, si quando mortis necessitate ō urgente baptismum audent ministrare, et cum obstetricibus, nisi in summa necessitate obviam eis [illegible] non liceat Baptizare modo pb baptizandi Locum doceat ō cc. eam docendam, Statuit ut parochi eas moneant ut cum mulier partui vicina egre se habet et de partu timetur parochum tempestive accersant qui si haberi ō possit, alium de ecclesiasticis ministris aut virum Laicum baptizandi peritum.

Inter ministros necessitatis ordinem etiam ee servandum, ritualia prae scribunt de illo ita Rit Romanum.

Si adsit sacerdos diacono praferatur, diaconus subdiacono, clericus laico, vir femina, eadem ille ordo absolute servandus, nisi inquit Rit Rom: pudoris gratia doceat feminam magis quam virum baptizare infantem ō omnino editum quod diam observandum parocho, eo quod naturalis pudor ecclesiastica observantia debeat praferri vel nisi femina melius sciret formam et modum baptizandi, hinc laicis

laicis imperitis praferenda peritae obstetrices, circa quas observa quod obstetricandi ministerio se addicere ō possint, nisi ad minus parochi judicio ad digne baptisma ministrandum debite instructae, et idoneae reperta sint et licet fideles omnes a parocho docere debeant, an ritum baptizandi bene sciant, formam ō lingua latina sed lingua vernacula noverint, cum pronuntiatione verborum aquae effusionem moraliter adhibeant, et in statu gratiae ee debeant dum baptizant ut expresse statuit pastorale. Mechl: singulariter tamen circa praedicta instruendas ee obstetrices. parentes diam licite baptizare possant modo manifesta urgeat necessitas nec alius adsit qui baptizare valeat idq: sine incurrendae cognationis spiritualis periculo, quae usum conjugii inter ipsas prohibere posset, quam tamen certe incurrerent si necessitate ō urgente, vel si alius adsit qui baptizare possit baptismo conferre attentarent.

hactenus

hactenus de ministro baptismi unum
restat absolvendum, quaenam scilicet circa
administrationem baptismi sint observanda.
℟ Certum ē quemlibet baptismi ministrū
uti debere materia certo sufficienti per se
loquendo, qualis ē sola aqua naturalis sive
calida sive frigida; certum etiam ē si aqua
simplex et naturalis haberi ō possit, illam
necessitate urgente debere adhiberi, quā quidē
mutata, et abstracta ē, sed de qua verosimili
us ē quod species aquā ō sint solutā ℣g.
quia communiter judicatur, quod liquor ille
plus habeat de aqua simplici quam de alie
na substantia, talis materia ē cerevisia
quando post cerevisiam decoctam et substan
tiam granorum exhaustam nova aqua ef
fusa transit quasi per siliqua, item lexi
vium vel leviter decoctum, carnium vel
piscium: si nec aqua presto sit urgente
necessitate debet adhibere materiam dubiam
qualis ē aqua rosacea stillans ex vite
vel arboribus vel ex chimica, ex floribus

herbis

herbis, aliisq corporibus expressa, partim
quia probabile ē liquoribus illis inēe aquā
naturalem partim quia vulgariter nomine
aquā vocantur et in illius defectu humanis
usibus eisd deserviunt. materia tamen in-
sufficienti ℣g: vino, oleo, quovis casu illici-
tum ē, et cum baptisma in similibus ad-
ministratum certo sit invalidum, infans mo-
riturus sine salutis remedio divinā provi-
dentiā committendus ē. in nive et glacie
baptisma collatum certo foret invalidum
nisi corpora ista calore dissoluta fiant.
conveniens materia ablutionis ac per con-
sequens baptismi hinc docet S:C: et
conformiter pastoralia ut si tempore hije-
mis aqua fontis baptismalis vel fuerit
nimis gelida ut timeatur infanti nocumen-
tum vel fuerit glaciata de fonte baptis-
mali, pauculā aquā calidā benedictā ad-
misceantur in vase mundo ut dissolutā
baptisma commode administrari possit:
licet autem de necessitate valoris sufficiat

aqua

aqua naturalis communis, de præcepto tamen Ecclesiastico etiam in baptismo ō solemni alia adhibenda ō ē quam de sacro fonte in Vigiliis paschæ pentecōstesq benedicta, idq: sub mortali obligatione quod ē observandum dum Regum aut principum pueri in capellis vel oratorio baptizantur quibus solis aliis ō nisi in ecclesia fontem baptismalem habente sacra constitutiones in locis illis privatis baptisma ministrari concedunt, ō tamen nisi præmissis cæremoniis in rituali præscriptis, quæ omnia observari mandat pastorale Mech: sub pœna suspensionis à divinis, si tamen necessitas urgeat licitum ē Baptizare ubiq sine cæremoniis in rituali præscriptis, et in aqua ō benedicta, parochi tamen ad similem necessitatem vocati lagenulam de sacro fonte repletam debent adferre, aut si ō sit periculum in mora quæri curare. obstetricibus tamen dum mulier ē parturi vicina aqua de sacro fonte dari ō debet, ut si

ut si superveniat necessitas, illa Baptizet Ted asspersionaliter ipsi aqua communis, non benedicta, ut si opus fuerit illâ baptismū ministrent. dixi de necessitate præcepti aliam aquam adhibendam ō ea, nisi de sacro fonte baptismali in Vigiliis paschæ vel pentecostes benedictam, unde si aqua fontis baptismalis vel corrupta vel exsiccata fuerit, de novo aliam parochus consecrare ō debet Ted fonte mundato corruptam prope in fontem projicit piscinam et aliam de vicina parochia quærat, quæ si sufficiens ō fuerit aliquid aquæ communis miscere licebit. dixi 2° in necessitate licitum ēe baptizare sine cæremoniis, tamen periculo infantis cessante debent illæ in ecclesia suppleri ut servetur uniformitas in baptismo, et ut baptizatus cæremoniarum salutares consequatur effectus quos illæ ex fide et ecclesiæ pietate operantur.

Ubi moris ē hæreticos adultos in ecclesia sua baptizatos ad nostram redeuntes, ne

Sub conditione quidem baptizare, an eqdē
tunc supplenda ceremonia.

R. consulendo attendenda ē. et episcopus consulat
Quæres an sit sufficiens necessitas baptizandi
sine cæremoniis quia patrinus expectatur
et parentes parochum rogant ut prolem domi
baptizare velit sine solemnitate et prolem le-
vare de baptismo, quod advenientē patrino
curam habebunt ut cæremoniæ in ecclesia sup-
pleantur

R. solent parochi in hoc puncto a nobilibus
vexari, et a pagorum toparchis, nihilominus
pastoralia severissime inhibent hoc, et cum
prohibitum sit, et per pastorem sine necessi-
tate ordinem cæremoniarum invertere, et
extra ecclesiam baptizare parochus ipsis ō
assentiatur, sed remittat illos ad episcopum
aut archipresbiterum, si tunc facultas obtinea
tur licentiam in scripto adferant.

Restat jam resolvendum quid observandum sit
circa materiam baptismi seu circa ipsam
ablutionem.

R. primo oportet aquam ita applicare ut sit
vera ablutio qualis ō ē. unius aut alterius
gutta

gutta aspersio, 2° debet aspersio corporis talis
fieri ita ut homo moraliter censeatur totus
talis ē. ablutio capitis, quod ē sensuum ra-
dix, et principium, urgente tamen necessitate
in qualibet parte corporis ablutio fieri potest
Sic necessitate transacta baptisma sub condi-
one erit iterandum, proinde sedulo attendendum
ut dum infantes offerantur crines cutis capi-
tis perfricentur ne solos crines ablutio tangat
et ita baptisma sit invalidum, etiam cavendū
ē. ne infantes leprosi vel alia contagiosa infir-
mitate laborantes supra fontem baptizentur
Sic ad vitandum in aliis contagionis periculum
baptizentur supra piscinam aut alium locū
separatum, possitq: parochus tali casu etiam
suo cavere periculo et aqua accepta infantem
abluere quod maxime possit venire usui tem-
pore pestis.

de cætero proinde ē. qui fiat ablutio, an im-
mersione quod ex ecclesiæ statuto fuit obser-
vandum usq: ad sæculum 14 an vero effusio-
ne. ut moris ē. nostris temporibus

Similiter indifferens ē. an una adhibeatur

aqua

aquæ effusio aut trina, secundum modernum tamen usum caput infantis tertio aqua perfundatur sub unius formæ prolatione, sed studiose observandum ē. ut cum prima effusione aquæ facta incipiat, et cum trina finiatur quamvis si incæperit, et finiretur cum una ex tribus, sacramentum foret validum

Articulus Secundus
De Subjecto Baptismi

Quod adulti sint conveniens subjectum baptismi etiam fatentur hæretici, sicut Waldenses et anabaptistæ non nisi sobrie ratione utentes docent esse baptizandos, fide tamen catholica credimus etiam ēē baptizandos pueros, ubpote quibus excepto martyrio nullum superest remedium salutis, secundum Christi sententiam, nisi quis renatus &c. ideo monet pastorale mechl: ultra triduum infantium Baptisma ō ēē differendum, hinc non immerito culpanda ē tamquam a canonicis sanctionibus, et pietate aliena parentum ma praxis illorum qui recenter natorum baptis-

differunt

differunt usque ad patrinorum adventum, qui dum mundana pompa, et externis intendunt tenellos periculo mortis expositos æterna salutis dispendio officiunt

an infantem totaliter matris uterο inclusum ob necessitatem liceat baptizare.

R negative ril: Rom: et pastoralia communiter negant, et Steijart: addens quod ab illo ritualium instituto velle admittere exceptionem pro casu ? sit negari cum regulæ de casu necessitatis necessitatis aperte loquuntur, et de quorumdam medicorum et chirurgorum speculatione contraria, addit illa tanti ō ēē ut praxim indecentē in primis et præterea novitam satis fundare possint. ita ille proinde expectari debet donec fœtus totaliter egrediatur, vel si aliqua parte totius corporis præmineat et timeatur ne totius non egrediatur in ea parte illa absolute Baptizetur et si in parte illa præminente ō appareat signum vitæ baptizetur in illa sub conditione

Si vivis, si mater certo mortua fuerit (: mortis autem judicium ē. si lampadis accensæ et ori admotæ flamma non movetur :) cum habere debet parochus ut uterus aperiatur quod convenientissime fieri potest et debet

per

per chirurgum, qui si requisitus a parocho no
luerit, parochus accedat loci officialem ut per
illum compellatur; si nullus adsit, et qui possit
et velit hoc pietatis opus infanti impendere.
parochus uterum secare debet, et licet commode
infantem possit extrahere, tamen rugis pel-
liculis quibus infans involvitur, ut possit ab-
luì prolem in utero relictam baptizet, quod si
supervivat postmodum extrahatur, et si in utero
baptizandi caput abluerit ō ē. rebaptizanda pro-
les. in secanda mortua matre. parochus imprì-
mis caveat ab omni praecipitatione, et se-
posita omni alteratione sibi plene praesens
pellem manu compressam et paululum eleva-
tam incipiendo a principio abdominis recte
scindat per umbiculum deinde alteram faciat
scissuram transversim a latere dextro usque ad
sinistrum ita ut scissura sit cruciata, et qua-
tuor scissurae partes a pelle inferioris uteri
avellat, tunc aperiat sibi scissuram crassuram
crassam pellem uteri, qua aperta inveniet
unam aut alteram pelliculam leviorem qua
infans involvitur quam facile rumpet, et

foetus mox apparebit, caveant hic parochi ut
se liberent a molestia matris secandæ, ne se-
quatur in praxi damnatum per innoc: XI
errorem omnem scilicet foetum quamdiu in utero
ē anima carere rationali et tunc primum can-
dem incipere habere cum pariter, sustinet
Stemmarius medicus doctissimus foetum quam-
dis informem ce. animatum et animam infundi
mox ut semen et sanguis in unum coagmen-
tantur, et quod ãa. ex rudi massa suum
sibi formet domicilium illam organizando
et membra disponendo quemadmodum limax
in qua delitescit et fabricatur, et ideo pau
vels a neesen recidens dicit ce. falsum
quod ãa ō introducatur nisi in corpus bene
organizatum. hinc contra eundem concludit
dico ego quod illud dubium an sit hoc suf-
ficiat ad massam aliquam baptizandam
modo vita appareat. ita ille hinc monendæ
sunt gravidæ quæ conquerantur de indis
positione eoq; saepe soleat illa indispō
disponere ad abortum, ut tum existente
abortu massam sanguinis aut coagulatis

ō abiiciant in cloacas aut latrinas, sed curent tali casu advocari parochum, qui si modicum vitæ in illo cernat secundum prædicta deberet sub conditione baptizare: si hoc est, accidit quod in sordibus illis ō raro corpus plene organizatum, adeoq. āa rationali certo informatum jaceat involutum prout ita. ipsiden audivi a quodam pastore qui supra simili casu vocatus cum ageslam māam sanguineam perscrutaretur, prolem ex eadem delexit longitudinis unius digiti membris ōnibus distincte effictam sed mortuam, cui simile exemplum hīc ē allegat pauli vels, quod si incertum sit an mulier sit gravida nisi hoc fundate manifestetur signis externis, vel medicus ita judicet ō ē tentanda sectio, sic enim deberet promiscue fieri quod gravia secum adduceret incommoda propter quæ incertis et remotis periculis obviare ō obligamur

De amentibus

Quantum

Quantum ad amentes an baptizari debeant vix occurrit casus in praxi, nam ōes in infantia baptizantur, nati tñ et perpetuo amentes in infantia ō baptizati, simpliciter sunt baptizandi sicut infantes: amentes ō perpetuo sed habentes lucida intervalla ē in amentia baptizari possunt, si tempore intervalli vel baptisma petierint vel in his apparuerit voluntas a baptismo ō aliena. secus baptizandi ō st̄ nequidem in extrema necessitate vide S:OS: q: 68. a 12. ad 3.

De monstris

Circa monstra baptizanda sequenti methodo procedat parochus. monstrum quod tale vocatur ob difformitatem membrorum accidentalium g: quia ht 4 pedes simpliciter baptizetur si geminata sint membra substantialia g: duo capita duo pectora distincta sicut unum sit corpus quo casu 2 ca hōes perspicuum ē uterq: distinctim baptizetur, et si mortis periculum immineat, uterq: simul ablutione unica baptizet et dicat ego vos baptizo.

Si-

Si duo habeat capita et pectora ō bene dō-
bincta ut dubium sit an homo unus aut
plures sint unus absolute baptizetur alter
sub conditione si ō es baptizatus.
Si monstrum habeat duo capita et unum pe
tus & duo pectora et unum caput unum
baptizet simpliciter et aliud sub conditione
si es hō, si solum habeat caput monstrum
sum ꝙ equinum, porcinum, baptizandum
videtur sub conditione si hō es, quod si mons
trum nullam prē se ferat humanam speciem
modo ō constaret quod ex coitu cum bruto
conceptum esset, et mulier firmaret juramen-
to se concepisse ex viri semine judicarem
illud pariter sub conditione Baptizandum
si hō es

Articulus 3.

De baptismi initerabilitate et patrinis

Cum Sacramentum Bapmi characterem
imprimat inde ē ꝙ sit prorsus initerabile

hinc

hinc Sacri canones statuunt contra ſcientes
baptizantes poenam irregularitatis excoicatio-
nis, et ab oi beneficio depositionis et offi-
cio, licet nihilominus baptizare illum, de quo
utrum baptizandus sit incertum ē, cum ō in-
telligatur iteratum, ꝙ ambigitur ēe Sacra-
mentum. Difficultas ōia ē in quibus casibus
recte dubitetur de collato baptismo et quomodo
talibus, de quibus dubitatur baptismo minis-
trandum sit, pro quorum resolutione quæres
i quid faciendum in casu quo adultus de
parentibus christianis natus et inter infi-
deles conversatus dubitat an in infantia
fuerit baptizatus?
R Casum resolvit pontifex Cap Veniens de
presbitero ō baptizato et respondet ꝙ cum
violenter præsumatur ipsum ēe baptizatum
præsumptio sit pro certitudine habenda, nec
talem ēe baptizandum donec evidentissimis
rationibus probetur ꝙ baptizatus ō fuerit.
Quæres quid faciendum cum infantibus ab
obstetricibus baptizatis
R in hujus resolutionis difficultate nec
pastoralia nec theologi conveniunt nam

synodus

Synodus ipresis sub Rithovio celebrata pastorale Mechl: Sylvius, et alii generaliter statuunt ab obstetricibus baptizatos ⁊c. rebaptizandos et hoc ō est ob dubium de valore similis baptmi quia a parte rei subē. Tr Dd quia subēe probet seu presumitur, alia ä ritualia et pastoralia nolunt baptizatos ab obstetricibus universim ⁊c. rebaptizandos ob dubium pretumptum, Dd ob dubium ponderatis circumstantiis a parte rei probatum subēe, hinc ē quod Ril: Rom: statuat ō leviter sub condītione ⁊c. rebaptizandos ab obstetricibus baptizatos, Dd prudenter inquit et ubi re diligenter spectata probatis subē dubitatio infantem ō ⁊c. baptizatum. idem docet S:C:I in suis instructionibus, similiter pastorale dicente. prohibet talis rebaptizare ē sub condītione, modo obstetrix foam et nem ab baptmum noverit, et se eo modo debite adhibuisse asserat. et Conc: Rhemense de anno 1683 vult ut parochus ab obstetricibus baptizatos nequidem sub condītione rebaptizet, si inquisītione prudenter facta duorum testimonio probetur pd infans aqua

fuerit perfusus, et verba sacramentalia debite prolata. hinc Steyart posq: dixisset pastorale mechl: Camerac: ita statuere quod ab obstetricibus baptizati, sint rebaptizandi sub condītione, hoc ō probat in praxi: addit ē pd hoc ō ē necesse per se, et significat in casibus particularibus ⁊c. attendendum pd monet citatum Ril: Rom: et alia citata manualia et pastoralia, hinc ad quaestionem propositam sic pro praxi respondendum si infans ab obstetri: fuerit baptā de obstetricis infoare de parochus baptmi administrationis scientia et providentia, ipsam et adstantes interrogare de modo quo maam et foam adhibuerit et si circumstantiis consideratis ō sit morale dubium prolem sub condītione ō baptizet, nec credo praedicta ritualia quae generalius in hoc loquuntur generatim in praxi sequenda, pd merito intelliguntur ad sensum Ecclesiae quod prohibet rebaptizare extra casum probabilitatis quod cum Tr ō subsistit in casu quo obstrix baptizat ē tiam attento sensu ecclesiae ō Tr locum hīc. videtur rebaptizatio.

Quares 3: quid de expositis sit resolvendum
R. in casu expositi infantis cum regulariter
subsit ōmoda incertitudo, hinc universim sta-
tutum ē. expositos infantes sub conditione ea
rebaptizandos, sive sal ipsis appositum fuerit
sive Scedulam collo appensam habeant, qd sent.
baptizati sive ō, unicum casum excipit Conc.
Cartaginiense Can: 62, nisi inquit inveni
antur certissimi testes qui eos baptizatos sine
dubitatione testantur.

Quid si infans robustus sit expositus
R. ō statim ad baptisma procedendum Dd interjecto
temporis mora in parentes inquirendum, ut
illis dubiis intelligatur quid circa baptisma
expositi actum fuerit.

Quares quid resolvendum de illis qui ab hae-
reticis baptizati sūt si redeant ad gremium Eccle
R. praecise ex illo capite qa ab haereticis baptiza-
ti sūt rebaptizandi ō st, nam ab antiqua ins-
titutione didicimus inquit S Gregor: l: 9
Ca: 61. ut qui apud haeresim in nomine
Trinitatis baptizantur cum ad sacram Eccle
redeunt aut unctione chrismatis, aut impositi-
tione manuum aut sola professione fidei ad
sinum

sinum matris Ecclesiæ revocantur. hinc ob-
servat Steyart: ō cc. per se nuestr. rebapti-
zare maxime a modernis haereticis, nam
constat illos māam convenienter applicare
et fōam debite pronunciare cum intentione
faciendi qd Christ: instituit unde nisi ōibus
ponderatis probabilis subsit ratio de valore bap-
tismi, puta qūa prudenter dubitatur si in sub-
stantialibus ō defecerint rebaptizandi ō st
ab illis baptizati. hinc pater Vergeois
missionarius in hollandia in pastorali mis-
sionariorum cum improbasset modum haereti-
corum baptizandi uno fundente aquam al-
tero fōam pronunciante, inquit qa iam ō
solet amplius apud haereticos & rarissime
talis modus observari ō dt, facile baptismus
reiterari sub conditione, nisi aliquid aliud
obsteterit, vide ipsum in tractatu de baptismo
artic: 3. et ita illigenda st quad. am pasto-
ralia dum generalius loquuntur de rebaptiza-
dis ab haereticis baptizatis, nam patet qd
loquantur de casu quo frequenti experien-
tia constat haereticos contra receptam Eccles:
consuetudinem et antiquissimam traditionem
baptizare

baptizare. Vide 2. Synod: mechl: de anno 1608 o titulo 3 de Baptismo. C: 6:

Circa hactenus dicta observa sequentia. Dum reiterari dt baptisma ob dubium an valide collatum quod dudum in ecclesia practicatum ē ut tales absolute sine conditione ō baptizentur, nam Alexand: 3. Capit: de quibus de baptismo ita statuit, de quibus dubium ē an baptizati fuerint baptizentur his verbis prœmissis, si baptizatus es ō te baptizo Þ si nondum baptizatus ē ego te baptizo &c. unde illa conditio sola mente reservari ō dt Þ exterius ex pontificiis statutis proferenda et addenda ē, si ita interius reservaretur secundū Steyart cum operaretur effectum, observand circa ōes adultos qui sub conditione ob dubiū de valore Baptismi rebaptizantur qd postqm sub conditione baptizati fuerint, mox confiteri teneantur peccata post primum baptismū commissa, si enim a parte rei primum fuerit validum ō pt 2dum baptisma operari remissionem illius peccati, nec peccati originalis, eo qd illud per primum baptisma

valide

valide collatum fuerit remissum, nec peccatorum actualium commissorum post primum baptisma quia ō maa dt Baptismi 2di, casu quo primum baptisma fuerit validum, Þ sacramenti pœnitentiæ, dt ä. in tali casu absolutio dari a peccatis prædictis sub conditione, si scilicet remissa ō sint per 2dū Baptisma, et si illo casu conditionis ponet ē sacramentales absolutio talis pt ē in casu presenti eo qd confessario impossibile sit ferre judicium prudens qd illa peccata sint absolute maa pœnitentiæ, cum sit imitte ferre judicium prudens qd illud baptisma fuerit validum vel invalidum 3º observandum quod qui in baptismum nunqm consensit Þ & interius solum penitus contradixit talis simpliciter dt rebaptizari ut S: of: 3: p: q: 68: a 7: docet nec debet ille confiteri peccata aut ab illis sacramentaliter absolvi cum per j baptisma character ō sit impressus quo subjaceret Ecclesiæ ideo peccata a primo baptismo ad 2dum usq: ō dt maa polestatis clavium

seo

p̄d illa cum peccato originali remittuntur
p̄ baptisma rite susceptum, qui à invitis bap-
tizantur quia metu ad baptisma compelluntur
cum sint simpliciter voluntarii characterem
sacramentalem suscipiunt ut decernitur ca-
pitulo majoris de Baptismo et ideo nullo
modo sit rebaptizandi, idem dic. qui baptizan-
tur impoenitentes in affectu peccati mortalis.
Quaeres quid faciendum confessarius cum
aliquo in adulta aetate baptizato qui confite-
tur q̄d baptisma susceperit in statu impoenitentiae
vid seu in statu peccati mortalis
℟ quod ipsum astringere ō debeat ad confiten-
dum peccata ante baptismum commissa p̄d
solum debeat confiteri peccatum post baptismū
commissum ē dt confiteri fictionem seu in-
dignam baptismi susceptionem cōq̄d illa baptismi
susceptione natura sit posterior, adeoq̄ maa
sacramentalis absolutionis, peccatum ā q̄d
fuit praedicta fictionis causa, cum sit natu-
ra prius ipsa baptismi susceptione in con-
fessione exprimi ō dt si in erga praedictum
peccatum maneret affectus ē post susceptum
baptisma

baptisma deberet illud in confessione explicare
cōq̄d sine illius peccati confessione ō posset
confiteri affectum erga illud, si petas per qtē
sacramentum justificetur ille?
℟ talis justificatur p̄ sacramentum poenit:
a peccatis quod diximus in hoc casu ee maam
illius et simul justificatur p̄ Baptismi reviviſ-
centiam a peccato originali et caeteris peccatis
actualibus quod Baptisma susceptū antecesserant

De patrinis

Restat pro appendice ad hanc maam resol-
vendum quid circa patrinos sit observandum
cum generali Baptismo sint quodam modo geni-
ti infantes, Ecclesia pia mater ō minus
sollicita de ipsorum spirituali educatione
q̄m parentes qui eos genuerunt de educa-
tione corporali in christo natis providere
volens de spirituali nutritio et pedagogo
quorum providentiae et sollicitudini commis-
si in religione catholica et morum honesta-
tate instruantur, statuit ut aliqui parvu-
lum

de

de fonte baptmali susciperent, qui etiam
baptmi collati testes sunt et obligationis
in tempore implendâ per baptmum con-
tracte sponsores et fide jussores. cum autem
patrini cognationem contrahant spiritualem
impedientem et dirimentem matrimonium
vide desuper dicta de impedimentis, ne
illa multiplicetur statuit ostiēd: ut unus
tt, sive vir sive mulier, & ad summum
unus et una baptizatum de fonte baptmali
tamqm patrini suscipiant. Varia pro praxi hic
notanda. tt pro quorum resolutione observa
j: patrinos adhibendos ō cē si obstetrix
in necessitate baptizet cum enim patrinos
adhibere speciat ad baptmi solemnitatem
et obstetrici ō liceat baptizare solemniter
ē ō licet assumere patrinos quamvis si
adhiberentur cognationem contraherent spiritl
parocho in in necessitate Baptizanti sine solem
nitate licitum ē assumere patrinos
2 juxta ritua Rom: et alia ritualia
in patrinum assumi ō posse hæreticum
qd si alius haberi ō possit proles sine
patrino esset baptizanda, quamvis enim
praxim

praxim assumendi patrinum hæreticum in in-
feriori et anteriori germania receptam ollenda con-
suetudinis velint justificare, aliena prorsus ē
a constitutionibus canonicis, et ob periculum se-
ductionis et debilæ instructionis bono prolis et
officio patrini ōio contraria: ē quo conferr-
tur a ministro a catholico patrinus cē prohi-
beatur catholicus, continetur in illo actu mani-
festa hæresis professio, nam patrini interro-
gantur an credant orthodoxam cē doctrinam
quæ in a catholica ecclesia traditur, et interro-
gati dnt respondere qd sollicitudine sua bap-
tizandus educabitur, si tn catholici ad illa
interrogata respondere negent protestantes
se unam confiteri ecclesiam catholicam et
qd pro viribus allaboraturi sint ut proles
in fide illius instruatur. Justinet Wesen
hoc ō cē illicitum et ita justificat praxim
quam in germania dicit cē usitatam, illa
tn resolutio aliis ō placet eo qd patrinus
suo facto probat et honoret ministerium
hæreticum et actui falsæ religionis cooperetur

Verum

Verum ō magis videtur ille ntrio cooperari falsitati quam exigens juramentum a juraturo per falsos deos cooperetur juranlis infidelitati, et quemadmodum talis sese sua intentione solum jungit huic fidei, ita ille patrinus se jungit ministerio christi, quod baptizans ille instrumentaliter ut christi minister exquiritur eo ipso quo ht intentionē faciendi qd christus instituit, et sicut exigens juramentum illud excusatur a peccati cooperatione ob necessitatem et justam utilitatem ita etiā patrinus catholicus excusandus videtr ratione utilitatis que proli ex cura ut in fide catholica instruatur ē obventura.

hac inservire possunt parochis pro directione fidelium qui in partibus hereticorum vel permixtim inter illos habitantes ab hereticis rogantur ut velint ee patrini presertim dum qui rogant in pagis v alijs locis potentiores sunt per quos v deo posset suscitari persecutio et perturbatio quietis catholicorum, quo ad caderet quinam ab officio patrini sunt repellendi cum distincte tegntur

ritualia

ritualia nil restat observandum

Observa ultimo qd nominatus patrinus aliquem suo loco constituere possit qui pro ipso prolem suscipiat, vt ille qui procuratorem substituit tali casu patrinus erit, procuratorvero nec contrahet cognationem spirtem inter parentes si nominatus patrinus fuerit in defectu poterunt procuratorem substituere, seu potius designare modo principalis officium patrini assumpserit et parentibus cesserit substituendi facultatem: desuper parochum oportet ee certiorem aliter admittere o vt procuratorem vt urgere parentes ut hic et nunc designent quis absolute sit patrinus. qndo ā proles p procuratorem suscipitur in libro bāptismali parochus distincte exprimat nomen principalis tmqm patrini, et alterius tmqm procuratoris.

Quid si in necessitate alicjs sit baptizatus et ē adhibitus fuerit patrinus

R expedit adhibere eundem dum adhibentur ceremonia, quod si tunc alius adhibeatur

R patrinus o erit nec contrahet cognationem spirtem. idem dicendum si infans in necessitate

baptizatur

baptur sine patrino, et postmodum aliquis adhibeatur dum coremonia supplentur, quæ ita in libro baptismali ꝛt distincte exprimenda ꝛtde dicta de impedimentis sub titulo de cognatione spirli ubi resolutum invenies quod nam aliqs censeatur contrahere cognationē spirlem ad quas personas illa se extendat et quomodo matrimonium invalidet subsequens aut jam contracto superveniens illius usum impediat

Appendix Brevis

De Sacramento Confirmat:

Cum difficultates in hac maa. plures sint scholastica et sacramentum hoc ministrare spectet ad episcopos, pauca ꝛt a sacerdotibus secundi ordinis in praxi observanda pro quorum notitia observa.

1: populo inculcandam ēē hujus sacramenti necessitatem præsertim tempore illo quo episcopus paratum se exhibet ad illud ministrandum, et licet nrium ō sit necessitate medii

nrium

nrium ē necessitate præcepti tum divini tum ecclesiastici ōibus adultis in re & in voto

2: qđ licet hoc sacramentum in primitiva ecclesia immediate post baptismum solitum fuerit conferri parvulis, disciplinam tn illam jam ēē mutatam, nec regulariter ad confirmationem adduci possint, nisi qui ad annos discretionis pervenerant, hoc ē pueri septemnes, nisi ante illud tempus malitia supplent ætatem, aut episcopus aliter ordinaverit, ē annexis hoc sacramentum ē conferendum, ꝛt enim capaces gratiæ habitualis et characteris æque ac infantes ante annos discretionis, imo gratiæ sacramentalis & usus illius si redeant ad sanam mentem

3: moneat parochus illos quibus confirmandorum cura incumbit, ut accedentes ad hoc sacramentum, externa corporis et habitus sua decenter et honeste sint compositi fasciam lineam conferant qua frons sacro chrismate uncta contegatur qua post 1, & 3, a susceptio sacramento diem deponatur

in

in adultis deponi pt antiqm ecclesia
excant) manu presbiteri qui frontem a-
qua & sale abluat, aquam in piscinam
mittat & depositam fasciam comburendā
ad cineres in die cinerum honesto loco asser-
vet, singulariter In curet parochus ut illi
quorum conscientia peccatis gravatur ad hoc
sacramentum ō accedant nisi illis absolutione
sacramentali expiatis, occurrit hic difficultas
Quid faciendum cum pueris confirmandis
qui nunquam sacramentaliter absoluti st de
quibus dubitat parochus an absolutionis ca-
paces sint, licet habeant etatem confirmāonis
sacramento suscipiendo maturam
Rx si suscepto confirmationis sacramenti com-
mode differri posset quia in brevi scilicet af-
ferret sese occasio ad illud suscipiendum ō ee
nec precipitandam absolutionem ꝺ illam et
confirmationem ēe differendam, si vero contin
gat ut contingere solet qd episcopus ad annos
et annos et incertum tempus differat confir-
mationis sacramenti administrationem, pueri
illi essent absolvendi, et ad confirmāonem mit-
tendi, ratio ē qd sacramentum confirmāonis
periculose

periculose differatur, maxime ob incertitudinē
qndonam sit conferendum inde ē contingit non
solum qd adolescant, et jam fatui provectiores &
talis timentes irrisionem pre pudore confirma-
tionem suscipere negligant, ꝺ ē quia st destitu-
ti robore fidei hujus sacramenti effectu, quod
diabuli tentioni et carnis concupiscentiis faci-
lius succumbat in juvenili illa et periculosa
etate, proinde dicendum qd sit sufficiens neces-
sitas pueros de quorum capacitate dubitatur
absolvendi et simul considerent confessarii dis-
positiones in ordine ad sacramentum pœniten
tiæ ō debere ēe adeque perfectas in illis pueris
ac in adultis utpote quorum peccata nec a-
deo perfecta nec adeo deliberata quantum ad
adultos qui dubie st dispositi, nec illis nega
da. Videtur absolutio dum ē confirmāonis
suscipiendæ necessitas, et jam ē illius sus-
cipiendæ capacitas, nam ē illos urget neces-
sitas et præceptum suscipiendæ confirmāonis
nec minus periculose illis differtur, simile
aliquid ē in illis qui volunt inire matrimo-
nium qd parochus judicat expedire ut libe-
rentur ab occasione peccandi quibus prudenter
suspenderit impendet et absolutionem observa-

præsertim ob necessitatem licet illa
secluso prudenter suspenderet.
Observa 1° in hoc Sacramento adhibendos ea-
patrinos nec expedire ut adhibeatur idem qui fuit
patrinus baptismi nisi cogat necessitas, item qd
ex hoc Sacramento oriatur cognatio spiritalis
& dirimens matrimonium & impediens ejus
usum. quæ spectant Sacramentum Eucharist.
opus 6° singulariter desuper tractatum ins-
tituere, quæ 1° maam et foam concernunt no-
tissima st, quæ spectant ad errores in conse-
cratione commissos distincte in rubricis re-
solvuntur, quatenus ad administrationem quibus
concedi, negari, & differri debeat vide Sleijar
ad ritum hoc titulo et pauvels
in theologia practica ubi casus paucos et
tn distincte et breviter resolvunt proinde sit

Dissertatio Sexta.

De Sacramento Extremæ unctionis.

Discutiemus in hac dissertatione sequentia
j: agemus de obligatione quam habent eorum
directores visitandi infirmos 2, qualiter
se gerere debeant circa infirmorum confessi-
onem et absolutionem, 3, de administrando
viatico

viatico extremæ unctione et difficultatibus
in utroq Sacramento administrando occurren-
tibus, 4. de testamentis, et de iis quæ in illis
tum dirigendis tum describendis ne in leges aut
charitatis aut justitiæ impingat, observare de
parochus, 5. denique de sepulturis

Articulus j:

De obligatione visitandi infirm.

Vos sitis a prima die qua ingressus sum in
ecclesiam qualiter vobiscum fuerim p 6° tempus
quod nihil subtraxerim vobis utilium, quo-
minus annunciarem vobis et docerem vos pu-
blice et p domos quasp confessor vos hodier-
nadie quia mundus sum a sanguine eorum
o enim subterfugi quominus annunciarem
6° consilium dei vobis attendite, vobis et
universo gregi verba st apostoli actorum
20. pastoralis sollicitudinis foam in se exprimi
mentis et ut illam imitarentur et se infoent
majores natu seu ecclesiæ ephesinæ presbiteri
et

et in illis aarum direcloves ōes commonentes
licet à Zelus pastoralis evigilare db ad ōes
maxe tn agrotis intendere dt; agitur de illa
fausta & infausta eternitate, agitur de puncto
ex quo ut jões ait Descendit diabolus ad
nos hns iram magnam quia modicum tempus
hit, hinc ē qd frequentem infirmorum visita-
tionem prescribant ritualia, aliquoties paro-
chus visitare dt infirmum Rit: Roma:
prescribit ut qm primum noverit atqm ex fide-
libus cure sue commissis egrotare ō ex. spectet
donec vocetur dō ultroneē ad eum accedat idq:
ō semel tantum dō sepius quoties opus fue-
rit. S: C: B: in instructione de cura infirmo-
rum vult infirmos visitari frequenter idque
adeo quotidie qd si contingeret parochum a-
liis officii curis impediri visitationem commit-
tere dt aliis parochiæ suæ presbiteris si
ques sit, & laicis virtute & vitæ spectis
usu prestantibus ita Rit: Rom: et S:
C: B: sit ä. potius visitatio frequens quam
longa. inquit Sleyart: eo autem frequen-
tior quo magis ad exitum prosperet ager

adeo

adeo ut in fine ē sepius qm semel in-
die si fieri potest invisat ita Sleyart: pau-
peres aq: frequenter visitet ac divites qd sub-
sidio et consolatione careant quibus divites a-
bundant, qd credat parochus se obligatione vi-
sitandi infirmum ēē solutum dum adminis-
traverit sacramentum extremæ unctionis error
ē, qñto enim magis mors approquinquat tñto
magis augentur angustiæ et tentationes, et
adeo visitationes oportet ēē frequentiores, mul-
to magis adhuc ē improbanda praxis illorū
qui credentes se liberos ēē ab opere invi-
sendi infirmos post administratam extremam
unctionem, illam conferunt in prima infirmi
visitatione presertim si longius habitet a
domo pastorali, et ita evadant itineris mo-
lestias, qui ō solum peccant contra obliga-
tionem visitandi infirmos, dō ē contra leges
administrandi hoc sacramentum, qd adminis-
trari ō dt, nisi iis qui adeo periculose
ægrotare videntur ut ne supremus dies instet
metuendum sit inquit Cat: Rom:
Quid si confessarius invisitare soleat suum

pœnitentem

pœnitentem infirmum, liberatur ne parochus
ab obligatione ipsum visitandi
Rit minime nam Rit: monet parochum ut
meminerit postremas muneris sui partes ee
ægrotantium curam hee, nec permittit ipsi
aliorum ulli ministerio nisi dum legitimis
aliis pastoralis officii curis impenditur pastor
ë ipsius ft oves et contingere ptt ut infirmus
alteri confiteri assuetus a parocho interrogatus
de quiete sua conscientiâ tegitve respondeat
et ita parocho subministret justa anamnesis
et ulterioris inquisitionis. imo instituendâ
generalis confessionis mãam.

Quid in visitatione infirmorum agendum
qualiter cum ipsis loquendum, quoo querelis
ipsorum obviandum et respondendum, an
parochus possit se immiscere prescribendis
pharmacis denique vide pauwels theo-
logiâ practicâ parte 3: C: 9: p: 2 et reli-
qua. item methodum tripartitam sive primum
brevem juvandi agonizantes

Articulus 2:

Qualiter parochus se gerere debeat circa infirmorum confessionem et absolutionem.

præscribit Ril: Rom: ut pastor pru-
dentia et charitate infirmum ad sacram con-
fessionem inducat, prudentia ne infirmum aut
falsa adulatione recuperandæ sanitatis deci-
piat aut prematur a confessionis memoria
et ex inde ipsum certâ mortis apprehensione
conturbet, dum ä confessarius judicat de
confessione loquendum, ō loquatur de illa
quasi verisimilis mortis prænuntia, & quasi
de medio ë ad corporalem sanitatem recupe-
randam aptissimo, partim quia deus propter
adeptum pt pœnitæ sacramentum, justificat
statum, morbos peccatorum pœnas & tollit
& mitigat, partim quia confessio ë moraliter
operatur ãi tranquillitatem, quæ nota-
biliter contribuit ad recuperandam sanitatem:
qd si ad illa aures obtrudat infirmus verbis
affectuosis dicat ipsi ne dæmonis astu, ne
medicorum pollicitationibus, ne propinquorum
blandis

blandis exhortationibus te nullo modo decipi
sinas, nosti statutum ee. ōibus horibus semel
mori, et ego dico tibi dispone domui tuæ mo-
rieriſe. tu et ō vives, si advertat qd nuntium in
hoc infirmum conturbet, allaboret ut ipsum
excitet vita et mundi contemptum, pulchitu-
dinis celestis et æternæ felicitatis desiderium
nec aliam dicat ee viam ad vitam æternam
nisi mortem, proposito Christi exemplo
quem oportuit mori ut intraret gloriam suam.
Si ōibus his allegatis infirmus moras trahat
inquirat parochus dilationis causam quæ
solet ee varia: aliis enim respondebit ō ee.
periculum, aliis volo alteri confiteri, alius ō
dum sum paratus, aliis sum nimis debilis
alius ergo pastori obverso & verbis & signis
manifestat se nolle confiteri, nulla ratione
allegata. primi excusationem parochus non
admittat saltem in morbo lethiferis maxe-
certis anni temporibus grassantibus, utpote
qui ut plurimum decipiunt, ō enim periculi
convenientes et tales infirmi, et dum pessi-
me

me valent credunt se bene valere ppter
prostrationem virium qui sani insensibiles
unde donec tales confessi fuerint declaret pa-
rochus se ab ipsis ē recessurum, secundo li-
bertatem det conscientiæ et curet advocari
confessarium quem petit infirmus, quem
ē informet de vita et statu sui subditi
infirmi si scilicet confrio sit ignotus et
ita melius infirmum juvare possit et in con-
fessione dirigere. absoluta ā confessione pa-
rochus infirmum subditum ō deserat sed ipsi
assistat, et de quiete presentis status sin-
gulariter inquirat et interroget, 3: moram
concedat dum scilicet rationabiliter petit
nec ob defectum dispositionis, de cætero si
parochus credat in mora ee periculum, ipsi-
us officii ē exhortandi illum p actus fidei
spei et charitatis et pœnitentiæ supplere qd
infirmus allegat sibi dee, si autem infir-
mus quartus se excuset ob debilitatem, de
fectum memoriæ exhortetur ipsum parochus
ut saltem nunc confiteatur peccata quæ pot
et

et reliqua confitebitur in Visitatione. Se-
quiti. si hæc replicet infirmus qd loqui ō
possit, parochus examen conscientiæ confor.
statui pœnitentis instituat, horteturq infir-
mum ut saltem nutibus annuat qua Dum
interrogata confitetur se se commisisse atq do
meminerit 5: denique infirmus si confiteri
ō velit (: qd ordinarium desperationis signum
ē :) parochus fortiter agat et perseveranter
et primo comminetur ipsi nisi confiteatur
qd medici ipsum deserent juxta Concil:
Lateran: et sic sine confessione moriatur
quod cum probrosum, et dedecore familiæ pri-
vabitur sepultura christiana: Solent enim
amor vitæ quam sperant a medico et co-
ram mundo ē post mortem fama bona ma-
xē ferire similium hōum sensum: si ad
hæc ō auscultent pœnas inferni, certam
damnationem et terribile dei judicium ō
semel ꝺ perseveranter ingeminet, crucifi-
xeum constanter oculis obiiciat et ipsum
coram ipso interpellet nisi confiteatur et
pœniteat

pœniteat, aeternæ perditionis sua testem judi-
cem et vindicem, in memoriam revocet terribile
qd legitur in vita Sti Francisci Borgiæ ex-
emplum, qui cum moriturī obturati oculis op-
poneret crucifixum nec exhortando proficeret
manus a cruce avulsa fluentem de latere
miraculose + sanguinem in faciem obturati sanguinem objecit
Quæres an infirmi induci debeant ad
confessionem gralem Rit: Rom: dicit par-
chus infirmum confitentem audiat etiamsi
velit totius vitæ statum seu peccata confi-
teri: S.C.B. in instructione de cura infirmo-
rum dicit: ideoq: maxe studebit ut ad gralem
de tota vita ante acta confessionem illum in-
ducat. in hoc puncto opus ē discretione: si
parochus expedire Judicet ut infirmus faciat con
fessionem gralem ad illam ineitet in morbi prin-
cipio. 2: horteturad illam scrupulosos imo
illis aliter confiteri volentibus dō ꝑmittat
hōes teniores conscientiæ et pronos ad anxie-
tates nec pia vitæ fides quos potius inten-
dere oportet actibus pœnitentiæ et christianarū
virtutum q operoso conscientiæ scrutinio

3.

3: illis qui minus christiane, et negligentius vixerunt bñ cum alijs frudu. alternare confessiones in gravia. peccata. sæpius lapsi et relapsi & de grum antecedentibus confessionibus prudenter dubitat ōro illis gratis confessio ē. suadenda. qmadmodm ĕ illis de quibus ignorat confessrius qtem vitam duxerint. deniq nolet qd confessio gratis infirmorum ō debeat cē de singulis mortibus in individuo, sd sufficiat confessio graviorum cum præcipuis circumstantiis et numero veritimili. qd si parochus infirmum, qui dicit se peccatorum oblitum cē. examinare debeat in ordine ad confessionem gratem examen instituat sum ordinem decalogi, quinque præceptorum ecclesiæ et 7 peccatorum capitalium. hoc tn sedulo observet ut infirmum de aliis ō interroget qm de illis qua veritimilius attento statu et conditione ipse commisit.

Articulus 3:

Quōo parochus se gerere debeat circa absolutionem infirmorum

Nota. qd confessrius extra casum necessitatis absolvere nequeat illum de cuius dispōsione probabiliter dubitat, cōis tn habet sententia. qd in casu necessitatis ut prudenter et sine abusu ministerii sui agat, ~~et~~ ō sit necesse ut ~~in~~formet ~~p~~ judicium prudens de sufficienti confitentis dispositione, sd quod sufficiat ut tale judicium fœt circa usum suæ potestatis ex ipso casu necessitatis qud docet in extremis extrema tentanda cē, et qd sit prudentid cum veritimiliori judicio indispositionis potius dubiæ sacramentum nullitati exponere qm æternæ damnationis periculo ~~aam~~ exponere ~~abjicere~~ hinc inquit in periculo seu articulo mortis ō cē absolvendos certo indispositos, tales sc qui confiteri nolunt ex malitia, & ō volunt confiteri integre qui odia et inimicitias nolunt deponere, nec offensas volunt remittere

tere, qui aliena cum possint nolunt restituere qui occasionem proximam peccandi nolunt relinquere, qui parati non sit scandalum publicum qd debeant reparare nec pueri nondum doli capaces nec a nativitate amentes de quibus vide dicta SS: 4 a. 2.

Sequitur 2: absolvendos ee infirmos in periculo mortis, o enim articulus expectandus e quos parochus vocatus invenit in deliro licet confessarium o petierint imo esto illum in phrenesi rejecerint, modo existentes in gremio ecclesiæ vitam duxerint christianam vide citata a: 2:

3 Sequitur qscumque consuetudinarios et in quavis occasione proxima existentes in periculo mortis ee absolvendos modo dent alqa pœnitentiæ animi indicia licet incerta vg: dum in deliris asspiciunt crucifixum gementes sive in tendant in sacerdotem, manum ad illum extendant

Quid agendum si parochus vocetur ad inveteratum consuetudinarium, ad illum qui habuit concubinam, ad alqm in ipso adulterio

adulterio lethaliter vulneratum v in duello et intelligit ex circumstantibus qd simul et semel sensibus destituti nec confessarium petierint nec dederint ei ulla incerta pœnitentiæ indicia jam interim eam agunt: vide resolutum in casibus reservatis sub titulo de duello.

Restant resolvenda alqæ difficultates circa absolutionem infirmorum in genti

Quæres 1: qliter parochus v confessarius se gerere debeat quoad absolutionem puerorum qui lethaliter infirmantur

R vide qua dicta sit de absolutione puerorum extra mortis periculum præterito articulo 2:

2: observa qd prudenter presumat parochus in periculo mortis puerorum de capacitate absolutionis de qua extra casum illum non presumeret prudenter, nam in illo statu agitur de felicitate v infelicitate æternitatis a qua o dicitur regressus alias dilationi locus e. ut absolutio detur dum exigentiam o necessitatis vt capacitatis qua qualitur moram. hinc sequitur si pueri sani qui allegerunt septennium pr se capaces sint absolutionis multo magis capaces ee illius

illius in illa ætate periculose infirmi. hinc si bene valentes in dicta ætate regulariter adstringuntur præcepto ecclesiæ de annua confessione, ut ht eorũ sententia, tanto magis in periculo mortis dicendi ℔ astringi præcepto divino aut confessionis ꝑ se loqndo, aut ō astringuntur universim in ordine ad absolutionem ~~dandam~~ ergo &c de cætero facile prudens confessarius distinguet in ordine ad absolutionem dandam & negandam puero infirmo & sano. sanus in ætate prædicta ō comprehendit peccatum nec illius gravitatẽ nec dei offensam, nec damnationem, nec molivum pœnæ dq ob vitã levitatem: dum tñ illa puero infirmo aut moriturο representarentur facilius ab ipso comprehenderentur. et hinc ē qđ confes: potius certiorari possit de pueri morituri qm sani dispositione, si in puero septemni & octenni morituro parochus delexisset peccati mortis mãam nec certiorari posset de sufficiente circa peccatum commissum libertate nec de dispositione crederem tunc locum cē absolutioni sub conditione.

2:

2: quæres confes: in via invenit hoẽm letaliter vulneratum & apoplexia tactum exanimem et jam morientem an talem possit absolvere

℟ si ipsum inveniat in patria in qua hæretici habitare ō permittuntur et ex habitu ō appareat peregrinus ℔ illius patriæ incola crederem talem cē absolvendum, merito enim præsumitur cē catholicus, adeoq vixisse christiane

Quid si ipsum inveniat in patria in qua promiscue catholici habitant cum hæreticis ℟ inquiret an penes se habeat quæd: catholicissimi indicia q̃g: librum precum, rosarium piam imaginem & crucem in pileo, reliquias & agnus dei ad pectus, et si aliquid horum inveniat absolvat talem, si minus nequidem absolvendus ē sub conditione hac si christiane vixisti, nam sub hac conditione absolutio impendi ō ꝑt nisi imprudenter, ō ꝑtã prudenter in ullo motivo præsumere illum vixisse christiane ajud qm nulla ne tenuia quidem invenit vitæ christianæ indicia imo positivum ht argumentum credendi ipsum ō cē catholicum qui usitata inter fideles in

fidelis

dictis partibus signa nulla ht ꝓ quorum gestationem fideles ibidem se secernunt coiter ab hæreticis

Quid si hos ille apparear habitu peregrinus & vagus, mendicus in prædictis partibus pariter dicta signa inquirat, quæ si nulla inveniat ex nullo motivo prudenter judicare poterit quod vixerint christiane quia nulla præ se fert peregrinis catholicis assueta christiana vitæ judicia ꝙ si peregrinus ꝙq: in hollandia jaceret exanimis in diversorio ꝙ inhabitant catholici hoes exinde deduci ꝓt plausibile argumentum ꝙ esset ejusd fidei juxta ordinariam peregrinorum praxim qui si catholici sint divertere solent ad hospitia catholica, si hæretici ad hospitia hæreticorum

Quæres 3: an in periculo mortis absolvi possint amentes ℟ si agendo de illa dicte in qua peccare mortiter potuerunt, usi fuerint ratione et si postea supervenerit perpetua amentia tales ꝛt absolvendi, censentur enim pro illo tempore christiane vixisse, et vita illa christiana petiisse sacramentum reconciliationis hinc Ritualia monent amentibus dum ꝛt

in

in amentia ꝰ ea dnem absolutionem nisi mors immineat, unde ei talibus dt administrari sacramentum extremæ unctionis tmqm pœnitd. supplementum

4 Quæres an qui in articulo mortis absolutus ē denuo possit absolvi dum jam sensibus et rationibus destitutus agonizat

℟ Stcjart: impertinenti ad appendicem extremæ unctionis de visitatione et cura infirmorum his verbis; ꝛt qui expiranti etiam ante confesso et absoluto absolutionem denuo impendunt nobis nisi id expresse verbo aut signo petat, et quo pt modo confitetur, nullatenus id faciendum videtur ita ille: ratio ꝓt ea ꝙ similem praxim nulla suggerant aut prebeant ritualia 2.: ꝙd ꝰ confitentem modo possit, absolvere ꝰ liceat nisi dum urgente necessitate confessionem illiusq mam supppleat vita sola ante dicta christiana hic ä. nulla urget necessitas sine ulla expressa confessione solo ante dicto vitæ christianæ titulo absolvendi jam confessum et absolutum. improbanda tn ōe praxis illorum qui post absolutionem sacramentalem jam expirantibus impendunt absolutiones ꝙsdam gratis quæ ꝰ

aliud

alius qm ecclā indulgentiā certis congregationibus ecclesiæ infirmis ad pœnæ pœnā remissionem in purgatorio alias lucrandā applicata

5 Quæres an in periculo mortis absolvenda sit adultera quæ confitens ex adulterio concepisse et ex illo natum substituisse puerum legitimis si ō velit revelare crimen nec marito nec liberis legitimis, nec ipsi spurio in suppositio qp aliis viis possibilis ō sit restitutio

℟ quod debeat absolvi: ō enim obligamur ad restitutionem quando ō restat alius modus nisi ille qui gravioria secum trahit incommoda qm sequitur ex ipsa ō restitutione: ex ipsa ä revelatione nascitur infamia adulteri et ōium prolium saltem dum spurium ō designat in parte: maritus suspicabitur bene de altero suæ uxoris adultero, hinc spiritus vindictæ conjugalis ē in innocentis mortem si omnino ō marito de solis liberis crimen manifestet ō designato illegitimo rogans ut ejscumq: ille sit consentiant ōes ut eum legitimis gaudeat portione hæreditatis

consensus

consensus ille metu exclusus ō sufficit ut adultera liberetur a restitutionis onere, nam debitor ille ō liberatur qui suum creditorem metu compellit ad remittendum debitum, si soli illegitimo crimen manifestet ille ō credet nec credere tenetur alleganti propriam turpitudinem, etsi assecla confirmet juramento, nam in similibus ō obligamur adhibere fidem juranti simpliciter qp pctus sit malus, resolutio hæc fundamentum hꝫ in Cays: officii exhib. de pœnitentiis et remissionibus ubi innoc: XIII inquit qp mulieri quæ ignorante marito de adulterio prolem suscepit qmvis id vivo suo timeat confiteri ō ē pœnia neganda, illius ē sententiā ē Nat: alexand: in 6 decalogi præceptum articulo 2: 1092 vide Steiart, pauvels: Boudart. qui addit nec consulendum ē adulterii delectio post mortem adulteræ scilicet ꝑ confessarium de consensu ejus dato quia licet confessarius se possit salis defendere ā violatione sigilli ꝑ consensum pœnitentis datum in scriptis ex eo tn nata ꝫ incommoda sequi, ꝫ

et periculum ℈ ne proles adulterina et a-
dulter occidantur ut ita accidisse aliqui re-
ferunt ita Boudart.

6 Quares an in periculo mortis absolvi
possit filia deceptа quа confitetur gravidam
et monita a confessario nulli hoc vult ma-
nifestari. ℟ neve teneatur enim sub mōrti
famam postponere saluti aeternæ prolis cui
aliter obviari ō pt.

Sed quid tali casu faceret parochus circa
viaticum et extremam unctionem.

℟ si publice petat utrumq; sacramentum
erit ipsi administrandum ob reverentiam si-
gilli sacramentalis si occulte variant auctho-
res, Sylv: 3 p: q: 80 ℭ 6: quæsito 2:
pro neva allegat Sot: et Durand: quod
verum inquit opinatur, si ex alia causa
q criminis auditi ex confessione, poterit
honeste se excusare, alioquin inquit exisli-
mamus ō posse negari ita Sylv: et hæc
sententia in praxi comunior ℈oq servandа
contraria redderet sacramentum pœnis
odiosum, pareret in confitentibus diffiden
tiam ob suspicionem nimiæ libertatis

imo

imo violaret sacramentale sigillum, qp in
tt obligat confessarium respectu sui pœniten-
tis ut ō liceat illi extra confessionem loqui
de peccato confesso ō requisito nec obtento il-
lius consensu, interim ut parochi se liberent
a difficultatibus in casu presenti cavеant
ne præcipitanter confessiones excipiant infir-
marum puellarum quæ jam matrimonio
maturæ male audiunt, proculq; quocumque
coiter admittunt tabernas et consortia juve-
num frequentant, ℞ dum ad ægrotam similem
invitendam primo vocantur, post data salutis
monita de advocando medico & pagi chirur-
go, moneat parentes parochus secreto de
conversatione infirmæ instruat, et si ō sit
in mora periculum confessionem ō audiat
nisi super statu infirmæ cum medicō & chi-
rurgo consultaverit.

7 Quares an confessarius absolvere possit
infirmum ex cujus confessione cognovit quod
obnoxius sit restitutioni et a confessario
monitus respondet: desuper dispositi in meo
testamto et onere restitutionis per legata

gravavi

gravavi meos hæredes

Ex nēve nam talis ꝟolūtas ō ē positiva
sed conditionata si moriar, nec alia ꝟolūtas
nisi restituendi post mortem, quæ si sufficeret in sanis ē sufficeret: hinc S. T. 22. q: 62 a: 8 in O: manifestum ē inquit ꝙ nec per modicum tempus licet in peccato morari sed quilibet tenetur statim peccatum deserere, et ideo quilibet tenetur statim restituere si pt & petere dilationem ab eo qui pt usū rei concedere ita S. T: accidit ꝙ restitutio hæredibus commissa fere nunqm ꝑ ipsos impleatur sed satis se fecisse arbitrantur, si usquam restitutionem avus patri pater sibi testamento præcepit eandem ipse aliis recentibus onustam filio jubeant qm ipse postea nepoti committet ita dom: Solo: l: 4: a 4: proinde confessarius talem ō absolvat nisi dum pt actuatur restituat; difficultas ē de modo restitutionis ut fama infirmi consulatur. Si res alteri debita existat in specie & noverit qntum et cui debeat, qntm debeat pauperibus, si ignoti sint creditores

secreto

secreto tradat confessario ut ipse restituat ubi observa si jam condiderit testamentum in quo obligaverat hæredes sub specie legatorum intentione tn restituendi opus erit codicillo ꝑ qm quo ad dicta legata testamentū mutetur, ne hæredum conscientia post mortē testatoris maneat gravata solvendis legatis quæ ad satisfaciendum justitiæ, testamento erant inserta qui jam in vitis satisfecit testator solvenda tradendo confessario, si vero hæredes claves arcæ caute custodiant et ita manus claudant infirmo, moneat confessarius ipsum ut curet advocari notarium & parochū et duos testes et declaret coram ipsis ꝙ velit ut ex bonis suis primo et ante ōia dematur loci talis summa et ꝙ illa tradatur parocho ꝙ alteri vicino illis applicanda, quibus se velle applicari infirmus confessario suo hīc præsenti manifestabit qm declarationem in scriptis statim ~~aliq~~ ad se assumat confessarius et voluntatem sine mora exequatur.

Dixi parocho loci & vicino, credo enim minus expedire ut confessarius permittat

pæcuniam

pecunias in manus suas resignari, facile enim apud hæredes poterentur obloquia, et ineuerent fraudis suspicionem, qd si sit in mora periculum et judicet hoc modo in circumstantiis his infirmitatis ō posse obtineri, sit voluntate restituendi in testamento manifestata contentus talemq absolvat.

8: Quæres an absolvi possit infirmus qui offensam ō vult remittere?

℟ nova et crebra nec in hoc est difficultas, de difficultas in eo ē quinam censeantur tales &c. pater exhæredavit juste de causis filium suum marilus juste ab uxore divortium petiit et obtinuit, neuter in lecto mortis vult revocare sententiam suam. Lethaliter vulneratus &c. pt injustitiam oppressus ō vult actionem injuriarum remittere, alius dicit offensam condono sed ne se tristat conspectui meo, nolo nec postum ipsum videre, de his et similibus quæritur an saltem in articulo mortis possint absolvi? ℟ in casibus similibus ne faciles sint in danda absolutione confessarii & modis oībus instare ānt et arguendo et obsecrando, et interpando absolutionem suspendere interim

interim ō eod modo in prædictis casibus procedendum. pater pt filium suum ex multiplici causa exhæredare, et exhæredationis sententiam post mortem ē prolongare, nec ē contra justitiam nec contra charitatem qd parentes pt exhæredationem puniant liberorum in ipsos comissa delicta ē post mortem et modo parens qui filium exhæredavit ostendat se offensam remittere & assignando unde tenuiter vivat, licet ō revocet exhæredationis sententiam, nec exhæreditatum cæteris liberis faciat in hæreditate aglem nihil credo obēe quominus talem absolvat.

Dixi. assignando &c. ad hoc enim videtur parens obligari sub morti ne nempe exhæreditatus videas se destitutum oī temporali subsidio agat in ruinam et desperationem, ō ē eod ratio nec causa mariti cum uxore a quo divortium fecit qua ē parentis cum filio quem exhæredavit, nam pt velle mori in affectu exhæredationis filii quia pt velle ut maneat exhæredationis sententia iuxta leges scilicet usq ad mortem exhæreditarii et ideo intentio parentis ē conformis legibus justitiæ publicæ, marilus ā ō pt velle mori in affectu divortii cognos leges ō prolongant divortii sententiam post mortem mariti hinc

mariti

marili · intentio in periculo mortis nolentis detrahere sententiam, o ē in amore justitiæ & do in libidine vindictæ, qntm ad illum qui o vult remittere actionem injuriarum, vere discrimen ē inter nolle remittere actionem injuriarum et inter nolle remittere injuriam: 2dum spectat ad odium primum ad justitiam: compatitur ä vera pœnia affectum justitiæ. hinc o dnt confessarii sub comminatione negandæ absolutionis adstringere infirmos ut actionem injuriarum remittant, decet enim ut malefactores puniantur, et sæpe remissio illa vergit in aliorum præjudicium, ita ut infirmus injuriarum actionem remittere o possit. hujus resolutionis exemplum ē in David. qui obiit pœnitens o obstante qd jam moriturus 3: R: C: 2 mandaverit Salomoni ut Semei qui Davidi maledixerat o puniretur innoxium, do deduceret canos ejus cum sanguine ad inferos interim dum infirmus actionem injuriarum remittere pt sine præjudicio, suaviter ad hoc

* sæpe enim affectus vindictæ privatæ palliam inducendus ē. sæpe ēt malum alterius in quo affectu justitiæ publicæ et dum finis videtur ēe justitia bmqm in bono suo infirmus quiesceret

Qui dicunt condono inimicè, nolo ipsi malè paratus sum pro ipso orare interim nolo ipsum

ipsum videre nec ipsi loqui; st ex illis qui volunt facere ōia præter illa quæ significant injuriam remissam: o ē hoc offensam remittere nemo enim crederet offensam sibi ēe remissam et præsiliatum ēe illum si aliter o vellet præsiliari quam dicendo, sanguis mihi bulliet ad solum ipsius aspectum: dicend tamen qd hoc quidem spectet ad sensum injuriæ, o obstat tamen sinceræ condonationi, quæ similem naturalis commotionis affectum compatitur, modo nihil omittat illorum quæ st veræ condonationis judicia, qtia st prædemorata

9: Quæres an confessarius vocatus ad infirmum cujus linguam o intelligit ipsum possit absolvere, si infirmus confiteri possit p interpretem, do p illum o vult confiteri et tn dat ōia pœnitentis ai indicia

R S: oſ: Suppl: q:q: 63: ad 2: dicend inquit in eo qui usum linguæ o ht sicut ē mutus, & qui ē alterius linguæ, sufficit qd p scriptum aut nutum aut p interpretem confiteatur. et ideo qndo o possumus uno modo, debemus dum qd possumus confiteri ita Soſ: ex qua responsione ad quæstum

videtur

Videlur respondend neve, qui enim ō vult confiteri Dum qd debet ō ē absolvendus infirmus in casu ō vult confiteri Dum qd debet ergo ō vult confiteri Dum qd ſt nempe per interpretem ergo &c. et hāc resolutio Sot: saltem pro periculo mortis cōior ē sententia authorum, qndo intellam honoris ac famæ jacturam merito dt contemnere, quā ita sacramenti utilitate compensatur inquit Sylv: Sup:pl: q:9 Ca.3: et ad evitand periculum dei inimicitiæ et æternæ damnationis suæ obligaret hoc infamiā subire periculum inquit Wiggers cas quæst: articulo citato consentit Boudart: V.7 de confessionis quæsito, qui addit similiter ē ratio tempore pestis, qndo ō ſt fieri confessio nisi præsentibus audientibus, tunc ad absolutionem ō sufficit gratia contritionis signa edere, & jure divino dt exprimi altm peccatum mortle in specie ita Boudart: hinc ſgitur qd confrii maxe rurī excipientes confessiones, si plures jaceant in eod lecto infirmi qui a loco moveri ō possunt ut tales sacramentaliter absolvant ō debeant ee. contenti gratibus contritionis

contritionis signis & debeant ipsos urgere. ut confiteantur saltem altm mortle. in specie et ut inquit Boudart, præcitatus, p qd videlur insinuare confessionem in istis circumstantiis qua qsi publica ē, ō debere adeo ee. distincta et recte, nam præceptum integre confitendi cedit sæpe quibusd inconvenientibus quibus ō cedit præceptum simpliciter confitendi ut tradunt authores, passim, ubi tractant de obligatione confitendi integre

10: Lugo an confrius absolvere possit infirmum ex cujus confessione intelligit qd altm deceperit sub promissione matrimonii V.g: qd alat concubinam si nec hic concubinam, nec ille deceptam ducere velit uxorem

Rx obligatio Sponsalium certo gravis inquit Steyart: de Spons: N.50. utpote de re gravi, idem justitiā qa ex reciproco contractu dnt ergo confrii p negationem absolutionis compellere ad completionem hujusmodi contractus eos qui injuste renuunt: ita Steyart: qnto magis compellendi ſt qui sub matrimonii promissione altm deceperint, præterqm enim qd tales si nolint, in re gravi rebelles ſt legibus ecclesiæ, graviter + obligantibus, insuper impingūt

in

in legem nat, quæ docet promissionem implendam, & illius impletionem damnum deceptâ illatum ei restaurandum, honorem reparandum prolem legitimandam.

Quid si infirmus induci & possit ut defloratam ducat, allendat confrius si forte & super venerit aliquid ppter qd censeatur promissor solutus & aliquid & supervenerit ante promissionem ppter qd ignoratum & censeatur se obligasse de quibus coiter tractant Scholastici sub titulo de Spons: & an pro excusatione & allegat infirmus qd fiete promiserit maxe dum ob status disparitatem fictionem facile adverlere potuerit decepta, si nihil horum subsistat deceptam inducere tñ conetur ut obligationem remittat, ipsi ob oculos ponat damnationis periculum in quo infirmus versatur, si promissione ligatus moriatur, qd obligat in his circumstantiis incommoda spiritia sustinere, et emolumentis renuntiare quæ ipsi eventura fuissent ex matrimonio, et qd confrius curam habiturus sit ut pdem et damnorum in pecunia compensationem deceptâ indemnizationi consulat

Quod

Quod si nec ipsa ad hoc induci possit attendat parochus an sponsalia privatim et & in facie ecclesiæ fuerint inita et hæc illa parochus dissolvat sua authoritate dissolvat, et moriturum absolvat, licet enim pastoralia inhibeant parochis ne contracta sponsalia dirimant hoc inquit Van Espe intelligi dt de sponsalibus publicis et coram ministro ecclesiæ ritu solemni contractis quibus dum semel ecclesia manum apposuit nil se inconsulta permittit fieri, ita ille o titulo: 12. de Spons: C. 2. in fine. Si vero fuerit in facie ecclesiæ contracta judex ecclesiasticus erit interpellandus, dum hoc fieri pt, si sit in mora mortis periculum nec judex aderi possit infirmum moneat ut saltem concipiat firmum propositum faciendi qd judex ordinaverit, casu quo convalescat et talem absolvat, eo qd pt tale propositum se submittat justitiæ, in quo sufficienter recedet ab affectu injustitiæ

Quantum ad illum qui alit concubinam ut capax sit absolutionis illam ducere non tenetur pt e domo ejicere. Si illam ducere velit pt si nolit et e domo ejicere & velit

absolvi

absolvi ō pt, ē enim ex illis qui proxam occasionem peccandi deserere, et vitam in melius emendare nolunt, quos pastoralis absolvi velant, similiter observa qd si simplex sacerdos alqm in periculo mortis absolverit qui confessus ē casus reservales ē si convalescat qd ille postea ad nihil tenealur nec obligetur confiteri denuo habenti potestatem absolvendi ab illis. Si vero in periculo mortis alqs confiteatur ō habti potestatem expressā absolvendi a reservatis, antequm confrius talem absolvat, et ab ipso petere cautionem juratoriam si sit in statu, qd si convalescat fore ut se presentet superiori qui extra casum mortis poterat absolvere, et quod si in eo deficiat eand censuram denuo fore ut incurrat.

Articulus 4

De administrando infirmis Viatico

Licet Viaticum ō sit nrium necessitate medii ad salutem obligantur tn infirmi illud

illud suscipere ex precepto divino sub mortis huic precepto innituntur multiplices illa qua ab origine ecclesia emanarunt canonica sanctiones, ne quis viatico destitutus exiret hoc mundo illi inniteur parochorum illud administrandi, et fidelium suscipiendi eōrs sollicitudo. hinc sequitur qd in parochis similis sit obligatio viaticum administrandi, curando ut administretur ē tempore pestis & similibus grassandibus morbis contagiosis, nihilominus verum ē qd tempore pestis potius excusari possit parochus a dando viatico, qm ab audienda infirmi confessione, sic vq: excusari pt tempore grassantis morbi contagiosi a dando viatico aliquibus sacramentaliter absolutis si illud ipsis administraret, essent alii moriturī sine absolutione. circa modum dandi eucharistiam & viaticum observa sequntia. primis ecclesiis seculis ō fuit idem modus observatus qui modo observatur, solebat enim a sacerdote dari eucharistia in manus virorum et a feminis excipi lintea mundo qd Dominicale vocabant hic communicabant, imo eōrum domum asportanda et custodienda dabatur.

dabatur ex devotione dum quis vellet sumenda, et S dionijs: alexandrin: ad Eusseb. l: 6: c 44: refert de Sarepsione qd dum ipse infirmus puerum misisset ad presbyterum, qui paulter infirmabatur infirmus, presbiter exiguam eucharistiæ partem puero tradidit, jubens ut aqua intinctam sumendam daret Sarepsioni in nostillo, quo facto, et ita eucharistia sumpta expiravit. modi illi jam abolevere, et de agapibus papa legimus apud S: Gregor: lib. Decalog: C: 9. qui ipse inuto et claudo cuchar: in os miserit unde aliqui deducunt argumentum qd ante tempora Gregorii in ecclesia romana recepta fuerit disciplina ut ori fidelium pr manus ministri eucharistia immediate immitteretur modus ille in ecclesia latina usus ē, refert tn Leo: allatius: l. 3. de eccles orientalis et occidentalis consentione C: 13. N: 7: qd graeci ō sumant eucharistiam immediate ex manu ministri sd cochlear ex calice sumpta in os ēicaturi pr ministrū

ingeratur

ingeratur, interim in ecclesia latina modus ille qui jam in illa servatur nullatenus ē mutandus. in morbis extraordinariis contagiosis tempore pestis consulendus ē Episcopi: de cetero varii modi suggeruntur a Scholast: quo ad administrationem vitalici tempore illo de quibus vide Sylv. q 32 a 3 conl q, et distinctius Scholasticos Lovanienses Doctores in opusculo de modo administrandi sacramenta tempore pestis C: 33: in morbis ordinariis dum infirmus pre oris aridilate hostiam deglutire ō pt, ō imp̄batur

* modus ponendi illum in vasculo vel vitro a Sylv: loco citato * in quo tet aliquid vini & alterius liquoris ut infirmus illam cum illo hauriat, addit tn modo tolum peragatur honorifice et reverenter et de consensu ordinarii, in quo satis ostendit privata authoritate, neq̄quam illud ēe practicandum, convenientius erit si primo eucharistia detur, deinde liquor sumendus offeratur ut hostiam possit deglutire, qd si aliter dari ō possit, potius ō detur, q qd tali modo privata authoritate detur

ad

ad similes casus pstes nulla attendunt
Ritualia nec pscribunt in illis recedend
ea a toiler recepta ecclesiæ disciplina, qua
donec legitima interveniat authoritas ser-
vanda ē utpote divinæ legis optima inter
pres. accedit qđ ritualia in ãdministrãone
viatici velint eam vitandam ea irreveren-
tiam, quæ ō modica ē, et spectat vitiẽ
dium tanti sacramenti; dum circumstantes
illud vident misceri vg: vino adusto sine
quo nihil introsumere pt ex potu tali
catholicus. Idem dicendum videtur si in
partibus hæreticorum ō delur sacerdoti
accessus ad infirmum, quo casu ō liceret
cum laico clanculariter mittere Eucharst:
et laicus se ipsum eoicet, ne hoc sibi licere
credant, in partibus illis pastores et missi-
onarii utpote qui hoc ō practicant: refer-
tur quidem ab aliquibus de ~~mea~~ maria Scotiæ
~~et~~ Ecclesiæ regina quã dicunt se ipsam eoicasse de
hoc pcto factum sine legitima authoritate
servire ō pt pp sequelas ubi obstat consuetu

do

do eoꝝ

Quæres 1: quibusnam hoc sacramentum
sit administrandum

R Rit: Rom: de coõne infirmorum
prohibet ne aliorum scandalo viaticum de-
feratur ad indignos qtes 1t publici usurar-
rii, concubinarii, notorie criminosi, nomi-
natim excoõicati aut denuntiati, nisi se
prius sacra confessione purgaverint et
publicæ offensioni de jure satisfecerint
ita Rit: Rom: notorie criminosis annume-
randos 1t publicos meretrices, magi, sortilegi,
blasphemi, item manifeste infames, mimi et
similes theatricos, qui ē a sacra coõne
excluduntur in concil.: aurcola: C 15
Cap: Dilectioni 2da de consecratione
Sleijart: prædictis annumerare ō audet for-
micarios notorios, professos juratores, nec bi-
nes illos qui politandi lenta morte se occi-
dunt, nec aulim inquit in vim ritus aliter
regulæ hujus attentare in contractibus supe-
rioribus vide ipsum ad Rit: Rom: de
sacramento Eucharist: N: 6:

De

De cæteris qui in Rit: nominantur ut viatico indigni modo publici et notorii sive jure sive facto, licet ē sanebūsime in morbis periculo confessi fuerint, etiamsi dicant parocho ꝙd a confro sint absoluti, nihilominus viaticum nec ad ipsos publice deferre nec dare publice ꝺt, nisi publica offensa satisfecerint

ꝟg: coram parocho et testibus petant veniam de scandalo, & coram testibus declarent se consentire ut nomine suo parochus scandalum reparet publice pro sua discretione, sitq talis fama satisfactionis et conversionis jam publicata, ꝙd si criminosus prudentia parochi committat modum scandalum reparandi consulere debebit ep̄iscopum, cujus ē in tali casu providere ne reparatio offensa quod dum deprodest, noceat ratione modi, & aliarum circumstantiarum. Dixi ne ad ipsos publice deferre &c. nam ad tales occulte deferre et occulte dare poterit parochus prius q: notoria sit illorum conversio modo nota sit parocho et cæteris qui adsunt.

2: pueris qui sani nunq̄m coicarunt ꝺqua defectu

defectu cognitionis et gustus hujus sacramenti ē infirmis viaticum dari o ꝺt licet in primitiva Ecclesia post Baptma Eucha ipsis dari soleret et & ex hoc ipso colligi ꝓt ꝙd quibus Eucha dari quibus negari debeat maxīe sit disciplina

Quid si puer infirmaretur quem parochus jam ante judicavit ad primam coionem cupacem ꝙd vix judicare ꝓt ante annum ætatis decimū qui & circo vix provenire solet, et facilius accedi decimus quartus inquit Steijart: et cui illam dare distulit quia expectat festum in ecclesia solemne tali dare deberet viaticum cum noverit dijudicare corpus domini et defectus cognitionis et gustus quem ritualia in ipso requirunt constet.

3: ꝟ Amentibus qui ꝺt tales a nativitate viaticum dari o ꝺt, si sint ex illis qui dicuntur innocentes, coicarint tn plus & minus ē. dum confrii arbitrium, talibus in periculo mortis o ꝺt negari viaticum, ē illis dari ꝺt qui atqndo ~~illius sumptionem~~ usi ꝺt ratione et hoc sacramentum frequentarunt et illius susceptionem in periculo mortis facile petierunt

runt, licet postea supervenerit amentia perpetua, multo magis si ante phanetim illud peliverint expresse: quibus ē annumerandi sunt illi qui pro tali delirant ita asserit Sot: 3-p-q 80 A 9 in O, addit tn ne forte timeat periculum vomitus & expulsionis qd cum in talibus soleat ēe satis ordinarium, satis ē ordinarie solet ex illo capite ipsis negari Viaticum. De baptizatis inquit loco citato Sot: ad 2. qui corporaliter ab immundis spiritibus vexantur ē ead rāo ai de aliis amentibus, extremo afficiendis supplicio gallica consuetudo viaticum negat, & praxis belgica nec Ritualia illos ab Eucha non excludunt ipso dec supplicii

A Nativitate surdi et muti qmadmod sani ō privandi st Eucha: ita nec infirmi viatico nullibus enim manifestare possunt discrimen qd apprehendunt inter cibum illum et cibum profanum et signa debere reverentiā et adorationis Dum consuetudinem et intentionem juxta qm vident alios fideles hoc sacramentum frequentare.

Quares

Quares 2: qndonam infirmis debeat Viaticum dari, 2: an possit dari ō jejunis. 3: A an repeti possit in eād infirmitate?

R ad primam pro viatico eucham ministrabit dum possibile ē qd infirmus illam amplius sumere ō poterit inquit Rit: Rom: et passim ritualia: ō solet quidem nec convenit idem periculum expectari, qd expectari solet pro extrema unctione cō qd Viatici valor ō despiciendus ita a statu morbi nihilominus possibile periculum provenire ō cult ecclesia nec hoc tt apprehensio fidelium nec praxis parochorum qui Viaticum considerant velut ōionem ultimam unde cavendum ē dum periculum ō ē nisi ordinarium in principio morbi ne eucha statim detur pro modum Viatici; qd si infirmus in morbi principio ex devotione ōicare velit parochus Eucham ipsi administret dicat inter ministrandum Corpus &c. sua ordinaria ō vero accipe frater &c. prout in pastorali hr. hoc tn observa qd in parochiis et similibus febribus malignis a principio morbi ō subsistat morale mortis periculum ~~delirii propter qd periculum mortis~~

subsistat tñ cum periculo cõi possibile periculum deliriĩ propter qd periculum mortis dt præveniri et dari Viaticum, nam ẽ possibile phrenesis periculum q ordinarium ẽ et propinquum et p̃ consequens possibile qd incidet in statum infirmus in quo p̃ modum Viatici Eucharĩ, amplius suscipere õ poterit: propterea ã rationem præscribunt Rit: infirmo dandum ẽ Viaticum

℟ ad 2: quæritur Dicendo qd Viaticum dari possit et debeat õ jejunis qui sine gravi suo incommodo jejuni illud sumere õ possunt de post Licet ẽ sæpius ipsos in infirmitate cõicare õ jejunos sive status infirmitatis maneat sive mutetur, nam Ecclesiæ leges qud concedunt õ jejunis dari potest eucharistia nec ad solum Viaticum nec ad unam vicem illa limitant p̃ indifferenter indulgent ut reficiantur hoc Sacramento possint et jejuni illud sumere õ possint in illis temporum angustiis illud ipsis õ negeb

℟ ad 3: an Viaticum repeti possit in eod infirmitate, et maxe in ejusd infirmitatis statu, affirmat Steyart: ad Rit: de

Sacramento

Sacramento Eucha: N: 18. ubi dicit qd Viaticum semel datum iterum atq: iterum in eodem õ solum morbo p̃ ẽ in eod morbi statu repeti possit, addit tñ repeti õ debere nisi diebus aliquot intercedentibus S:C:B: in Concil: Medio lanensi 5: o Titulo nono, id prohibet expresse verba St: qui periculose ægrotus ã ẽ in extremo spiritu SS: Eucharistiam susceperit si post aliquot dies superstes sacram cõionem sibi administrari petit, ejus pio religiosoq desiderio parochus ne desit modo ne pro Viatico iterum in eod morbo præbeat ita S:C: et hac S: C: resolutio in praxi ẽ segnda: hinc Rit: hnt qd si post administratum Viaticum ægri dies aliquot supervixerit, et cõicare voluerit, ejus pio desiderio parochus õ deerit: si post Viaticum convalescere cœperit et denuo relabatur Viaticum iterum ipsi administrandum erit. cum dictum sit qd infirmos liceat sæpius cõicare pertes gties

℟ õ ẽ intentio Ecclesiæ ipsos hoc Sacramento singulis diebus reficere unde Rituales hnt qd infirmus in eod infirmitate solum pluries potuit cõicare et post Viaticum

Sumptum

sumptum si alqt dies supervixerit: hinc
expectare dnt in longis infirmitatibus &
& 10 diebus: hinc nullo modo condescendere
possunt parochi, desiderio alicujus devota
qua sacra assueta erat singulis diebus coicare
et simili modo vult coicare infirma; dq: ob reve-
rentiam sacramenti qd o convenit adeo familiari-
ter ad infirmos deferre sicut convenit illud fami-
liariter administrari in ecclesia scilicet loco
sperlis refectionis ordinario: o crederem tn Eu-
cham negandam qui altera die sumpto viatico
superviveret, jam moriturus iterum peteret Eu-
cham, Rit: enim dum alqm diem tu interpellationem
requirunt, o loquntur de illis qui altera die
sumpto viatico prividentur moriturs dd qui cer-
to tempore rt supervicturi

Quid dicend de illo qui mane sumpsit viati-
cum sacrilege an repetere possit eadie mortu-
rus
item de illo qui mane sanus coicavit et a me
ridie incidit in morbum lethalem neuter enim
precepto divino de sumendo viatico satisfecisse
videtur.

Rx Sleijart loco ante citato sic tnt eadie
nequidem repeti pt occulte tametsi prius
sacrilege

sacrilege acceptum foret, et distinctius in apho
rismis hoc loco pag: 10 n: 9 si eadie inquit
coicasset melius dicitur qd nec debeat nec possit
qmqm aliqui aliter facere dicantur, ratio e. qd
jam moraliter viaticum apud se habeat qd in-
tentione saltem interpretativa tmqm tale sumpse-
rit, et jam convenienter amplius sumere non
possit ex aquo ecclesia voluit bis in die coicare
ubi Nolare licet praceptum divinum omitti
ob Ecclesiasticum o qui illi cedat D quia ex
voluntate christi hanc patitur exceptionem
ita ille ejusd sententiæ e. i. Wiggers Scallier
lovaniensis doctor de administrandis sacramen-
tis tempore pestis sic tnt, viaticum o e. ilerate
dand illi ea die qui post illud sumptum mor-
ter precat, nec item illi qui previe ad periculu
mortis coicavit, obstat si quidem prohibitio
ecclesiæ coicandi bis eadie qm praxim cois
pene oium doctorum sententia interpretatur
istis casibus o cessare. unde in re morali ex
fidelium sensu pendente anxiari o dt minis-
ter sive moribundus propter pauos auctores
qui dicunt tales saltem in do casu debere
iterum eadie coicare ita ille pauvels

de

de Eucha C: 16. p: 2. n: 15 sustinet contrarium qm sentiam Boudart p: 4: q. 4 dicit o ee improbandam, pauvels loco citato multa adducit pro sua resolutione argumenta Q facile solubilia ex supposito alterius sententiæ qd scilicet in his casibus currat urle periculum legis Ecclesiæ de o bis coicando in die, et ita ex Christi voluntate in præcepto Ecclesiæ manifestata cessat obligatio sumendi viaticum sicut cessat si parochus ad dandum viaticum o possit celebrare nisi o jejunus item si quis sub sacro incideret in periculum mortis et sacerdos sumpta hostia o haberet unde talem coicaret nisi sanguinem Christi in calice, o liceret ipsi guttas aliquas in os infundere, cum hoc alienum sit a praxi Ecclesiæ, pot tn ab hostia sui sacrificii partem avellere ut talem infirmum coicaret

Quares an liceat deferre Eucham ad infirmum ad adorand et osculand, si scilicet ratione status sui illam sumere o possit

℟ illud expresse vetant Rit: nec ad illos fines e institutum sacramentum Eucha pro infirmis

Quid

Quid si parochus Eucham tulerit ad agrotum nesciens de impedimento

℟ priusq; recedat, infirmum cum illa benedicat et ita in ciborio inclusam adorand præbeat

4 Quares si agrotus Eucham evomat

℟ si species adhuc apparent integræ reverenter separentur a sordibus et in loco alto sacro ponantur et postq corrupta fuerint ponantur in sacrario, si o apparent verisimile tn sit illas o dum ee corruptas ob breve spatium temporis quo infirmus eucham sumpsit, comburatur vomitus et cineres ponantur in alto loco sacro et terræ mandentur in cœmeterio

5 Quares deniq quid facto opus si post sumptum viaticum infirmus mox moriatur

℟ si species in ore o apparent defuncti relinquendus e si vero apparent excipiantur et reserventur donec corrupta m et fiat ut anteriori quæstione dictum e

Articulus 5tus

De Sacramento extremæ unctionis

Quares quibusnam hoc Sacramentum sit administrandum R. ō illis qui nunquam usi fuerunt ratione. ut pueris et a nativitate amentibus, licet enim illis sint peccati originalis reliquiæ, nihilominus hoc Sacramentum probabiliter ō dr in gratiam pro actualium peccatorum reliquiis illis ō confortale sint et licet hoc Sacramentum in talibus operari possit corporalem sanitatem, quia in effectus ille secundarius ē ad obtinendam sanitatem ministrari ō dt ubi principalis locum ō ht: Dixi in gratiam reliquiæ illæ &c et ideo ō dt administrari adultis recenter in infirmitate Baptizatis. puerique peccato morti obnoxii st dnt inungi esto nunqm coicaverint imo sani nunqm coicarent nec modo in infirmitate judicantur Eucha capaces, coquod hoc Sacramentum ō sit Eucha pro pœnia supplementum

R 2: inungi dnt amentes qndo usi st ratione licet amentia supervenerint perpetuo modo christiane vixerint, nisi periculum sit alicujus irreverentiæ cui facile pt obviari vg: firmo complexu tenendo infirmum

infirmum ne se movere possit, si amens lucida habeat intervalla, tmpus rationis erit expectandum nisi urgeat periculum

R 3: inungi ō dnt milites instante prælio nec afficiendi extremo supplicio nisi tales ex morbo periculose infirmentur, dt tamen hoc Sacramentum ministrari lethaliter in prælio aut alio infortunio vulneratis licet st rationem amiserint nisi illam amiserint in statu evidenter malitioso ut si inter peccandum subito sensibus privantur antequm moraliter loquendo possint vere ad deum converti inquit Rūl: Camerinensis, unde sequitur hoc Sacramentum ō ee administrand in duello, fornicatione, adulterio, lethaliter vulneratis et st sensibus destitutis: quid qd sit de eo an tales possint Sacramentaliter absolvi qm sententiam tenet Merbesius, et esto qd talibus possit dari absolutio ō sequitur qd possit dari extremæ unctio et ideo ō raro ex ecclesiæ disciplina. eo qd absolutio sit majoris necessitatis hoc Sacramentum atqibus negatur qmadmod in anterioribus dictum ē de viatico &c.

R dari dt senio confectis, in quibus senectus morbus ē ita ut ex senio timeantur in dies morituri item fœminis in partu laborantibus ubi

ubi observa qd parturientibus ratione periculi ordinarii nunqm detur extrema unctio dd solum si superveniat extraordinarium, & dum parere o possunt & instante partu alio morbo laborant

Quæres qndonam extrema unctio dari debeat

℟ dari dt 1: post administrationem pœnitæ et Eucha sacramentum licet jp iq pene sæculares moris fuerint extremam unctionem Rituali prætermittere, qd ē modo observare dicuntur cistercienses. Si parochus vocatus inveniat infirmum incapacem Ritualis prætermittere dt extremam unctionem, et si pōtea redeat infirmus ad se dare Eucham

℟ 2: alloborare dnt parochi ut hoc sacramentum detur infirmo dum sensus et rao vigent unde cavendum ne differatur usq ad mortis articulum nec condescendē debent infirmo & consanguineis hoc sacramentum de die in diem procrastinantibus, unde ē sæpe contingit qd incidens in delirium illud cum minori fructu percipiat, ita ne ōio desperata sanitate sacramentū hoc operetur corporalem sanitatem qndo o operatur modo ordinario o vero jp modum miraculi hic breviter

Observa dicta procrastinationis stultas qsdam

qsdam persuasiones, alius administrato hoc sacramento, credit se certo moriturum, alius qd nec cōdere nec mutare possit testamentum conjugatus si supervivat qd redire o possit ad opus conjugale, alius qd prohibeatur ab esu carnium aut amittat atqm ē 5 sensibus: qles errores in variis ecclesiis irrepsisse referunt historici sæculi iq

Quæres an extrema unctio o possit iterari

℟ iterari pt ē in eād infirmitate modo mutatus fuerit infirmitatis status, iterari ā. ō pt manente eād infirmitate et eād infirmitatis statu, & in asmate, hydropisi, phtysi, scōri æthica, et similibus longævis infirmitatibus contingit ordinarie qd illis morbis affecti post qm inuncti fuerunt convalescant, domo exeant, Ecclesiam frequentent &c. et iterum dum aura mutationem reincidant in mortis periculum, in talibus manet eād infirmitas, seu potius ejusd infirmitatis radix, dd quia ratione convalescentiæ mutati status denuo deberent inungi totics quotics statu dicto mutato in novum periculum incidunt, si vero tales maneant ē jp atqt annos lecto affixi nunc melius

melius neuc pejus se habeant in praxi et moraliter censentur idem status morbi manere et idem morbus, et ideo tales ob apparentes status mutationes ō dnt denuo inungi, quod modum nec illi qui quacumq infirmitate detineantur mane se melius hnt, vesperi et nocte pejus, eo qd illi ob morbi talem cōem mutationem ō dicantur nec convaluisse nec periculum evasisse, nec dicatur illis morbi status ee mutatus, Dō dicantur eod manente statu paululum alleviati: qui vero laborant morbis ex se ō diuturnis vg: dissenteria variolis petitiis similibus calidis febribus tales cum ad illum statum pervenerint ut sint in periculo mortis, ō recidant ab illo nisi infirmitate curata, et ita iterum ō dnt inungi, Dō si recidivam patiantur, erit alia infirmitas et fieri dt alia unctio vide Sot: in 4 dist: 23 q: 2. a: 4. q. 2ª. consetur ā. in talibus curata infirmitas qndo medici judicio periculum evaserunt: hinc si tales post aliq dies periculose recidant consibitur nova infirmitas cum periculo debebunq: tales denuo inungi

Quid

Quid si quis extremam unctionem sacrilege susceperit potent ne denuo inungi manente eod morbo et morbi statu

R nēve Steijart de extrema unctione n: 6. expso ecclesia inhibuit in eod morbo et morbi statu hoc sacramentum repeti, verum quidem ee qd unctio sacrilege suscepta ō fuerit infirmo nec ad medecina neq corporis: Dō per suam malitiam privaverit se sacramenti fructu ecclesia nihil relaxare tenetur in rigore ~~ecclesiā~~ disciplina, maxe in illis qud ō st necessitatis absoluta et ubi ad periculo obviari pt p confessionem et sacramentalem absolutionem.

Quares q. quanam observanda sint circa hujus maam remotam

R 1. administrari ō pt nisi in olio olivarum coq: ab Episcopo in ecclesia latina benedicto unde in quacumq necessitate ō licet illud administrari in quovis alio oleo, nec in olio olivarum ab Episcopo ō benedicto, nam ecclesia sua disciplina contraveniri ō vult in illis qua ō st absoluta necessitatis licat bene fieri amat ut in necessitate bāsma conferatur in aqua ō benedicta

Quid si per errorem hoc sacramentum ministraverint

traverit ꝺt in chrismate & oleo cathecumenorum
R errorem emendare ꝺbet oleo infirmorum unctionem
℟ si oleum benedictum incipiat deficere mis-
ceri ꝑt oleum olivarum ō benedictum ō tn sl
et semel in majori gntilate ꝺ interpolatis vi-
cibus modicum ꝺum gꝺ requirit necessitas
℟ 3. oleo infirmorum gꝺ superē. ꝑtt feriam 5
in cœna ꝺnī amplius uli ō licet nisi urgente
necessitate aliud ō habeatur ꝺ una cum chris-
mate cathecumenorum effundi ꝺt in lampadi-
bus ecclesiæ et residuum cum bombice comburi
6: Quares quænam observanda sint circa
maam proximam scilicet mad remoldusu
seu ipsius unctionis
℟ juxta statutum Eugenii pontificis in
decreto armeniorum inungi ꝺnt oculi ꝓpter
visum, aures ꝓpter auditum, nares ꝓpter
odoratum, os ꝓpter gustum et locutionem
manus ꝓpter tactum, pedes ꝓpter gressū
et renes ꝓpter delectationem ibi vigentem
hæc conveniunt cum Ritualibus vtq de ne-
cessitate præcepti ecclesiastici enumerata
partes coiter inunguntur ~~gutur in viris~~ excepto gꝺ in mulie-
~~vero pectus~~ ribus loco renum inungatur gutur
in viris vero pectus inungitur, et unctio
pedum in morbis contagiosis juxta praxim
omittitur

omittitur, pedes ꝺum inungantur in mulie-
ribus, ungi ꝺnt partes viciniores in cœcis
aut surdis a nativitate ō fiat unctio ocu-
lorum aut aurium nec verba iis sensibus
correspondentia proferantur: in mutis a na-
tivitate fiat unctio ad labia et dicatur ꝺt
quidq: peccasti ꝑ gustum inquit Nat:
alexan: hic C: 5 reg: 7 huic resolutioni
obstare videtur ratio Sot: allegata iq dist:
23. q. 2. a. 3. q. 3. quare scilicet mutilati
in parte propinquiori ꝺebeat inungi, quia
quoris inquit ō habeant membra hnt tn
potentias ad quæ illis membris ꝺebentur
saltem in radice et interius peccare ꝓssit
ꝑ ea quæ ad illas partes pertinent gnēris
ō exterius ita Sot:
quæ ratio ē nihilat pro cœco, muto surdo
a nativitate nisi forte dicatur gꝺ peccata
interna in illis ꝓpetent ad peccata cogita-
tionum et affectuum cordis, et gꝺ contra ta-
lia peccata ꝺhibeatur unctio pectoris in
cujus foa dicitur indulgeat tibi ꝺnus
quidquid ꝑ cogitationes et affectus cordis de-
liquisti ad gꝺ responderi ꝑt gꝺ peccata illa
vg: incognita ō sint peccata qualiacumq
affectuum

affectuum et cogitationum; de quibus in foa. unctionis pectoris; D. Et peccata interna quæ determinantur ad illas partes ꝑ loco citato Sot: sufficit ut in illis partibus inungantur Ex: dum cæcus natus amat videre illicita; natus sine manibus palpare inhonesta, peccata Et quæ spectant ad illas partes in quibus cessat organi locus; et ꝑ organum committerentur nisi obstaret hæc impedimentum

℟ 2. qd membra inungi debeant pollice dextro oleo Sancto intincto et foata eod pollice foa. crucis supra membro inungendo ubi observa. 1: qd in rabidis inungere liceat + partem ori vicinam et tempore pestis inungere liceat virga oblonga qua deinde comburatur & purgata servetur 2. dum membra inungenda Et paria Ex: oculi attendere debeat minister ut sub una foa. absolvat utriusque membri unctionem primo inungendo dextrum deinde sinistrum utriq oleo sacro cruce pollicis impressa

3 quoties novum membrum inungendum ē ꝑ ē diversi sensus toties pollicem oleo intingat si sint ejusd sensus ut aures unica intinctione unctionem perficiat ad nares et os oleo utatur frugalissime propter periculum

periculum deliquii. post cujuslibet o membri D sensus unctionem oleum Puppa in orbe mundo ad hoc parata ab organis infirmi abstergat et unctione plane peracta pollicem suo Sale et aqua purgato ita Et comburat ℟ urgente mortis periculo 5 sensuum organa in capite eleviter inunganter sub hac foa prolatione, ꝑ istam Sanctam unctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidqd deliquisti ꝑ visum, auditū odoratum, gustum, tactum et Suffical in tali casu si unicus sensus organum sit duplex unicum inungere & unum oculam, si minister timeat ne infirmus expiret, antequm dictas unctiones absolvat unicam Et adhibeat in capite & in pectore sub unica foa prolatione si interungendum infirmus moriatur minister o ultra procedat si dubium sit an vivat adhuc sub conditione reliquas foas absolvat. ℟ 4 an ad qd diximus licere in dicta responsione 3: ob urgens mortis periculum liceant ē ob contagionis periculum scilicet tempore pestis similisve morbi epidemici organum unum ad unctionem expositum sub

unius

unius foe prolatione inungendo? R auctho-
res ō conveniunt Sylv hic q: 32 A. 6.
q: 2. tenet affram inixus antiquorum ritu-
alium auctoritati Octavi trivariensis
pp germaniam et belgium nuntii apostolici
doctorum lovaniensium et plurimorum auctho-
rum quos citat. eandem sententiam sequitur
nat: alexand: Boudart: illam rejicit
si extendatur ad pericula contagionis ordina-
ria et recte Steijart: ad Rit: n: 8. inquit
timidiores parochos non nimis facile hoc com-
pendio uti debere, rejicitq sententiam Ritualis
Cameracensis Sylvii opinionig conformem tm-
qm minus etiam, quia inquit in his par-
tibus vix unqm videtur casum contagionis
periculum praesertim cum cuivis parocho ob-
viari possit usu virgæ oblongæ, et celeriter sub
una foa 5 sensus in capite inungi, et hæc
sententia videtur in praxi sequenda: agitur enim
de valore sacramenti, et nescitur an forte
illud huic infirmo ō sit mrium ad salutem
et omnis dubium tollat ministrare sacramen-
tum dum necessitas se tenet ex parte infirmi
ō in hoc tollit ob necessitatem ex parte

ministrantis

ministrantis, praesertim cum periculum conta-
gionis sit moraliter idem cum illo qd ē in uni-
us tt organi unctione et qd ē celeriter in capite
cum virgula ~~divisi~~ absolute. Vide doctorem Scal-
liex de administratione sacramentorum Cap: iij.

Dissertatio 7ma
De testamentis Articulus j:

Circa et periculis plena res ē testamenta
in testamentis dirigendis et scribendis sæpe ē de-
cipiuntur doctiores et oculatiores, ab ignoranti-
bus nil expectandum præter testamenta ex de-
fectu legum nullia & invalida & charitati &
justiæ contraria, hinc Rit: monent pastores
quos allegando notariorum in scribendis testamen-
tis oportet fungi officio, et esto testamenta
ō scribant conscientiæ tñ suorum parochorum ignorum
in testamentis dum charitatis et leges justiæ
scribendis, et disponendis sæpe dnt ee. directo-
res et in tede confessionali de testamentorum
obligatione. validitate invaliditate judices,
ut acquirant sibi scientiam mriam ne ex ip-
sorum nescientia fiant testamenta invalida
ex præpostero consilio laedatur justitia videtur

charitas

charitas, unde pax familiarum et reipublice turbetur, lites pullulent, p quas hereditas ad extraneos devolvitur, per procuratores et advocatos et qui ex testamento erant divites emigrantur de pauperanturq:, et ideo quia res periculo plena ē et maxe respectu ecclesiasticorum, ō solum ob ēoia in tam delicato negotio errorū pericula ꝺt ē quia ō oportet ut militantes deo se implicent negotiis secularibus, et quia fere soli ecclesiastici pro stipendio consilii et laborum suorum, preter invidiam, maledictionem, et obloquia hæredum & aliorum reportant nihil. hinc pastoralia monent ne pastores & vicepastores sese huic negotio ingerant nisi necessitate urgente ḋq: notarius haberi ō ꝑt ut plerumq: in pagis contingit, & testator dum notarius testamentum scribit adee vult parochum suum ut sua presentia et consilio attendat ut ordinate ōia fiant, ne in alqa parte aut patrie leges aut precepta justicie aut charitatis lædantur. tali et quocumq casu relinquat pastor testari oem de bonis suis dispendii libertatem, nil scribat aut scribi permittat qđ ō ꝑt. Dum mentem testatoris nec patiatur aliquid

aliquid omitti qđ scribi voluerit nisi credat illud repugnare equitati.

Dixi ē vicepastores fungi posse officio notariorum ꝑt enim vicepastores agiliter qualificati ad conscribenda testamenta æque ac pastores et notarii et ideo certo valet testamentum qđ prudentis notario & parocho ē ipsis invitis scribat vicepastor, hoc tn intelligi ꝺt de veris vicepastoribus quibus ex institutione et beneficio curato proprie parochie cura incumbit, quiq: curam aarum habent ō secus ac parochi cum hoc solum discrimine qđ parochus sit parochie caput, ipsiq: principaliter cura parochie incumbat: nihilominus vicepastores ꝑt licet pastori tmqm capiti in cura subjicientur, sic parochus vere parochus ē licet in parochiali cura subjiciatur episcopo ut capiti, hoc qđ diximus de vicepastoribus ē extendum ē ad deservitores parochiarum apud scilicet pastoratu vacante statuit episcopus donec de pastore parochie fuerit provisum nam illi veniunt nomine pastorum & delegati ꝑt ad universalitatem causarum totius parochie ō vero intelligi ꝺt de ecclesiasticis & religiosis quibus pastor causa absentie ad dies alqt & septimanas commendat parochiam

non

non enim ꝛt ad sensum prædictum ꝛvicepastores
nec diservitores neq; ē extendi ꝛt ad cappellanos
qtes ꝛt qui ō ex titulo beneficii curati, nec ex
titulo institutionis in illud ꝛb mere titulo ap-
probationis parocho subsidiariam navant operā
coqꝫ tales ō ꝛt ꝛvicepastores ut patet in prædictis
Sit parochus sollicitus ut infirmus testamenta
tempestive
tespective condat, idq; in statu gratiæ ut actio
ꝥti momenti meritoria sit apud deum ut mo-
net Car: Bell: l: 2: de arte bene moriendi
C: 5. legata pia si quæ præstare voluerit ut
ut illa præstet adhuc vivus sedulo monebit, ma-
jus enim meriti habebit incrementum qm si
illa solvenda committat hæredibus jam mor-
tuus ut monit S.C: B: in institutionibus
instructionibus
suis: de restitutione si illi testator sit obnoxi-
us ante oia parochus sollicitus sit juxta
modum dissertationē præcedente A.3.q: 7.
præscriptum. nil sibi pastor in testamento
adscribi permittat nec suis usq; ad 4 gradum
civilem consanguineis, pauperum et Ecclesiæ
vū curam gerit, nec sui nec suorum curam gerere
censetur unde pro illis poterit ē sollicitus
sobrie tn et diserete ne cum charitatem com-
mendat

mendat pietatem contemnat.

Articulus 2:
Quinam possint condere testamentum.

Quamvis hōibus nil magis debeatur qm ut
suprema voluntatis postqm aliud ō possit
liber sit stylus et licitum qd iterum ō vidit
arbitrium ut habetur lege prima codicis de
. . . . . adcoq: jure gentium qd ē ante le-
ges civiles apud oēs fere nationes in usu fu-
it, libera fuerit de bonis dispōendis testan-
di voluntas, imo testamentum condere ō semp
sit libertatis, ꝛb ē aliqndo necessitatis, eadq:
sub præcepto graviter obligante ꝛvdum ex o-
missione testamenti timentur familiæ mala
aliq: vitanda, variæ synodi privationem se-
pulturæ christianæ minantur illis qui in-
testati decesserint, nihilominus jure tam na-
turæ qm positivo nullis testamenta prohi-
bentur. unde attendat pastor dum ad testa-
mentum scribendum vocatur an testator
forte

forte ō sit ex illis qui testari ō possunt
ne inutili labore testamentum scribat invalidū
3: ot jure testari ō possit quibus rāo deficit: hinc
parochi dum ad infirmum vocantur ō percipiant
p rationis statum considerent, et si advertat gd in-
firmus hinc inde misceat verba delirii testamen-
tum ne scribat: quinimo: eum instent consanguinei
p permittat mori infirmum ut potius de jure
succedant ab intestato illi qui succedendi jus habent
qm alii cum summa injustitia ex testamento
sine plena libertate confecto

Quod si parochus testamentum infirmi rāone
alienis scribere incepserit, et advertat gd interscri-
bendum rāo incipiat vacillare, scribere desinat
ipsumq; pariter permittat mori intestatum

Quantum ad amentes et furiosos qui lucida hinc
intervalla dum illis gaudent testamentum ipsorum
ipsorum pt scribere parochus, attendat tn an ex
judicio prudenti disponant, seq: conficent, si mi-
nus ex presumptione lucidi intervalli testa-
mentum nec incipiat nec inceptum perficiat.

2.: Testari ō possit qui licet rāone utantur
interna tn voluntatem manifestare ō possit
externus 3q: surdus, et mutus a nativitate
cōis tn ht sententia.

si

si tales signis parocho intimare possent
suam voluntatem gd nil obsit quominus testa-
mentum sit validum. Coecus ad testandum nullo
modo ē inhabilis esto subscribere nequeat jure
antiquo in coecorum testamentis adhiberi sole-
bat testis octavus signaturus in supplementum
gd coecus faceret ō poterat: caute et prudenter
his temporibus in tali testamento adhiberetur
testis tertius

3: Testari ō pt prodigus qui ē sub curatoribus
et cui bonorum administratō ē interdicta. Si tn pa-
rochus ad talem vocatus ex ipso intelligeret gd
disponere vellet prudenter in pauperes et consan-
guineos testamentum scribere posset, esseq: vali-
dum juxta novellam 39. qm ē referunt auc-
thores approbare. Variarum curiarum praxim
ēq; aequitati consonam ut valeant testamenta
ō prodigaliter p prudenter disposita, in tali tn
casu ubi moris ē prius petatur consensus ma-
gistratus & curatorum, imo sper securius ē a tē
consensum postulare

4 Damnati ad mortem tum civilem tum naturalem
quorum bona p sententiam publicantur, et fisco
addicuntur testari ō possit tametsi ō publicentur
& ō publicentur ora

5 Testari ō pt usurarius publicus: ō prohibe
tur

tur tn pastor talium testamenta scribere si & restituerint & dederint cautionem sufficientē
6: circa bastardos et illegitimos variant consuetudines in brabantia ō possit testari, nisi habeant proles legitimas & sine prolibus legitimis obtineant consensum principis: in hollandia testari possunt aque libere ac legitimi
7 impuberes scilicet masculi ante annum 14. fœmina ante annum 12 testari ō possit licet malitia supplebit ætatem, puberes quidem sub patria potestate constituti jure romano testari ō possit moribus nostris hoc abolebum ē unde illi libere testari possit de bonis quorum hnt dominium & de castrensibus & quasi castrensibus, ē de bonis adventitiis vg: matre mortua de bonis maternis saltem mobilibus & de bonis quæ ipsis a materna & avunculo ut legata, et quidem in brabantia ad tale testamentum puberis ō dnt requirere consensum patris
5 Vicarii sui testamentum scribere ē. ut parochus, et parochi vicepastor, nullo ē. jure de patrimonialibus ecclesiasticis prohibentur de ecclesiasticis jure cōi antiquo testari ō poterant nunc consuetudo de bonis istis testandi tolerat neq in foro externo impugnari possit ut invalida qui de illis scilicet disposuit ad ō pias causas:
nihilominus

nihilominus qui ecclesiasticorum scribunt testamenta illos monere dnt ut patrimonialia quatenus fieri pt sequestrent ab ecclesiasticis, et de his ad pias causas disponant, ad hoc enim tenentur saltem lege charitatis qp si fieri ō possit saltem deconfusa bonorum substantia convertant in pia legata pro sua ecclesia, qp si nolint parochus testamentum ō scribat ne malæ dispositioni patrocinetur, illiq p testamentum robur adsit saltem in foro externo

Articulus 3:

Qualiter testamentū debeat scribi quomodo disponi dum leges naturales æquitatis et pietatis tum secundum leges publicas.

Servetur cōis et ordinaria fōa scribendi ut sequitur. anno Domini ... hodie die ... mensis ... coram me infra scripto pastore pagi ... comparens N: corpore infirmus de ratione, memoria, et sensuum adhuc bene compos fecit, disposuit suum testamentum in fōa et modo ut sequitur j: aam suam commendat omnipotenti, corpus sepulturæ christianæ volens

sepeliri

Sepeliri in ecclesia N: et mox a die obitus sui celebrari missas ... de requiem pro refrigerio ai sua, et in die Sepultura sua distribui pauperibus quitatem ... panis & pecunia. deinde pergat pastor ~~Laborare~~ Scribere legata reliqua pia, ordinet modo quo testator voluerit: post hac scribere incipiat legata prophana si qua st, deinde transiens ad generalem dispositionem reliquorum bonorum tm mobilium q immobilium, nominet scribaq: illorum hoeredem: deinde addat tunc pastor qd testator hoc testamentum suum valere velit ot meliori modo sive jo modum testamenti sive per modum codicilli, donationis causa mortis &c. et concludat ita actum in presentia N:N. testiu qui ad hoc vocati et rogati: post hac pastor testamentum perlegat audientibus testibus nisi fuerit testamentum clausum. deinde roget testatorem an hac sit ultima ipsius voluntas, cum pelat a testatore et testibus num scribere possint. Deinde Signa sui primo a testatore 2: a testibus 3: a pastore. si testator & alqs testium declarverit qd scribere o possit, signum sua manu & crucem loco signaturae apponat, et tunc addat sua manu pastor hoc Signum testatoris & testis qui declaravit se scribere o posse

post

post dictas testamenti Signaturas addat pastor hac ~~Signum testatoris~~ verba: testator et testes interrogati an scribere possint signaverunt hanc minutam &c: Supra testor suo nomine scilicet qui declaravit qd pra debilitate melius scribere o possit et testis suis nominibus qd attestor N: pastor &c. Si vero testator & alqs testium signo tt subscripserit addat in praecitata ultima testamenti clausula loco suo nomine & suis nominibus suo signo signavit & suis signis signarunt declarans & declarantes qd scribere nequeant Dixi in antecedentibus post hac pastor testamentum perlegat nisi fuerit testamentum clausum e e testamentum dupliciter testamentu scilicet apertum nuncupativum vocatur, et si presentibus testibus et notario palam et aperte perlegitur, et quid contineat declaratur: clausum secreto conscriptum e a testatore qui vocatis pastore et testibus ignorantibus quid declarans hoc esse suum testamentum contineat illud offert ipsis signandum, ut o sit contra bonos mores, et congruat pietati et aequitati alquid luminis muneris adferre possunt illa quae rao dictat observanda in successione ab intestato inde concludere poterat qd testator

regulariter

regulariter talem dispositionis suorum bonorum
formam observare debeat in testamento, qtem requi-
rit successio ab intestato ꝛ succedere debeant ex
testamento ab intestato primo bonorum successio de-
fertur liberis, quia credunter parentes illis ut
corporis sui partibus & ut de nria alimentatione
pd ꝛ de his quæ ad vitam commodius et honestius
agendam spectant qm uberrime voluisse pros
picere, et ideo liberi ꝛ primi dnt succedere ex
testamento. hinc illi proleviri ō posse ꝛ causa
pietatis. ob certas tn ingratitudinis causas in
jure expressas, et coram ab auctoribus prola-
tas præteriri et exhæreditari posse, pd & in his
casibus parentes ꝛ juste iratos monere dnt
parochi de pietate juxta illud Augustini.
monitum sermone 325 de diversis Cap 4: si
quis irascitur in filium suum et moriens exhæ-
redat eum, nonne ei filium suum reconciliari
deberet? unde licet parentes possent castiga-
re prolium delicta ꝛ post mortem pp diminutio-
nem substantiæ ut ita in memoria re maneat
offensa ad aliorum exemplum, potest tn paro
chus ut ō oio excludatur, pd ut bum faculta-
tes illis nria subministrent: qd ꝛ tiam Cap: cum
haberet extra de eo qui duxit in matrimonium
quam

quam pollúit adulterio monet pontifex fieri
debere circa liberos illegitimos qui licet juxta
leges institui ō possint hæredes, imo si legitima
ti fuerint institui tn ō debeant ut scilicet
talibus pp conscientiarum moderatores provide-
atur bum facultates de nriis a parentibus mi-
nistrandis. caveat parochus dum patris & ma-
tris testamentum scribit ne permittat proli-
unam pre aliis bonis temporalibus augeri
et ita unius sortem pre aliorum sorte fieri
meliorem: parentum enim in filios amor debet
æqlis, et unum pre altero locupletare pavit
odia liberorum et sæpe dissidia implacabilia
inter fratres, quæ oia et alia inde orientia
mala imputantur parentibus uni magis qm
alteri addictis, et esto leges ālqndo partes
talia parentibus permittant: meminerint tn
apostolicæ sententiæ: oia mihi licent sed non
oia expediunt. de hoc bene S: ambrosi-
lib: de josepho C: 2. jungat liberos æqlis
gratia quos junxit æqles nra, quid mira-
ris si ob bonum aut fundum oriantur inter
fratres jurgia qndo ob tunicam inter sanc-
ti jacob. filios erupit invidia: attendat
etiam

etiam parochus dum parentes testamentū
condunt ut prolibus maneat salva substantia
legitima quā ē tertia pars bonorum seu trien
ut vocant si scilicet sint proles q̄ p̄ pauciores, si vero plusq̄n q̄ sint, senus seu media
pars bonorum, neq; permittat illam legitimam gravari legatis q̄ fide commissis, si tn
gravaret valeret testamentum et solum deberent illa onera distrahi ita ut legitima maneret integra, eō q̄d illa portione liberi a parentibus ō possint defraudari post liberos id
ē prolibus ō existentibus jure eōi ab intestato succedunt testatoris descendentes, q̄ q: pater et
mater &c. nihilominus jure pactalis ex testamento potius succedere dnt parentes utpote testatori propinquiores: interim qui testamentum in favorem nepotum condit sequendo
jus eōe juris particularis pactalis in parentes maxe dum indigent ne obliviscantur.
hactenus dicta quo ad bonorum p̄ testamentū
in consanguineos dispositionem licet æquitati et naali propensioni congruant, ō st jure nāli determinate nria, ideo p̄ testator ex causa consanguineis bona sua testamento

mento legare sine coctione charitatis, undchie
attendenda ē consanguineorum propinquior vel
remotior cum testatore conjunctio, propinquorum
minor et remotiorum major indigentia ipsorum
merita et demerita, q̄ demerendi confidentia. in-
super attendenda st bona de quibus testator dis-
ponit sine labore suo et industria parta fuerint
illorum dispositio magis arbitrii ipsius liber-
tati subjacet minus vero illorum quā vocan
tur patrimonialia et ab antiquo trunco vulgo
Stackgoederen ad ipsum devenerunt, illa
enim potiore jure p̄ se lognde debentur consan-
guineis ℞ ad 3 quasitum quomodo scilicet
testamenta regulari debeant Dum leges publi-
cas. observa. juxta hujus patriæ leges confundi
testamentum et codicellum qui solum in eo a
testamento differt q̄d p̄ codicillum testamentū
perficiatur, mutetur, amplietur, q̄ minuatur
ō vero q̄d in testamento directe instituī debeat
hæres et ō in codicello, cum certum sit in Bra-
bantia valere testamentum nullo instituto
hærede, unde in hoc recessimus a jure eōi an-
tiquo juxta q̄d ut testamentum valeret hæres
in illo instituī debebat, sicut ē recessimus
in eo q̄d jus antiquum ad valorem testamenti
requireret

requirerent 4 testes masculos puberes ad hoc
specialiter rogatos Et concurrentes et subscriben-
tes · hodie testamentum regulari dt dum leges
et consuetudines locorum in quibus testamentū
conditur, si nullæ sint consuetudines & leges
partes regulari dt secundum foam edicti per-
petui sub principibus alberto et isabel:
de anno 1611, in quo statuitur qd testamentū
debeat signari a testatore et duobus testibus
ad hoc rogatis, quorum mentio fieri debeat in
testamento a notario, pastore & vicepastore
qui ē nil sibi suisq usq: ad 4 gradum jux-
ta leges civiles computandum adscribere vale-
ant, si vero locorum consuetudines variant
dnt servari jura ubi res sita ē de qua fit
testamentum: ita edictum de anno 1620 quo
dicti principes declaraverunt nulla cē tes-
tamenta in quibus dcē subsignatio notarii,
testatoris, aut testium, aut si notarius ō
expresserit testatorem scribere ō posse, si ab
ipso subscriptum ō fuerit qua tn in testa
mentis ad pias causas ut valeant ō opor-
tet observare juxta edictum belgicum ver-
bo testamentum N: 25. circa prædicta statu-
ta aliqua observa ac primo quidem quod

dicitur

dicitur in edicto, si locorum consuetudines vari-
ant debere observari jura loci ubi res sita ē de
qua fit testamentum, et ōia jura loci illius tes-
tamentum conscribi; hodie dum ō observari re-
ferente Stockmans decisione 9 jam sine hæsita
tione judicatur sufficere solemnitates qua ubiq
quo ad ōia bona testamenti prim hnt. unde si
brantus testor condat testamentum juxta leges
ibi receptas et ō juxta leges brabanticas, et per
illud disponeret de bonis in brabantia sitis vale-
ret testamentum.

2 observa qd expresse prohibeatur ne & notarius
& locum ipsius supplentes & testes sibi in testa-
mento aliqd scribi patiantur & consanguineis
suis et hoc recte statutum ē ut obvietur fraudi-
bus qua facile in testamento obrepserent, obreperent
si tales
personas dicerent cē legatarias in testamento qd
si contrarium contingat ex hoc capite testamen-
tum ō erit invalidum, sd tales legatarii solum
excidunt legato et illo privantur ut refert Stoc
mans; decisione 6: ex cad ratione statuto Ca-
roli 5: statutum ne minorennes testamento
relinquant suis tutoribus, ipsorum, & feminis
bona immobilia, nec illa in illorum favorem
perpetuo censu gravari possint: nihilominus
statutorum talium contraventiones sicut nec

in

in anteriori casu; ita nec in hoc testamentum invalidant

3 observa qd de testibus in dicto dicitur: illos ee debere oi exceptione majores: unde admitti non dnt domestici & amanuenses notariorum & parochorum, consanguinei testatoris; fœmina ē nec in testamento nec in codicillo testes adhiberi possit nisi qd tempore ppetis sufficiat testis unicus ē fœmina. De religiosis aliqndo dubium fuit nūc vero referente Stocmans decisione 5 ō dubitatur amplius, tum quia testimonium dare sit actus fidei et naturalis pictatis quorum neutrum deficit in religioso, imo ut religiosus in testamento sit testis ō requiritur superioris licentia ut potē qua solum opus ē in actibus judicialibus ut scilicet superior judicet utrum in illis testimonium deceat religiosos & dedeceat ō vero requiritur ad actus extra judiciales

qlis ē testamentum. Executor testamenti testis ee ō prohibetur si solum sit dispensator ad prestanda et executionē mandata legata cui loco cueri solum onus reportet ex executoria postulate, si vero sit executor universalis testis ne admittatur, talis enim ē loco hæredis et totius hæreditatis cum suo interee arbitri et ex illo capite hæres ē ut testis signare ō

ppt

ppt in testamento

observa deniq: si testator proferat testamentum sigillo suo clausum, de quo qd contineat ignoratur velitq illud signari ō interius ꝺ in dorso et ita signat qd tale testamentum valeat vt judicatum refert citatus auctor decisione ij.

ō finaliter co redit pro hac patria tota substantialis fōa testamenti qd debeat ee signatum primo a testatore 2 a duobus testibus specialiter requisitis 3 a notario pastore & vicepastore cum hac adjuncta clausula qd petitum fuerit a testatore et testibus an scribere noverint qd singuli suo nomine signaverint, si respondent se scribere nescire sua eqpidem manu signum apponant et addat notarius & pastor hoc signum ee testatoris & testis ut in fōa testamenti fuit notatum.

Quæres an testamenta ō ad pias causas ꝺ ad profanas valida sint si destituta fuerint solemnitatibus jure & consuetudine requisitis vg: notarius scripsit testamentum testator et ipse signaverunt, ꝺ ō signaverunt testes & unus testis ut & signaverunt duo testes ꝺ notarius qui signavit ut erat apostolicus & episcopalis, ō vero publicus nec a principe admissus, an qui in tali testamento ē institutus hæres adire possit

hæreditatem

hæreditatem illo titulo qd testamentum in foro conscientiæ sit validum an vero debeat hæreditatem relinquere, et permittere ut illa habeant illi qui sine testamento successissent in hæreditatem ab intestato, eo qd testamentum defectu solemnitatum in foro fori sit invalidum

R. Si quæstio illa scholastice examinanda et discutienda foret, crederem tale testamentum tm in foro fori quin in foro poli prorsus ẽ invalidum rationes accipe breviter.

nemo dubitare pt quin principi qui cum a deo acceperit potestatem de spiritualibus una ẽ data sit potestas de temporalibus pro legem disponendi, ẽ in conscientia juxta quod eius requirit utilitas, a deo ẽ sic acceperit potestatem disponendi pro legem de testamentis dum qd requirit utilitas publica: jam tales leges principes condiderunt ut ... de legibus antiquis quas authores eiusdem allegant quæ talia testamenta vocant irrita, infecta et nulla, principes nostri in prædicto edicto aperte illa irritaverunt, et alibi juxta receptas alias leges et consuetudines si illæ omittantur

irritantur

irritantur et annullantur. si dicas qd illæ leges salventur in hoc qd mere sint invalida testamenta pro foro externo legibus principum illudere ẽ, et ocm vim legum ẽ illarum quæ moribus gentium, provinciarum usu et consuetudine frequentatæ st, enervare, et ẽ nulla principum leges in conscientia ligant tam matura consideratione statuta ut patet ex edicto perpetuo in quo postqm sua testamenti conceptæ fuerat post longiorem deliberationem evoluto scilicet decennio principes nostri aliter facta testamenta declararunt ee invalida certæ possessionis jus huius ẽ principum qui legibus innititur nec in conscientia tuto possidetur qd possidetur contra principum irritantia statuta: hanc de legibus principum ideam sibi fovit augens: tract: 6 in joem unde inquit quisq: possidet nonne jure huo nam jure divino domini ẽ terra et plenitudo ejus jure huo dicit hæc villa ẽ mea, jure ergo huo, jure imperatorum quia ipsa jura hua pro imperatores et reges sæculi deus distribuit generi huo, tolle jura imperatorum quis audet dicere, quid mihi et regi, quid ergo tibi et possessioni pro jura regum possidentur pos-

sessiones

testiones: ita Augen: unde cum ipso Epist.
153 recte concludimus qd oē qd male possidetur
sicut male possidetur qd possidetur contra princi-
pium legis irritantes injuste possidetur
jam ā ex testamento minus solemni male pos-
sidetur ex rōne prādicta ergo dum Saug:
injuste ergo restituendum. Si dicas duas le-
ges illas aberrare ab aequitate nāali juxta
qm nihil magis decet qm ultima voluntas
sit libera maxe in casu ignorantiā legum &
impotentiā vg: ubi testis & notarius haberi
ō possunt
R nulla testatori adimitur libertas qm aequi-
tas nāalis requirit dum ille legibus princi-
pum juste de causa coarctetur, sicuti nec
in aliis contractibus quos suis legibus princi
pes circumscribit: certe pontif: caps:
cum esset de testamentis ō credidit testandi
todi libertatem, nec aberrare ab aequitate nāa-
li qndo agnovit testamentum rescindendum
aliter factum q coram parocho et 2 testibus
et licet ubi prohibeat sub excōicatione irrita-
ri testamenta ob alias omissas solemnitates
R tn Wiggers ō ē verosimile voluisse
pontificem uno verbo alias et ubiq. tam
celebres

celebres principum de requisitis solemnitatibus
leges annullare. Jō hoc pontificis statutum ab
summum locum hēe potuit jurisdictioni impe
riali ipsi subiectis. casus ignorantiā & impoten
tiā in legibus simpliciter irritantibus ō excusat
ut constat in matrimonio cum impedimento
ignoranter contracto & contracto ō coram parocho
excepto casu unico . . . . . in māa de
clandestinitate in qua ecclesia suum mentem ma
nifestavit: qd donec faciant principes circa tes-
tamenta ō datur locus Epistiā nec casus ullus
excipiendus ē
Dixi in antecēoribus principes disponere posse
de testamentis p leges irritantes, requirente hoc
bono publico, justa causa et publica utilitas
movet in hoc casu principem
Notum ē enim quibus fraudibus, violentiis et
similium periculis pateant testamenta. talib.
principes obviare potuere et voluere. Si dicas
contingere posse omissis solemnitatibus qd in
casu posito sine fraude testamentum sit con-
ditum, adeoq illud in conscientia futurum
validum eoq cesset legis et ppum praesuppto
Nihilominus futurum invalidum leges enim
hic ō presumunt in quolibet casu parti, qd
si facerent locum haberet axioma cōe qd
leges

leges fundatæ in falsa præsumptione ō diligent; ꝺ leges præsumant grāter, quæ præsumptio legis grālis ē vera, et licet tunc fallat in hoc casu parti ut coeler dicitur in mat. de legibus et si talia vel illorum pericula abessent sic ex grali præsumptione multorum malorum cœlestis irritavit matrimonia clandestina, etsi in casu parti talia & illorum pericula abessent ō ideo tn valeret matrimonium sic contractum.

finaliter hoc adde qꝺ si papa ꝓ illas leges solū providere voluisset ꝓ foro externo, et ō pro foro conscientiæ qꝺ nullo modo providisset respublica bono; turbaretur enim respublica ꝓ privatorum occultas imaginationes, compensationes, subreptiones, et violentias; dum pars una jure fori vellet possidere altera jure proli hæreditatem sibi vellet vindicare. quantum ad leges aliquas quæ in patrocinium adducit sententia contraria & ꝓ antiquitatis roma + quorum alia ē maa quam testamentorum rū & agunt de fide commissis + nam prima cunabula fideicommissorum a fide hærendum dependent, et ipsa tn subtilitatem q nomen inde acceperunt ut leges loquuntur unde in fideicommissis statur soli fidei et juramento hæredis ō vero legibus seu solemnitatibus, quibus standum circa testam. leges disponunt

interim

interim probabilitate ō caret oppa sententia q sequuntur auctores multi et sicut affans sententia talia testamenta ēe invalida legibus conformia ē ita contraria prædendetur conformia naali æquitati juxta q conveniens ē voluntatem dominii volentis rem suam in alium trāsferri ratum haberi et hoc ē præcipuum hujus sententiæ fundamentū ꝺ debile satis utpote ex prædictis patet; quibus adde, qꝺ alii ꝺ contractus donationis beneficiorū et officiorum collationes, electiones matrimonia rata similesve actus qui ex mera dispositione juris tum canonici tum civilis ob omissas solemnitates & conditiones qꝺam ōio irritantur ita ut nullam pariant obligationem naalem, ut dum irritantur matrimonia clandestina & ē alio impedimento jure ecclesiastico dirimente contracta ante requisitam ꝓ leges hūas actam, & vota solemnia ante certam ætatem emissa, etsi rao et malitia supplerent annorum defectum, in his et similibus sine fundamento dicerentur similes actus valere in conscientia leges illas deviare ab æquitate naali et solum locum habere in foro externo ergo idem inconvenienter dicerentur de legibus testamenta irritantibus.

Quid ergo consilii suggeret parochus & confessarius dum super similibus testamentis consulitur

Subitur 2g: qui hæres erat ab intestato ē talis
ē ex testamento & minus solemni et in illo gra-
vatus ē legatis, an consulere possit conf: qd le-
gata solvere & teneatur & alqs succedere debeat
ab intestato & testator fecit testamentum in fa-
vorem alterius & minus solemne an consulere
possit ut ille qui ab intestato succedere debebat
habeat et relineat hæreditatem, excludat, nil solvat
illi qui ex illo testamento minus solemni ins-
titutus erat hæres.

R 1: poterit parochus bona conscientia consu-
lere ut consulens ex una parte amplectatur
sententiam probabilem qua ē ipsi utilis, et alte-
ra parte & reiiciat probabilem qua ē ipsi dam-
nosa 2g: consuleret et adiret ex testamento mi-
nus solemni hæreditatem qd ē minus probabile
qd possit, et ipsi utile, et altera parte ut &
salvat legata qua solvere ē ipsi damnosum
licet enim probabile sit qd legata ex testamento
~~pro suo arbitrio~~ minus solemni relicta solvere
& teneatur hæres, nequit enim quis in conscien-
tia in eo testamento pro suo arbitrio probare
& improbare. voluntatem testatoris dum idem
ē probandi et improbandi fundamentum

2: attendat parochus quis sit qui consilium
petit et pro quo petit an forte & sit tutor
qui consilium petit pro pupillo sic ē contra

pupillum

pupillum, qui hæres erat ab intestato alias
institutus ex testamento minus solemni ē po-
sita veritate illius opinionis qd alia testamen-
ta valeant in conscientia tn pastor consilium
dare & tutori ut pupilli causam agat in judi-
cio, et petat hæreditatem. idem ē si pupillus
institutus ē hæres ex minus solemni testamento
pupillorum enim causa favorabilis ē et sicut
tutor in dubio ut agitur de ipsorum utilitate
causæ pupilli renunciare & pt, ita nec in hoc
casu pastor contra ipsorum commodum cujus-
cumq: demum opinionis sit in hac maa pt
dare consilium.

3: advertat qlis solemnitates fuerint omissæ
st enim aliqa quæ omissa ut inducunt nullita-
tis periculum qlis ē in belgio qndo notarius
signo testatoris & testium omittit addere qd in-
terrogati fuerint an noverint scribere: unde ē
pastorale mechl: sedulo monet parochos
ut hoc addant & inquiens alias testamenta
ēe invalida & ti omittatur qd subjaceant
periculo nullitatis. de talibus tuto pronun-
ciare poterit qd & obstante omissione simi-
lis solemnitatis ~~solemnitatis~~ illa testamenta obligent
donec pt sententiam annullentur & ita de illis

si

si omittantur solemnitates coiter essentiales, Vg: notarius ō signavit & ō signarunt duo testes & ō signavit testator et in q hoc casu. R: q: si pastor adverlat dece testamento solemnitates essentiales ō statim pronunciare et testamentum ee invalidam et in conscientia nullum et qui ex illo adibit hereditate dimittere debeat, et qui legata ex illo debet, solvere illa ō teneatur & qd qui succedere debebat ab intestato et jam possidet hereditate. Si testator ipso prolerito alium instituit ex testamento minus solemni qd nunqm sibi hereditatem retinere possit, et nisi teneatur illi qui ex testamento minus solemni erat institutus nam adversa sentia ē tot suam probabilitatem ita ut hic in praxi probabile exurgat dubium et ita cum periculo injustitiæ timere judicaretur pro una parte in solidum quemadmodū docemur ex Cap: inquit . . . . . .

De sentia excoicationis ubi pontifex consultus super matrimonio cum dubio impedimento contracto Resolvit si pars dubitans dubitet dubio probabili et discreto ipsa debitum petere ō possit compati tn ō dubitanti si petat reddere teneatur ubi significat in similibus probabilibus dubiis ee faciendam divisionem

nec alterutri totum ee adjudicandum unde prudens conscientiæ moderator obligare debet consulendum se ut de testamenti valore consulat meliores juris consultos idq ōio faciat qd tales in hoc negotio arbitri, & judex cognita causa, faciendum ee decernit, & manente dubio cum illo cujus interee amice componat.

Articulus 4:
expediuntur reliqua ad hanc maam spectantia.

observa 1: qd cum voluntas hōis dicatur ambulatoria usq ad mortem, testamentum a testatore ſr posse revocari, nisi juraverit se ō revocaturum. revocatur ā testamentum nuda testatoris declaratione Vg. dicendo coram testibus: volo mori intestatus. aliquibus tn locis usus tt qd revocari debeat coram notario et testibus: item revocatū censetur si fuerit cancellatum & scissum a testatore & ipsius jussu.

2 qd testamentum aperiri debeat coram notario et testibus, et ita publicetur sufficienter

cienter, ō dt tn apertura testamenti differri ultra qo dies, intra qd tempus dt coicari hereditibus et ōibus interesse habentibus
3: si in testamento ō nominetur executor executio devolvitur ad heredes. alqndo alius nominatur distinctus cui licet et solet a testatore pro labore executionis relinqui legatum. executores poni potest unus ꝙ plures, masculi ꝙ femine: religiosi ē ō prohibentur ee executores, dō ō nisi de licentia suorum superiorum ut constat per Clementina de testamentis et C: 2: in 6. eod titulo ubi pro ratione addit: quia religiosi ō hnt velle nec nolle qd alqi auctores restringunt ad illos dt qui in monasterio habitant ō vero ad foris habitantes vg: pastores crederem tn ē pastores nostros munus executionis ō posse assumere nisi de licentia prelati, licet enim hoc ipsis expresse ō prohibeatur in statutis nostris executoris tn officium reducit ad bonorum ad alios spectantium administrationem qm juxta statuta nostra suscipere ō possit pastores sine obtenta in scriptis a suis prelatis licentia et ratio in Caps: proxi

tato

tato aque militat pro foris habitantibus eo qd nec illi habeant velle ꝙ nolle independenter a sui prelati voluntate. qd si testator religiosum nominaret sui testamenti executorem cum clausula qd executor ex hereditate anticipata capiet alqt centenos ꝛc. 1000 florenos convertendos in usus quos testator ipsi secreto significavit.
Dz nec consulerem religioso ut acceptaret nec prelato ut licentiam daret: facile enim nasceretur adversus religiosum istum suspicio collusionis ꝙ avaritiæ qsi ipsi testatori suggessisset ut pecunias istas ꝙ sibi ꝙ suo monasterio vellet vindicare, unde religiosi nominantur qsi hereditatum aucupes qd vergit in status monastici dedecus vide Zaganum in capitulo tua nobis extra: de testamentis, qd si tn justis de causis sic vellet testator vg: causa restitutionis crederem istum religiosum executoris officium sub condicione prædicta assumere posse. cogd facile oem malæ suspicionis notam diluere posset, rationem scilicet reddendo episcopo qui ipsum palam et notorie manu teneret in executoris officio qd sufficeret ad abolendam oem adversæ suspicionis notam

observa

observa ultimo, qd cum parochi sint testatoris velut procuratores invigilare debeant ut sub ditorum suorum testamenta ut oportet executioni mandentur: circa legata presertim pia noscere dnt executorum testamenti fraudes ordinarias, iisq contravenire interpellato ē auxilio episcopi: sic solent executores sepe testamenta supprimere, abscondere, & relaxare executionem, qd ne fiat sub pena excoicationis inhibent Synodi varie. hinc patet tales precare mortes et plurimum obesse Saluti defuncti licet enim qdm ad meritum ō patiatur defunctus detrimentum ex executoris malitia, cū meritum dependat ex testatoris voluntate et intentione, tn qdm ad effectum Eccles mōjn ꝺ patitur detrimentum quia ipsi remedium ō adhibetur dum suffragia differuntur a quibus plurimum juvarentur.

Quid si executor testamenti solvere differat pia legata ideo quia expectat tempus quo testatoris res ex quibus vendibis et solvere, carius vendantur et ita liberaliores faciat Elemosynas

R. S. T: quodlibeto 6: q. 8. a. 2. admittit ex mora dicti temporis ex causa predicta ō ēē

magnum

magnum periculum agnoscit tn atque propter qd ibid dicit talem executorem ō ēē absq omni culpa, quia si sine mora venderet et solveret, forte inquit defunctus a purgatorio liberaretur, et concludit: hoc ā requirit prudentis executoris examen ut scilicet consideratis dilatione temporis et conditione persone qua creditur citius & tardius liberanda, et ex gntilate augmenti Elemosynarum faciet qd videbitur expedire defuncto ita S. T:

Aliud sepe executorum delictum ē qd legata invertant et mutent suo arbitrio, ubi tn Conc: trid: ss 22: C: 6 dicit commutationes ultimarum voluntatum ō nisi justa et pia de causa fieri potte ē a sede sancta. si ergo voluntas testatoris commode impleri potest illam nequid mutare pt episcopus ē in aperte meliorem, qd si legata applicari ō possint ad usum ad qm testator reliquit, ꝺ episcopum illa applicari poterunt ad finem meliorem. in his ā inconsulto episcopo nihil attendet parochus, utpote qui nullam habeat potestatem quacumq ē ex causa privata, authoritate ē inaperte meliorem mutandi testatoris voluntatem denq: attendat parochus ut executores & ad certa bona

distribuenda

distribuenda testamento deputari illa dispensent seriatis prudentiâ christianâ, justitiâ et charitatis regulis; cum dum testator legatum relinquit pro elemosynas distribuendum pauperibus primo illa erogandâ erunt pauperibus testatoris consanguineis et affinibus deinde aliis juxta qd credit unum pro alio indigere maxe, qd executor sibi ipsi titulo pauperitatis adjudicet talia legata, cum videtur probandum praxis enim talis viam pandit ad pauperum defraudationem, dum facile qsq: de propria indigentia judicat in favorem proprium fieri in hoc posset de judicio proprii confessarii, cui executor inopid sua statum manifestaret, qm verecundia manifestare testatori ausus cum fuit, dum testator certam pecuniâ summam relinquit pauperibus: illo nomine cum veniunt monasteria mendicantium ē indigentium, si enim talibus testatores benefacere velint determinate hoc solent exprimere: unde minus fideliter exequeretur voluntatem defuncti, qui simpliciter pauperibus relictum daret indigenti monasterio. Similiter si testator pauperes instituerit hæredes,

hæreditas

hæreditas dari cum de loci nascimo ob rationem prædictam, nec sl et semel distribui de pauperibus; de applicari de mensâ pauperum; et reditus annuos ad dictâ mensâ subsidium ordinaria quidem legata sl et semel convenit expendere pauperibus quia sl transitoria ipsorum subsidia cum ita pro hæreditatem relicta cogit ex presumpta voluntate testatoris illam oportet ee permanens pauperum subsidium

Appendix
De Sepulturis &c

Ubi viget antiqua consuetudo sepeliendi mortuos in cœmeterio relinendatur, et ubi pot fieri restituatur inquit Rit: Rom. de restituere tur facilius nisi secundum Sleÿart: dista ret utilitas in clero et ambitio in populo. interim si tolerari debeant sepulturæ in ecclesia tumuli in pavimento ecclesiæ coaguentur nisi forte fuerint sepulturæ magnatum, nihilominus et hoc intolerabile qd illi sibi erigant monumenta magnifica, cum solum in majori altari sanctuarii celsitudine verum ē in tabernaculo

in

in quo cōpus Christi asservatur · conveniens
ē ut parochiani in sua parochia sepeliantur
culpari tñ ō pt ille qui extra parochiam ec-
clesiam sepulchrum ht majorum suorum velit
in illo sepeliri, modo voluntatem illam manifes
taverit alias juxta mores in hac patria sepeli-
tur in ecclesia parochiali · ē improbanda ō ē.
eligendæ sepulturæ libertas gñ sub titulo de se-
pulturis canones probant · hinc mulier sepul-
tam sibi eligere pt a marito sepulturam gñ si
ō eligerit in sepulchro mariti sepeliendā ē, &
si plures viros habuerit ē cum viro ultimo se
peliendā cujus domicilium retinet et honorem
cumulandæ inquit pontifex Cap: his qui de
sepulchris in 6.

Filius familias modo pubertatem attigerit
libertatem ht eligendi sepulturam, ante istā
ætatem hoc pendet a beneplacito patris.
Sepulturæ eligendæ libertatem jura adimunt
religiosis: unde pastor religiosus ō pt pro
loco sepulturæ sua eligere ecclesiam suam pa
rochialem nam statuta nostra dist. 2: C 23.
n. 48. ita. hnt Si fieri pt corpus ad monas-
terium deferatur ut qui eam habuere pos-
sessionem eorum quoq cum fratribus sortiantur

sepulturam

sepulturam, cōqꝫ jure canonico confoe. sit
Cap: etiam finali de sepulturis ubi dicitur
religiosi a propriis monasteriis adeo sint for-
te remoti qō ad ea cum moriuntur commode
portare ō possit, nequeunt eum velle et posse
ō habeant sibi eligere sepulturam, sd se apud
sua monasteria tumulandi · ita ille. ibid · Sic ēt
liberum ē. eligere sepulturam ut ecclesiæ pa-
rochiali ꝫ servanda · sint sua jura · seu portio
canonica · quæ vocari solet quarta funeralis
hinc Cap: 7 extra: de sepulturis et ēorter in
bullis privilegiorum quæ jus sepulturæ conce-
dunt aliis ecclesiis additur hæc clausula,
salva justitia ecclesiarum parochialium a qui-
bus corpora assumuntur · portio illa · meritō
parochialis justitia vocatur ecclesiæ cum ē de
jure inhumatio corporis cum ōibus oblatio
nibus competat parochiali tñqm matri quæ
defunctum christo parturivit, justum ē ut
parochialis ecclesia in totum ab illis oblatio-
nibus ō excludatur, vocatur ē. quarta fune-
ralis quia juxta canones quarta pars
ōium quæ legata erant ecclesiæ in quas
quis volebat inhumari cedebat parochiali

et

et ideo nunc ē quarta funeralis vocatr
licet portio illa pro locorum consuetudines
aut pactas conventiones nunc major sit nunc
minor: quarta nihilominus retinet nomen
quia quondo parochiæ debetur in cœum quē
tā succedit interim in hoc punctō ꝙd et quan
tum hoc titulo debeatur attendat parochus
ad consuetudinem suæ & vicinarum paro
chiarum cui se conformare dt. monet ē Rit:
Rom: parochos ut quoad jura sepulturæ in
sua ecclesia iis clementijs contenti sint quæ
aut probata consuetudine aut ordinarius cons
tituerit: unde nil propria authoritate au
geant in gravamen subditorum, abstineant
a simoniaca nundinatione, nec differat sepultu
ram illo prætextu ꝙd de solvendis juribus ō suf
ficienter cautum sit, nec ab invitis exigatur p
sepulturæ substructionem, sed gratis exhibeto spi
rituali officio petant consuetas oblationes a
nolentibus et valentibus, ubi opus fuerit au
thoritate superioris interveniente ꝙmadmod
dt Sot: 2.2.q.100. a.3 in O. ubi notanda
sūt illa verba a nolentibus et valentibus sol
vere, perquæ insinuat hoc pietatis officium
ō ee substrahendum illis qui solvere ō valent:

nullus

nullus quidem parochus adeo inhiatus erit ut
corpus ō valentis solvere relinquat insepultu
hoc tn ō infrequenter contingit ꝙd ob defectum
solutionis negetur sepultura. illa et exequiæ cōes
et honestæ quas pietas et institutio christiana
defunctorum corporibus impendi postulant: simi
liter nostræ religioni probrosa sit, attendant pa
rochi se juribus illis ō adeo inhiare, avide, sed eo
gisunt ō ee decens sepulti dō sepeliendis
pecunia et ō pro pietate serviunt.
Titulo jurium detinere & arcstare defunctorū
corpora dum alio inhumanda transferuntur et
parochias transeunt consuetudo barbara ē, le
gibus imperatorum improbata: consuetudo tn
erat in hac patria patris lupi tem
poribus ut ex ipsius dissertatione secunda
præmiali ad tom: 3: ubi dicit hujus con
suetudinis justiam ō video verisimiliter ortum
duxit: ꝙd cum olim corpora sepelienda ducebā
tur p parochias, qui illa ducebant, scribebant
ad ecclesiam pagi ubi deponebant, donec pastor
cum clero preces obtulisset pro defuncto, at
ita corpus libere dimittebatur edicto perma
nente mechl: de anno 1664 prædicta
consuetudo inhibita et reprobata fuit

Quinam

Quinam privandi sunt Sepultura Ecclesiastica.

Ecclesiastica Sepultura primo excludendi sit excoicati: de quibus ita ht Cap: 12: extra de Sepulturis: Sacris canonibus ē institutum ut quibuscum ō coicavimus viris, ō coicemus defunctis et ut careat ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab ecclesiastica unitate precisi, nec in articulo mortis ecclesiæ reconciliati fuerunt; hoc intellige de excoicatis denuntiatis & notoriis cleri corum percussi quorum percussio nulla fergiversatione pt elari juxta Extrav: ad evitanda qd ē concilii Conslan: p quorum sepulturam ē locus sacer profanatur.

Debent quoque talium corpora exhuari si discerni potuint et locus sacer reconciliari et donec excoicatus exhuatus fuerit, & si ossa reperiri ō possit, nisi ecclesia fuerit reconciliata divina officia in illa agere ō licet nec ullum fidelium in ea sepelirē, nec in cemeterio quidem, si illud ecclesiæ sit contiguū eoqp

eoqp polluta ecclesia ē tale cœmiterium polluatur si vero talis excoicatus sepultus fuerit in cœmiterio ō polluitur ecclesia unde licebit in illa agere divina officia et sepelire fideles Vide Cap: unicum de consecratione ecclesiæ in 6:

excoicatos licet notorios ō tn denuntiatos in loco sacro sepelire prohibitum ē, nec p illorum sepulturam locus sacer profanatur, illis ē viventibus post dictum Extrav: lex ecclesiæ ō prohibet coicare et ideo ē mortuis coicare ō prohibemur p sepulturam. nominatim interdicti seu ab ingressu ecclesiæ prohibiti ead ratione qua nominatim excoicati. Sepultura ecclesiastica privantur. 2. illa privantur pagani, judæi cæteri infideles, apostatæ a fide, hæretici, eorumq fautores, et schismatici modo hæresis et schismatis publicam faciant professionem, et ita recessum ab ecclesia profiteantur. hinc tempore belli dum permixtim catholicis cohabitant milites hæretici in loco sacro sepeliri ō dnt. si p violentiam hoc contingat et malè sequatur ō timeantur dnt exhuari et in

terra

terra profana recondi, qp si fieri ō posset nil obstat quo minus fideles ibid sepeliantur quia pp illorum sepulturam ecclesia ō polluitur qa ō ſt de execrabilis denuntialis.

3. juxta Canonem utriusq: sexus privantur sepultura christiana qui dum istius canonis prescriptum annua cōionis precepto ō satis fecerint: poena hac ē sentia ferendā unde pastor negotium deferat ad episcopum quis mandet christiane sepeliri, parochus obediat ō obstante quacumq: privata sentia.

4: sepeliri christiane ō posse duellantes et ipsorum patroni qui in ipso conflictu occidun-tur, si vulnerati dederint signa pœnie fue-rintq: absoluti juxta Rit: Rom: christiane sepeliri ō posse. hinc patet ō ipse dandam ē sepulturam ecclesiasticam licet ob signa pœnie fuerint data absolutio sacramentalis. Similiter rapsoribus seu violatoribus ecclesia-rum sepultura negari ꝺt licet pœnitentes discesserint vide Cap: 2.: extra de rapsorib: 5 excludunter ē usurarii manifesti de hoc statutum pro praxi annumerare possumus legibus abrogatis post inventos titulos lucri cessantis et damni emergentis &c.

6:

6: infantes ō baptizati mortui extra uterum matris christiane sepeliendi ō ſt cum sint infideles pp quorum sepulturam polluitur lo cus sacer, ꝺ ad sedes coemiterii extra locum sacrum sepeliri solent: si in utero matris cum-matre moriantur ſt cum illa in loco sacro se-peliantur: si matre mortua ex utero excindā tur in loco sacro sepeliri ō posse: infans e nim a matre semel avulsus ō amplius est pars matris unde si in uterum defuncte matris reponeretur et ita cum matre mortua in terra sancta sepeliretur erdet Sylvius ecclesiam violandam vide ipsum 3: p: q: 83. a: 2: q: 2.

Quod denig in Rit: Rom: et past: me-chl: dicitur terram sanctam negandam publicis et manifestis peccatoribus qui sine pœnia perierunt cum maxa ~~tutela~~ cautela et non nisi cum consilio Episcopi prae-licandum est.

Finis.

160

Dissertatio Tertia
De Sacramento Poenitentiæ
Articulus Primus
De Potestate requisita ad Confessiones audiendas

Ad hujus Sacramenti administrationem non sufficere potestatem ordinis, sed necessariam esse jurisdictionem ex ecclesiæ antiquæ persuasione est manifestum, et Concilium Trid Sess 14 C 4 docet absolutionem esse adinstar actus judicialis, quoniam igitur natura et ratio judicii illud exposcit ut sententia in subditos ferratur, persuadum in ecclesiâ fuit, nullius momenti esse absolutionem quam sacerdos in eum profert in quem ordinariam aut subdelegatam

o hbet jurisdictionem.

Distinctionem inter ordinariam et subdelegatam clarius expressit Sione 23 C: 15 vbi decernit qd prabiteri in sua ordinatione acci piant a peccatis absolvendi potes tatem, nullum tn ne regularem quidem etiam sacerdotum sacularium posse audire confessiones nisi — parochiale beneficium obtineat in quo expressit potestatem ordi nariam ab episcopis per examen v alias idoneus judicetur in quo expressit delegatam.

ordinariam potestatem hbet in pontif ex per vniversam ecclesiam Episcopus et vicarius Generalis in suos respective subditos capitulum in sede vacante, de canus in suum capitulum, paro chus v vicarius perpetuus in parochiam, et temporalis modo

ab episcopo in absentia parochi fuerit constitutus, et superiores ordinum in suos respective subditos

Quæres quid juris competat paro cho ratione sua jurisdictionis or dinaria? idem est de alijs ordina riam habentibus?

¿R: quod possit alteri delegare curam sua parochia, nisi epis: contradicat, licet vt jure procedat contradicere dbeat ex causa. cum enim parocho competat jure ordinario delegandi potestas o nisi ex causa jure illo pt orbari. o pt tn parochus curam delegare ali cui ab episcopo o approbato licet verosimiliter olim contraria obti nuerit consuetudo vt patet ex S.T.: Supl q: 8: a: 5 jam tn isti praxi derogatum est p trid: H 23 C 15

2 quod Parochus vbicumque reperiat suum subditum possit

ipsum sacramentaliter absolvere
etiam non petita licentiâ a paro
cho loci in cujus parochiâ subditi
sui excēpit confessionem, nam
vtitur jure suo, eo quod ordinaria
potestas non sit in loco circum-
scripta, et quamdiu manet per
sona parochiæ subdita, tandiu
subdita est parocho seu ordinari
am jurisdictionem habenti.

Dixi ordinariam jurisdictionem
parochi non esse loco circumscrip
tam est tn limitata et circum
scripta personis: hinc parochus
extra Parochiæ suæ limites o pt
audire confessiones illorum qui
curæ suæ parochiali non sunt
subditi, nam titulus parochialis
nullam jurisdictionem parocho
tribuit præterquam in suæ paro
chiæ subditos. consuetudo tn
obtinuit quod alterius parochiæ

imo et alterius dioecesis subditos
ad suam parochiam venientes
possint sacramentaliter absolvere
tempore tn Paschali ad propri
um parochum tales dimittendi ſt
nisi licentiam habeant expressionem
quam jam dictam generalem consuetu
dinem.
generalem consuetudinem. simi
liter ex consuetudine et tacita
episcopi licentiâ et quod paro
chus in aliâ ejusdem dioecesis
parochiâ accepta a loci parocho
jurisdictione, illius parochiæ sub
ditos et possit audire et absolvere
prohibet tn Sanctus Carolus in
instructionibus ne parochus vnus
vtatur alterius parochi opera
in excipiendis confessionibus
tempore paschali, et cavere eti
am debent pastores quibus majores
et difficiliores sunt parochiæ com
missæ ne suos commendent mino
ris parochiæ pastoribus saltem

si commode fieri possit, vt observat Steyart.

an parochus v.g: mechliniensis posset parochum dioecesis antuerpiensis vocare in subsidium ad audiendas confessiones? an possit ipsi commendare suam parochiam?

R: authores ō conveniunt: affirmativam propugnat needen et videtur esse Steyartii. negat Ledroux. nihil resolvit Boudart. sententia negans hanc dat rationem qd idoneus pro vna dioecesi possit esse inidoneus pro altera in qua ff. alia scilicet reservationes, aliud genus horum, alia commercia; sed sepposita illa inidoneitate qua semper ō subest, ō videtur illa praxis culpanda, suaderem tn vt in hoc casu ab Episcopo petatur licentia propter sententiarum diversitatem

2. Quares quinam habeant potestatem delegatam et quid juris —

illam habenti competat?

R: adj jurisdictionem delegatam hbent soli et oes illi qui ab Episcopis ad audiendas confessiones admittuntur

R: ad 2 quod ratione potestatis delegata si sit generalis et non fuerit ad certas parochias restricta authoritate Episcopi, possunt excipere confessiones per totam dioecesim, valide quidem sine licentia parochi in cujus territorio confessiones excipiunt, sed tn illicite; hinc patet differentia inter ordinariam et delegatam potestatem qd scilicet pro eadem dioecesi amplior sit potestas eorum qui hbent delegatam quam qui hbent ordinariam, nam parochi ordinariam hbentes in alia ejusdem dioecesis parochia, parochia propria ō subditorum confessiones sine parochi loci consensu ne valide quidem excipere possunt — alia tn ratione amplior est potestas

ordinaria quam delegata partim
quia habentes ordinariam assumi
possunt a parochis alterius dio
cesis in subsidium suæ parochiæ
ad quod assumi non possunt habentes
solum pro certa dioecesi delegatam,
in aliâ specialiter o approbati.
partim quia ordinariam habentes
absolvere possunt suos subditos
ubique repertos, non possunt au
tem habentes delegatam nisi sub
ditos dioecesis pro quâ sunt appro
bati inventos intra limites ejus
dem. et ita expresse statuit cla
mens IX constitutione superna
religiosos ab episcopo ad audien
das confessiones sæcularium in
sua dioecesi approbatos o posse
in alia dioecesi absque licentia
episcopi dioecesani seu ejusdem
approbatione quamvis poeni
tentes sint subditi illius epi
a quo ipsi religiosi jam fuerunt
approbati, audire. proinde si

religiosi veniant cum supplica
tione in aliâ dioecesi approbati
ad parochiam alterius dioecesis,
requirat ab ipsis parochus an hae
dioecesi sint approbati, si taliter
approbati non sint, licet sint ap
probati in dioecesi unde veniunt
ipsos nullatenus ad confessio—
nes audiendas admittat illorum
quibuscum veniunt: praterquam
quod enim quod impingeretur
in citatam constitutionem, per
contrariam praxim, contrat q d
delegata jurisdictionis usus o
valeat extra territorium pro
quo delegatio e concessa et
quemadmodum ordinariam po
testatem habentium jurisdictio
limitata e ad personas o loca,
ita habentium delegatam juris
dictio limitata est ad loca et
loca non ad personas

Quæres vtrum hbentes potestatem
ad confessiones audiendas dele
gatam possint subdelegare?
R: Sensus quæsiti ō ē vtrumqñ
ad confessiones audiendas est ap
probatus possit subdelegare ō
approbatum: nam hoc negui
dem pt parochus hbens ordina
riam, sed ē vtrum ab episco
po approbatus et ab ipso in cer
ta parochia, v̄ a parocho in
sua parochia delegatus ad ap
probationis vsum possit raone
delegationis sua alterum appro
batum inscio Episcopo v̄ parocho
ad confessiones audiendas subde
legare in illa parochiā?
R: qd ē tales ō possint delega
tionem suam alteri concedere;
vnde non possunt vllatenus si
bi vicariam substituere, licet ē
ad vniversālitatem causarum

deputati ea censeantur seu
supponantur, cum dicta tn li
mitatione intelliguntur delegati
vt ipsi vicaria potestate vtan
tur ō vero vt alter suam potesta
tem delegatam conferant, pos
sunt tn pro necessitate occurren
te alios assumere in subsidium.
hinc parochus ad septimanas
aliquas exiens, si curam commi
ttat capellano, ō pt capellanus
ē
postea pariter exire et alteri
ministrationem committere.
qui tn authoritate episcopi
ad tempus mortuo parocho
defervitores ponuntur, viden
tur interea temporis jura
parochorum gaudere et ipsi
raone absentiæ videntur posse
alterum ad curam subdelegare
ō tamquam delegati sed quasi
nomine episcopi talis delega
tus.

4 Quæres quandonam expiret potestas delegata?

R: certo expirat elapso approbationis tempore, item si episcopus approbationem revocet nova superveniente causâ qua concernit confessionem, nec tenetur episcopus causam manifestare nisi sedi apostolicæ ubi eam sibi aperiri postulaverit: ita clementx constitutione. Superna qd si regularium approbationes revocaret episcopus sine causâ revocatio foret invalida vt resolverunt cardinales anno 1648 in causa patrumlocietatis contra episcopum angelopolitanum, qd responsum confirmavit innocentius decimus per breve scilicet accepimus.

An approbatio expiret morte Episcopi qui illam concessit?

R: cose stia neva: o enim expirat juridictio episcopalis sed manet in capitulo per quod continuatur in omnibus ab episcopo approbatis vt praxis docet, quod mortuo epo

approbati o soleant se sistere examini, donec approbationis tempus sit elapsum. quod si parochus tempore infirmitatis sua aliquem assumat cui parochiam regendam committat?

R: mortuo parocho in isto expirat delegata parochia regendæ potestas, o enim pt Parochus potestatem quam delegavit protrahere post mortem, eo qd paroco mortuo simul extinguatur potestas ordinaria a qua dependebat delegata, nec ordinaria tali modo a morte parochi ad alium, quomodo epo mortuo transit ad capitulum, et ideo ille debet recurrere ad epum pro deservituâ obtinenda; pro vrgente tn necessitate, ant equam recipsum accepisset et deservituam ab epo, posset excipere confessiones, matrimonio tn o posset assistere.

Qualis delegatio requiratur ad audiendas confessiones Religiosorum novitiorum monasterii commendatium, monialium religiosis subditarum vide solutum in tractatu de casibus reservatis subtitulo de

ab illis absolvendi.

articulus secundus in quo præmittuntur panca de dotibus in confessario requisitis et generalia quadam ab ipso in confessione observanda.

Monet Thimoteum apostolus i epistola c. 4 v. 7 exerce autem te ipsum ad pietatem pietatis nomine cultum dei et misericordiam in pauperes intelligit sic. utroque sendu pius sit oportet pœnitentia minister sit rector, inquit, s. Gregorius, curæ pastoralis parte 2 c. 5 singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione patronus suspensus morum integritate eluceat et probitate et integritate, ut sit rector operatione præcipuus, et vitæ viam subditis, vivendo denuntiet inquit idem capite 3 competente instructus sit scientia et ne cæcus cæco ducatum præstet in ordinariis noverit prudenter vesol

vere, in difficultatibus dubitare, et ad prudentiores recurrere, prudentia discretione et cautela emineat; singulari in opinionum delectu, consiliorum suggestione, remediorum applicatione, pœnitentiarum injunctione examen ut providus judex instituat, ne deficiat scrutans scrutationes, in quo tria a s. t. in 4 distinc. ig notatu diligenter observet.

j ut quemlibet peccatorem interroget de peccato qd contueverit in hoibus istius conditionis abundare: oenim oportet ut a milite quaratur de peccato clericorum aut religiosorum et econverso.

2 ut o fiat explicite interrogatio de peccatis, nisi de illis quæ omnibus istius conditionis hoibus manifesta sunt, de aliis autem peccatorum adinventionibus, ita dbet a longinquo fieri interrogatio ut si commisit dicat, si non commisit non discat, præcipue 3+ ut de peccatis carnalibus non descendat ad nimis particulares circumstantias, quia hujus modi delectabilia; quanto magis in particulari considerantur tanto ma

gis nata ꝺꝺ movere, et ideo ꝑt contingere ꝙd confessarius talia quæ rens et sibi et confitenti noceat: ex s: ꝟ: hoc citato circa poenitentes vtatur benignitate, et patientia vt poenitentium ignorantiæ et infirmitati condescendat, nulli placere quærat, sed omnibus de animarum salute sollicitus, prodesse: confessionem liberam relinquat, nec vllum ad sibi confitendum devineiat; nemo ait Synodus mechlinien: de 1604 aliquem sibi soli perpetuo confitendum obliget, et hujusmodi obligationem ẽ juratam tanquam irrationabilem et indiscretam hanc Synodus irritam declaravit, confessiones præsertim alterius sexus non audiat nisi in publico loco, nec vnquam nisi ad cancellos; amorã diuturniore in sede confessionali cum ipsis et prolixis confabulationibus abstineat vnde inquit s: antoninus 3 ꝑt ꝫ 14 c: 19 amittunt multum temporis et scandalum caute sequitur in ipsis et in populo

de hoc pulchre Gerson tractatu de discretione Spirituum consideratione ii hoc inquit considerare necesse ẽ, præcipue si sit mulier, qualiter cum suis confessoribus conversetur et instructoribus, si colloquiis intendat continuis, sub obtentu nunc crebra confessionis, nunc prolixæ narrationis visionum suarum, et nunc alterius cujuslibet confabulationis. expertis credo, s: Augus: et s: Bonaventura vix ẽ altera pestis v efficacior ad nocendum, v insanabilior: ita Gerson. ꝙd si quotidiana gravent importunitate confessarium tales increpatione repellat, tempus statuat quo si voluerint poterunt confiteri: ab omni specie cupiditatis abstineat, et si judicet injungendas eleemosinas ne mandet illas sibi applicari, et si poenitens illas ultroneæ offerat sibi applicandas recuset, nec aliquid a poenitente admittat quo libertatem venderet aut indueretur

in suspicionem turpis mundinationis. Secreti sit tenacissimus et in imponendis panis justus et misericors, meminisse enim debet quod divinæ justitiæ simul et misericordiæ sit minister a deo constitutus ut loquitur vit: Rom: ut tamquam arbiter inter deum et hoes honori dei et animarum saluti consulat partes judicio partibus medici temperandæ inquit Sr ejusdem judicium quale in foro de capite rei, sed quale in nosocomio de valetudine ægri exercendum. hinc S. Th: suppl: q 18 a:3 sicut medicus prudenter dat medicinam ita efficacem, quæ ad morbi curationem sufficiat, ne propter debilitatem naturæ majus periculum oriatur, ita sacerdos divino motus instinctu non semper totam pœnam quæ uni peccato debetur injungit, ne infirmus aliquis ex magnitudine pœnæ desperet et a pœna totaliter recedat ita S. S.

Articulus Tertius

De modo examinandi pœnitentes

Certum e pœnitentes jure divino teneri ad examen conscientiæ, tenentur etiam ad integritatem confessionis: hinc S. C: inter cæteros defectus propter quos aliqui ad confessionem non sit admittendi numerat defectum examinis conscientiæ quem dicit exinde colligendum si ab aliquo temporali officio ad confessionem transeant non interposito debito pro oratione et examine temporis spatio

Deinde addit qui ergo sine tali præparatione inventi fuerint, confessarius illos moneat, et instruat ut alia vice cum debita præparatione revertantur.

Quares quis confessarius instruere

debeat eos qui veniunt ad confessionem ō discussa conscientia vt examen debite instruant:

R: prorsus improbanda ē praxis illorum qui pertasi laboris libellos tradunt pœnitentibus legendos maxime illis qui de plebe et simplices, et junioris ætatis in quibus sub prætextu juvanda memoriæ commemoratur quidquid inter hoes committi possit sceleris: simili enim lectione librorum, pecca ta peregrina, et modum quo committuntur addiscunt: displiceret certo ista praxis S.T: qui articulo præterito citatus, ne pœnitentes peccata addiscant, mandat solum interrogari de peccatis manifestis, de aliis autem peccatorum adinventionibus a longinquo et in peccatis carnis prohibet ne descendatur nimis ad particularia

debet ergo confessarius fungi munere suo et pœnitentem de modo examinandi conscientiam propriam instruere, suggerere eundem pt quo ipse vti debet dum pœnitentem examinare oportet.

methodus illius examinis colligi pt ex instructionibus S.C: et catheismi coloniensis, ubi prius observa qd allegandā methodo non sper sit vtendum ne quidem dum confessiones excipit quorundam confessarius quos nunquam audivit, proinde illa vti non debet quando exmodo confitendi videt hoes bene instructos, peccata sua candide et distincte confiteri seu potius explicare, imo tali casu nullo opus est examine nisi dubitet circa aliquam peccati circumstantiam. Generali ō examine vti debet

Circa hoes salutis suæ incurios quales sunt isti agnē paschales

qui communibus et paucis enarratis interrogantur, verum nihil ultra conscientiam pungat, verecundent se nihil ultra recordari; item circa illos quos confessarius non novit, et videt esse hoes ligneos, idiotas quorum primum et ultimum verbum ē pater interrogame aliquid ū si confitentur confitentur hoc modo: pater summentitus per deum dixi, diabolus me cusserat, et mox obmutescunt, si increpantur quare non melius examinaverint conscientiam, dicunt ū se nullius amplius recordari ū memoria accusant defectum.

Tales primo interroget Confs a quotempore fuerint ultimo confessi, et an fuerint absoluti

2 an noverint scitu necessaria necessitate medii, praesertim si sint idiotæ de quibus est verhemens ignorantia suspicio

3 an conjugati aut coelibes quam artem exerceant ū quo officio fungantur

4 incipiat examen a generali hois christiani obligatione, et peccatis contra illam fieri solitis, de peccatis omissionis a prædictis et maxime ab hoc incuriosus suæ salutis; cum confs sit certus ō eo ne calle ut interroget, sed ipsi dicat multum defecisti in exercitio orationis, et actuum fidei spei et charitatis de his te accusas? an non habisti aliquando diffidenter circa aliquem articulum fidei, an spem et fiduciam tuam non collocasti in mundano fastu, foedis voluptatibus, divitiis et cultu ventris? num peccata commisisti contra charitatem quam deo debes v.g. p. Blasphemiam, superstitiones, juramenta perjuria p. sacrilegium, saevam eorum maxime pœnitentia et eucharistiæ abusum? an non contra charitatem peccasti quam

proximo obes, inimicos odio habendo, invidendo, male imprecando: num fuisti proximo tuo scandalum, alicuine nocuisti in bonis temporalibus v corporalibus? nonne protulisti pernitiosa mendacia? an carnalis concupiscentiæ tentationibus o consensisti? non peccasti aliquando contra Ecclesiæ præcepta et maxime contra sanctificationem festorum, illis diebus laborando saerum o audiendo, contra præceptum jejunii, plures refectiones sumendo? deinde descendat ad particulares reflexiones seu obligationes status v officii poenitentis; hinc novisse debet Confessarius ordinaria peccata ministrorum justitiæ, advocatorum, negotiantium conjugatorum, parentum, filiorum, famulorum &c inquirat è peccatorum occasionem ubi hoc conveniens judicaverit pro directione poenitentis item peccatorum numerum, circumstantias notabiliter aggravantes speciem mutantes

Articulus Quartus

Præscribitur methodus examinandi Poenitentes circa peccata particularia

1 hic occurrit difficultas circa peccata carnis, quo Confs: sese gerere debeat dum poenitens confitetur peccatum carnis?

2 an teneatur Confs examen instituere circa peccata carnalia?

3 an indiscriminatim eo in hac materia sint examinandi?

4 quomodo illud examen instituendum sit?

Ad 1. dum poenitens confitetur tentationem concupiscentiæ, consentum in illam et paulatim

pergit ad actus externos explicandos caveat sacerdos ne suspiret, frontem contrahat, signa ostendat admirationis, aut ulla præ se ferat austeritatis indicia, sed eadem animi tranquillitate illa peccata pergat audire quà audivit levia prius enarrata, adeoque os claudat pœnitenti, quod si advertat pœnitentem hærere, et præ pudore non pergere, affabilem sermonem, vultumque blandum ad eum convertat dicendi timere, perge iste laudabili candore quæ cœpisti narrare totum nulla narrabis peccata quæ in libris ego non legerim multo graviora et ut melius pergas ego te juvabo numquid fecisti sic et sic die ergo totum.

Q. ad 2 an teneatur aliquando circa peccata carnis examen instituere? responsionem affirmam supponunt passim vitualia cum S. T. dum monent in hoc

examine ad nimis particularia non ee descendendum, et vae quod nulla peccata ob pudorem proprius celari soleant ab ultrius que sexus personis ab illis maxime qua junioris sunt ætatis, quam peccata carnalia, eaque maxima de illis dicit Gerson in consideratione sua de arte et scientia audiendi confessiones quod vix unquam in confessione exprimantur ab illis nisi cautissima præmantur interrogatione capiantur, consideratione secunda præveniens eos. qd super illo examine culpari possent confs audacia dicit gerson quis quid volnerit ego coram deo testor me plures talibus remediis adduxisse ad confessiones qui fatebantur nunquam in articulo mortis fuisse talia dicturos cuiquam; accedit qd pœnitentes obstante qd sciant ee suam obligationem peccata luxuria confitendi tn in hac maà singula

viter vetrahantur pudore. hanc quo
que credant esse obligationem con
fessariorum vt ipsi instar medico
rum vulnera ista scrutentur
quæ infirmus ex verecundiâ
occultat.

ad 3 dicendum ō oēs pœnitentes
indiscriminatim circa peccata
carnis particulari examine ea
vexandos sine ratione, illa inqui
rere spectat ad curiositatem, et
ideo a pœnitentibus ō varo argu
untur tanquam plus justo curiosi,
dum promiscue circa peccata
carnis examinant quoscumque,
unde non sine ratione Rituale
Mech: mandat confessariis absti
nere ab interrogationibus curiosis,
proinde licet redarguendi non sint
confessarii, imo laudandi qui ab so
luta confessione petunt vtrum
vltra nihil pungat conscientiam
et vtrum concupiscentiæ carnis
ad illicita tentanti nunquam
consenserint, vnusquisque enim

tentatur a concupiscentia sua
et concupiscentia facila parit
peccatum tentando, ad vlterius
tn examen procedere ō debet pœni
tn subministrata materiâ vlterio
ris examinis, v raone respon sio
pœnis v raone tacitur nitatis ad
prædictam Generalem interro
gationem, magis determinatum
examen requirat status vel
conditio personnæ. proinde si
ad Generalem illam interrogatio
nem respondeant se aliquando
tentatos et concupiscentiæ con
sensisse sunt vlterius examinan
di juxta modum mox præscri
bendum

idem præticandum circa
illos qui interrogati tacent:
vehemens enim est suspicio
aliquid latere, et quod pudor
ipsos a responso cohibeat,

similiter raone status
et conditionis pœnitentis ad

particularius examen teneatur
Confs, idque ob præsumptionem
vehementem, qd certi status es
conditionis hoes facilius labantur in peccata luxuriæ tales
sunt vg filia in cauponis et
tabernis habitantes utriusque
sexus
status persona dum advenit
atas matrimonio matura et
jam procari incipiunt; con
jugati maxime rudiores qui
putant in illo statu sibi licere
quidlibet, pueri in pratis et
sijlvis ex utroque sexu permixti
custodientes pecora, item qui
sponsalia contraxerunt antequam
matrimonio jungantur

R: ad ultimum quæsitum de
modo quo examen sit instituen
dum jam ante ex S. T. vidimus:
cavendum ne nimis ad particu
laria descendatur et ne interro
gentur nisi de peccatis coibus
eisq coiter notis, ut passim

observant ritualia, et Episcopi
belgii in nupero suo decreto: hinc
merito dicit Heijaertius ad Rit.
Rom: qd licet examen circa car
nalia v illo solo nomine videatur
magis ee necessarium qa ob pu
dorem illa peccata solent pra
mius celari, nihilominus ob alia
incommoda interrogationes par
cas et paucas ee admodum opor
tere, et potius esse permittendum
ut confessio exponatur periculo
minoris integritatis quam poeni
tens ipse periculo perversionis
ita ille.

Modum examinandi servet se
quentem: interroget num poeni
tens non habuerit cogitationes
obscenas loquendo v audiendo
loqui de rebus impudicis, can
tando v legendo inhonesta, pas
cendo oculos illicitis objectis?
2. an prædicta animum ejus
attecerint deliberata compla
centia et delectatione morosa

: si attiverit inquirat 3 de quo
objecto fuerit delectatio, an de
osculis, tactibus, impudicis, an
de carnali copulâ 4° utrum
prædicta delectatio fuerit cum
absoluta, et quantum ex de se
efficaci in opus externum volun
tate 5° an opus externum
reipsa non sit secutum 6° si
opus externum ō fuerit secutum
an non secuta fuerit pollutio
denique inquirat qualis fuerit
persona circa quam fuerit mo
rose delectata, v quacum exter
no opere peccavit: an conjuga
ta voto obstricta, affinis, con
sanguinea, et in quo gradu; cir
ca conjugatos maxime rudio
res incultos et ebriosos, ipsos
interroget an leges in matri
monio honestatis non fuerint
pratergressi, dicendo qd scire
debeant ō ipsis licere quidlibet.

Nota ipsos non tam inter

rogando quam instruendo do
ceat quæ sint leges conjugii
ut ō tam interrogatione quam
instructione discant, et confi
teantur si peccaverint et sin
gulariter ipsis dicat qd cum
matrimonium ad bonum prolis
sit institutum, nihil adeo con
jugio contrariari, nec contra
statum illum enormius pecca
ri, quam illa committendo
quæ generationi contrariantur
(et dicat in generali ō in par
ticulari) ita ut si commiserint
peccatum hoc et onan, vem
ut vocat sacra scriptura de
testabilem, illud intelligant
et confiteantur, sed circa
peccatum memoratum, caveat
ne illos distinctius examinet
ne forte quod ignorant addis
cant,

Circa filios et filias juvenes pecora pascentes hac conveni enti methodo procedat confs vt interroget ipsos de lusibus inter se, et de genere et modo ludendi: quod si modum fubter fugiant explicare signum e pudoris, et commissa in lusu inhonestatis: vt ipsos autem reddat animosiores ad modum lusus explicandum, si filia confitetur respondat confessa rius petulantia culpam in adolescentes, si adolescens in petulantiam filiarum, v dicat scio quod bonus sis juvenis, tu nullas committis petulantias, sed cum alios noverim petu lantes die mihi quid in lusu tibi fecerint, et ita quasi excutiendo extorquebit unde vlterius instruere poterit

vide Gerson loco citato consi: 19 vbi notat in pueris aliquan do detegi horrenda.

Quaves jo qd observandum circa examen et instructionem illorum qui confitentur cri men adulterii v fornicatio nis?

R: ab adultero inquirat an adulterium commissum fuerit sub promissione matrimonii, et primo petat vtrum ipse et complex ambo fuerint conjugati, si respondet quod non ab vtraque v ex alvâ parte fuerit conjugium illo casu ipsum monere debet de impedimento criminis contrae ti 2 vtrum persona quacum peccavit o fuerit consan guinea &c an equaliter sibi invicem libera voluntate fuerint causa adulterii

quo casu monendi sunt quod
aqualiter obligentur ad damna
vel arcienda, v praecavenda.

Vtrum vero adulteri tam
quam principalis adulteram
pellexerit, provocaverit; quo
casu ipse obligatur in solidum.
3o. quibus mediis pervenerit
ad adulterium, vt ita detegat
confessarius si forte amato
rium v philtrum o interve
nerit 4o. an proles sit con
cepta v nata si dicat nec
conceptam nec conceptus
periculum v per assumpta
venena v per peccatum
an ant post conceptum
foetum fuerit procuratus
abortus, si dicat natam esse
prolem, sed mortuam qua
rat an morte naturali: si
dicat illam supervivere
et ali inter legitimas proles
monendi sunt de veparationis

damnorum obligatione, legitimis
illatorum, et de praecavendis futuris,
super quo monendi st si exposita
alatur in hospitali, quod teneantur
ad restitutionem, quod si facere
nolint, modo possint absolvendi o
st, si Confs nullum remedium
reparandi et praecavendi damna
inveniat, nisi vt adultera crimen
manifestet, potius relinquat ma
lum sine remedio quam quod tam
inconvenienti vtatur.

hactenus dicta de examine
circa adulteros facile applica
bis examini circa fornicarios
in quantum illa fornicationi
possunt ec coia, vg: de circum
stantiâ personae, de modo quo
quis personam seduxit, de prole
an concepta v nata, et de cæte
ris sequelis. libet tn peccatum
fornicationis quadam particu
laria circa qua particulariter

C

fornicarii ⁊ examinandi
jo de circumstantiâ virginitatis
desuper inquirat confs non
tam examinando quam instruen
do scilicet cum circumstantiæ
speciem mutantes v notabiliter
aggravantes sint confitendæ
et circumstantia virginitatis
sit inter illas, illam quoque
ee explicandam. tum ex ipsâ
taciturnitate facile conjectura
bit quid fuerit de pœnâ confi
tentis integritate si enim virgo
decepta fuerit, de facili se excu
sabit, si vero taceat signum
erit relapsus, et tunc confs in
quirere debet in fornicationis
frequentiam et consuetudinem
juvenes desuper interrogare o
videtur necesse v enim igno
rant quid fuerit de integritate
Complicis et virginitate v
saltem indifferenter affectu

peccatum stupri commiserunt
2o inquirat an personam o oppres
serit invitam, erit enim peccatum
raptus a fornicatione distinctum,
si respondeat quod sic: quærat
an ipsam intendat habere in con
jugem, si ita quærat an detineatur
sub ipsius potestate, et illo casu
doceat matrimonium futurum
invalidum, nec ipsum absolvat
nisi persona sit actualiter restitu
ta libertati, denique inquirat
an non sit in occasione proxima
externâ idem peccatum cum
eadem persona committendi,
aut non sit concubinarius, qd
si personam decreverit sub pro
missione matrimonii ipsam
ducere teneatur, saltem secludis
casibus coiter a Scholasticis excep
tis, quod si renuat absolvendus
o e

Quæres secundo circa qua
examinandi sint qui se accusant
de homicidio?

R: inquirat qualitatem personæ occisæ, an occiderit per se, an p: tertium, an homicidium fuerit directe voluntarium, et erit casus reservatus, an commissum fuerit in duello, et erit casus pontificius et ex ipso facto excommunicatus.

Si mulier se accusat de homicidio inquirat modum quo fuerit commissum, an virum pereme rit, quo casu ipsam interroget, quo medio ipsa usa fuerit, ut detegat si usa non fuerit male ficio, qui modus occidendi mul eribus ē magis singularis. item an non forte occiderit mari tum, et tunc examinare debet si non contraxerit impedimen tum criminis de quo videdic ta de impedimentis.

Denique inquirat in lu crum cessans et damnum q̄d consanguineis, aut illis quos gratis alebat ē illatum.

nam tales homicida indemni zare ō teneretur, sed quod obve nit hæredibus necessariis, vg: pueris, parentibus, licet hære des ō sint, modo ipsos aluerit propter paupertatem, v q̄d obvenit uxori occisi: proles enim parentes, uxor et maritus in jure una tt persona censen tur ee, ita ut si lædantur, uxor in marito, in patre filius, in filiis parentes lædantur in seipsis.

Denique inquirat si homici dium commissum fuerit causa defensionis, q̄d si homicida moderamen turpiter excesserit vg: causa honoris defendendi occiderit, v propter momenti exiguit temporalia, v majoris quæ sine occisione defendere potevat vg: qo lædendo mortem mortis periculum evaderet, homicidam obligare ad restitu tionem ut ante.

quod ti bona temporalia majoris momenti servare non posset nisi invasorem illum occidendo, licet invasorem illum occidendo peccet, ipsum tn obligare ad restitutionem o debet, modo tn tanta passus sit ex rerum suarum ablatione quanta patiuntur hæredes ex furis occisione; nam qui sua jure sua defendit, licet videat æquale aut majus damnum obventurum alteri, et quam vis homicidium illud sit contra charitatem o e tn contra justitiam ex quâ sola oritur obligatio restituendi

Quæres 3° circa quæ examinandi sint qui se de furtis accusant?

R. inquirat quid furatus sit vt cognoscat an non sit furtum sacrilegum, quantum furatus sit, vt sciat an non

sit mortale, et ratione quantitatis ad sit circumstantia notabiliter aggravans, an furtum fuerit violentum, quod spectat ad rapinam, petat an abstulerit a paupere, an ab ipso qui et passus inde notabile incommodum, aut modicum, an sit furatus cum intentione perveniendi ad notabile, et illis cæteris o obstante mea parvitate, furtum erit mortale, si dicat se modicum fuisse furatum sine vllâ intentione, quærat an parvum furtum o repetierit sæpius, quantum circiter per modica abstulerit vt colligere possit confs an quantitas per minuta furta ablata sit gravis, quo casu erit mortale, nisi excusari posset propter inadvertentiam, quemadmodum excusari possunt qui minuta furantur per longiora temporis intervalla; deinde quærat an solus furtum commiserit, an

non habuerit socios, quærat an aliqua inter ipsos subordinatio in furto ô fuerit, si non singuli tt obligandi ad restitutionem in solidum: si ita petat quo ordine pœnitens influxerit, an vt enandans, consulens, exequens &c et tunc juxta ordinem quo influxit est obligandus in ordine ad restitutionem

Nota nullum peccatum gravius et certius gradari per ôes cujuscumque status et conditionis personas q: peccatum injustitiæ et furti. hinc vulgatum axioma quisquis fur est in sua arte, et ideo confessarii debent novisse quo genere furti quisquis soleat peccare vg judex, advocatus, numularius mercator, opifex, milites verbo ecclesiastici et sæculares, debq Confs de utroq sedulo examina

re pœnitentes, cum enim furta cotter palliari soleant pallio honesti lucri, justæ compensationis, propriæ indemnizationis, item quia oportet vivere contingit qd hôes varo peccata furti et injustitiæ confiteantur.

Quæres 4o quomodo examinandi tt qui se accusant quod juraverint?

R: notet Confs, quod licet juramentum in Scholio tt sumatur pro divini numinis invocatione in testimonium veritatis, rudiores tn et forenses nomine juramenti è intelligunt blasphemias dum se accusant quibus de deo sanctis aut rebus divinis loquimur, v deo maledicimus, aut deo malum deprecamur, unde qui se accusant quod jurarint, magis voluit significare se blasphemiæ quam Scho

lastico modo jurasse, hinc nomine juramenti apud hoc veniunt hæc et similia: deo renuntio, mors dei ventr dei sacramenta et sanguis dei, quæ ꝛt peccata maxime horrenda, et graviora juramentis: nihil enim ait stus hijeronimus in isaia caput 8 horribilius blasphemiã, quã ponit in excelsum os suum: õe quippe peccatum comparatum blasphemiã e levius, et s: augustinus in matthæum non minus peccat agit qui blasphemat in christum regnantem in cœlis quam qui crucifixerunt ambulantem in terris.

hinc confs illos qui se accusant de juramento et de perjurio interrogare debet: quid dixerint, eo quod blasphemia non raro hæresi conjuncta sit, qd si advertat confs quod deum blasphemaverint hæ

reticum proferendo, interrogare debet si illa crediderint, sicut corde et ore asseruerint, et tali casu, quis erit hæreticus et blasphemus, et incidit in censuras contra hæreticos latas, si vero dicat ita se non credidisse blasphemiæ ꝛt erit verus.

Notent jo confessarii secundum s: ꝛ: 22 q 13 a: 2 ad 3 blasphemiam esse solum venialem cum quis subito ex passione in verba imaginativa erumpit quorum significationem õ considerat, erit autem ꝛr mortalis, et si quis ex motu verba blasphemiæ proferat, advertens õe blasphemiam, hoc est considerans verborum significata ita s: ꝛ: et licet aliquando desit consideratio actualis, fuit tamen illius considerationis virtus ex blasphemandi conjuncta dine, ~~debet~~, propterea non desinet õe peccatum mortale

Notent 2o quod cum l: j:
q: citata arti: ad 3 dicat gra
vius peccatum ee blasphemiam
q: homicidium, Blasphemiam
ee severa poenâ plectendam:
hinc Leone Xo approbante
concilium lateranense statuit
quod in foro conscientiæ, nemo
blasphemiæ reus, absque gravis
sima poenâ, severi confessorio
arbitrio injuncta possit absolvi:
blasphemos aut consuetudinarios
o absolvat nisi consuetudine e
emendata; quod si vero o sint
blasphemiæ sed juramenta de
quibus poenitens se accusat
inquirat Confs, si non sit con
suetudinarius, an non juret pro
miscue verum et falsum, et quo
ties circiter juraverit falsum,
an nulli jurando nocuerit, an
juraverit se aliquid facturum
illiciti; et quid illud fuerit,
an illud q. die juravit, adim

pleverit, vtrum se malum
facturum juraverit cum exe
cratione vg: dicendo hæc mi
hi addat deus, hæc faciat hæc
patiar nisi talia fecero; qd
genus jurandi juxta l: aug
ustinum e gravissimum.

ad retranandam jurandi
consuetudinem mortiferam
ea methodo convenienter vtan
tur Confessarii quâ vsus fuit
l: Augustinus in semetipso,
sermone 180 de verbis apostoli
vbi scribens in hæc jacobi
verba ante oia nolite juro
re quod e inquit ante oia
vigila, ante oia intentus esto:
juravimus et nos passim
habuimus ittam detestviman
et pestiferam consuetudinem:
dico charitati vestra, ex quo
deo servire cœpimus et inve
teratam consuetudinem
timore frenavimus, frena
ta restringitur, restricta

languescit, languescens mo
vitur, et malæ consuetudini
bona succedit et post pauca
domabis si vigilabis, vigilabis
si timebis timebis si te chris
tianum ee noveris ita angus:

Quæres 5° quoo examinandi
sint qui se accusant de detrac
tione?
R: ante oia examinet illos de
peccato subvrrationis, qd e
secreta ablocutio, quâ quis ma
lum culpæ v poenæ alterius
v naturæ d effectum venuntiat
eo fine, vt juttam, quæ inter
aliquos intercedit, amicitiam
solvati; est enim peccatum hoe
coe detractoribus, et detractio
ne et contumeliâ gravius, vt
docet S: T: 22 q: 74 a 2
j qd si poenitentem reum inve
niat subvrrationis, ipsum inter
roget inter quos subvrrando semi
naverit discordiam, amicitiam
solverit, v solvere intenderit:
an inter conjugatos, inter pa

rentes et liberos patrem fami
lias et domesticos, inferiore
riorem et subditos maxime
religiosos
2 inter roget quo fine subvrrando
solvere intenderint amicitiam
ex parte finis enim potest hbere
subvrratio distinctam malitiam
vg: quis seminet discordiam
virum inter et vxorem vt ipse v
vxor alius fruatur vxoris amplexi
bus
3a inquirat qua damna et ma
la ex subvrratione fuerint secuta
vg: ex rupta amicitia inter con
juges, an discordia, an vei fami
liaris dispendia, et forte adulte
ria ex rupta amicitia inter
superiores parentes et filios, an
filiorum ex domo paterna ex
pulsio exhæredatio et inde in
felicia sequentia matrimonia
ex rupta amicitiâ inter superio
res et subditos et maxime
religiosos, an disciplina solutio
lites et in populo scandala

, nec absolvat confs: suturronem
donec quo ad fieri ipt, qua dilapa
vit redintegret amicitiam
restituat et inde mala secu
ta restauret

4c inquirat an detraxerit ex
logracitate an ex odio et in
vidia, quid detrahendo dixerit,
de quib dixerit, exprimendo
scilicet qualitatem persona
an detraxerit privata an
persona publica ecclesiastica
v laicali, an communitati
an coram multis, an coram
multis an coram uno, et quot
fuerint presentes, an narran
do crimen verum sed occultum
an falsum imponendo.

5c inquirat an preter infa
miam alia damna secuta
fuerint v in bonis quae de
facto possidebat, v qua
acquirere potuisset nisi infa
mia obstitisset.

Denique moneat confs de

obligatione restitutionis fame,
quod si falsi impositione crimi
nis detraxerit dicat ipsis debe
re canere palinodiam apud oes, apud
quos ta authore improbus rumor
pervenit, dicendo te esse menti
tum, ablato et prestito, ubi opus
fuerit juramento, etiam cum fama
propria dispendio, si autem detra
xerit crimen verum revelando, sed
occultum, dicere debet quod errave
rit, et injustitiam commiserit: hic
modus apud pudiores et minus ma
latos, apud alios fructus adhi
betur, eo quod illi non crediturus
sint, nisi dicat se esse mentitum
quod dicere non ipt, cum nullo
casu liceat mentiri: moneat
ergo ipsum confs ut famam resti
tuat infamato exhibendo honorem,
submissionem, ipsum laudando,
recommendando a virtutibus &c

Denique ipsum moneat de
obligatione damna vitandi,
et futura quominus obveniant pro

cavendi, quod si ad hoc præstan
dum se promptum ō exhibeat
absolvi ō pt cum non dimittatur
peccatum nisi restituatur ablatum

Quæres 6e circa qua exami
nandi sint qui se accusant de e
brietate?

R: advertat Confs an se inebri
ando peccaverit mortaliter, quali
ter peccaverit, si advertat potum
ee immoderatum et inebriantem
vide S: T: 22 q: 150 a 2. etiam
advertat sibi sit ebriosus et consuetu
dinarius, et tunc certo peccavit
mortaliter, eo quod ō possit ee qd
hoc assidue inebrietur; quin sciens
et volens ebrietatem incurrat, dum
multoties experitur potus fortitu
dinem et habilitatem ad ebrieta
tem inquit S: T: adj. deinde in
quirat in peccata qua ordinarie
ebrietatem concomitantur et se
quantur scilicet in ludos, in jocos,
cantum, verba et actiones obsce
nas, quanam fuerit joci mala

, ut nosse possit Confs, utrum joci
mala fuerit res sacra religionis
nostræ misteria et ministeria
quibus jocando sacrilege illusit,
an neminem læserit, scandalizan
do, verberando, detrahendo, secreta
pandendo, de rebus sacris intimide
et impie loquendo, denique an
ipsis in statu ebrietatis non obvenerit
quidquam turpe contra naturam
et inhonestum, ut si passus sit pollu
tionem, an intelligat et confitetur
et tali casu Confs debet ipsum interrogare
et inquirere an pollutio ipsi fuer
it mortaliter voluntaria, quod colli
gere poterit, inquirendo an similia
adhuc passus fuerit existens ebrius,
et si respondeat quod sic, recte judi
cabit Confs qd pollutio fuerit mor
talis, eo quod prævidere potuerit et
debuerit ex antecedentibus quam
dam connexionem ebrietatis et cauſæ
moralis, cum pollutione tamquam
effectu.

hæc dicta sufficiant de exami
ne circa pœnitentes, ex quibus faci

la confs, colliget tum ex illis qua dicta sunt de instituendo examine Generali, tum instituendo circa peccata jam dicta magis ordinaria et communia in particulari, qualiter examinandi et circa reliqua, quâ cautela et quo vide resolutum in tractatu de casibus reservatis

Dissertatio Quarta

De absolutione quibus Concedenda, differenda vel neganda

Articulus Primus

De abusibus circa absolutionem cavendis et Generalibus quibusdam observandis.

Videat diligenter inquisitor: Ri quando v quibus conferenda,

vel neganda ē absolutio, nec absolvat eos qui tali beneficio sunt incapaces. ita Rit: Rom.

hinc sequitur potestate sua abuti confessarium, qui promiscue ōibus confitentibus impendit absolutionem, nec minus illa abutitur, qui obvie quoslibet prima vice ad confessionem venientes, semel aut iterum remittit antequam absolvat.

2º ne requirat confs ut poeni tens satisfactionem absolutioni præmittat, ordo enim præmittendi satisfactionem absolutioni, licet in primitiva ecclesiâ fuerit usitatus, et temporibus illis congruerit, ō e lñ aut ex lege christi, aut naturâ rei observandus; ut habebat damnata per alexandrum 8 poo 16 secundum spiritum his temporibus ecclesiam dirigens, et infirmitati houm condescendens, expedire judicavit justitia divina satisfieri, satisfactione, quæ saltem culpæ remissionem consequ

retur.

3o caveat Confs ne vbi agitur de valore absolutionis, sequatur sententiam probabilem relictâ tutiore, incideret enim in praxim ab innocentio XI damnatam, præsertim si aliam poonem simi liter damnatam, statuat praxis sua regulam: scilicet hanc gene ratim dum probabilitate sive in trinseca sive extrinseca quantum vis tenuis, modo a probabilitatis finibus o excatur, confisi aliquis agimus, sper prudenter agimus. quæ e poo inter innocentianas tertia: hinc sequitur 4o quod confessa rii absolvere o possint, nisi quos prudenter judicatt dispositos. an judicium illud prudens coincidat cum probabili moraliter v conjecturaliter certo quæstio e de nomine, si enim p: judicium probabile intelligas qualitercumque: tale, patet ex dictis illud o ee prudens, si intelligas judicium innixum motivo v absoluto gravi v comparative, qd virum prudentem natura

natum e trahere in assensum, ita vt excludat morale dubium licet jecum patiatur communem formidinem ne poenitens o sit dispositus.

tale judicium probabile coin cidit cum prudenti moraliter et conjecturaliter certo.

vbi paucis obsevva quod facilis casibus necessitatis, confs poeni tentem absolvere o possit si ratio nabiliter dubitet de ipsius dispositione, hoc e si ponderatis motivis dispositionis, intellectus fluctuet circa illius sufficientiam: quod si ex motivis naturalibus incline tur in illam, licet sit formido de oppodito, nec tollatur moralis certitudo, nec requisita in confessario prudentia: vao e quod deus posuerit hoes sacramentorum ministros, qui in illorum administratione non possunt procedere niti humano modo, nec ea administrare sine erroris formidine, niti suppposita revelatione divina.

accedit quod deus instituerit

sacramenta et maxime poenitentia in eoe peccatorum subsidium, si à confs o possit illud administrare nisi in casibus, in quibus excluderetur formido de indispositione o esset eoe subsidium, sed casibus rarissimis subsidium.

Valde singulariter accidit qd Confs o obstante formidine de indispositione, modo rationabiliter o dubiter, procedat secundum regulas prudentiæ, licet enim horum cogitationes in tt sint in certa providentia qd omnimoda o possit ee certitudine certus, rem de quâ judicat, a parte rei sic se habere prout judicat, in tt tn certa possunt ee prudentiæ, qd sit certus de actionis suæ honestate, in quantum procedit ex judicio rationis practica, directo ex cautis rationabilibus secundum prudentiæ regulas v: Sylvium 22 q 47 v 44 a 4 quæsito 2.

Dixi in antedictis, seclusis casibus necessitatis, in necessitate

enim necessarium o e vt formet judicium prudens de dispositione poenitentis, sed vt illud formet de actionis suæ licitate, qd sit scilicet prudentia in extremis extrema tentare, et o obstante dubio etiam verosimiliori judicio de indispositione, prudentius exponatur sacramentum periculo nullitatis quam anima periculo damnationis

Quænam sunt signa poenitentis, ex quibus prudens judicium formari possit?

Ri assignare generalem regulam impossibile e nam varius est peccatorum status, varia genera peccatorum, varia conscientiarum constitutio. Suppono autem certum solam confessionem o ee animæ poenitentis judicium prudens.

Rituale Rom: loquens de confitentibus, dicit illos o ee absolvendos qui nulla dant signa doloris, ubi manifeste ostendit io eos poenitentes ee absolvendos, sed requiri alia poenitentis aa indicia, qntum ergo ad illa, puto in poenitente a confessa

rio ee attendenda signa ~~ante~~ confessionem antecedentia et concomitantia, et ipsam sequentia.

Circa antecedentia attendat confessarius previam praeparationem, partim per opera pietatis, eleemosinas, orationes &c et maxime an ea modus praeparationis sit conformis illi quam ad justitiam obtinendam praescribit et requirit Conc: trid: sess 6 c: 6: de justificatione, an scilicet sese praeparaverint perfidem quâ credunt justificari impium per gratiam et redemptionem quae est in christo jesu p: spem quâ credunt deum sibi per christum propitium fore, per charitatem qua deum tamquam omnis justitiae fontem diligere incipiunt, et utrum inde moti fuerint in peccata p: odium et detestationem, cum proposito non peccandi de cætero, quam praeparationem et contritionis motum ad impetrandam remissionem peccatorum, quovis tempore fuisse necessariam docet trid: de poenitentiâ sess 14 cap 4.

Quod si poenitentem in illa praeparatione videat defecisse, ipsum

paucis de praeparationis formulâ instruat, et ad illam instimulet et inter instructionem ad responsa et affectum attendat.

Inter signa confessionem antecedentia etiam merito numeratur confessio accurata, dum scilicet peccator a peccato commisso mox festinat ad poenitentiam et confessionem.

2o attendat signa confessionem concomitantia, an poenitens candide et integre sine involuero peccata sua confiteatur, an sit confessionalis an peccata sua o excusat illorum laudem in alios rejiciendo an peccata enumeret instar papegae sine lenore et cordis compunctione

3o attendat signa confessionem subsequentem an scilicet poenitens patienter confessarium corripientem audiat et instruentem libenter audiat operaque satisfactoria et medicinalia quae prascribit libens acceptet occasiones peccatorum sedulo fugere, et media quibus contra relapsum muniatur studiose spondeat ad libere.

Articulus Secundus

Quibus neganda vel differenda sit absolutio.

Convenit inter Scholasticos negandam esse absolutionem illis qui ignorant rea necessitatis medii salutis mysteria. nam deficit in talibus ex divina ordinatione, medium reum sine cujus explicita fide, licet ignoa fuerit invincibilis, deus non dispensat donum gratiæ ad contritionem reum.

Difficultas hic occurrit quidin praxi agendum cum illis qui rea necessitate salutis media ignorant

Potest duplex. ee genus houm prædicta ignorantium, aliud nec fidem habet nec scientiam, aliud quidem scientiam habet o habet fidem

i generis ut hoc illi quos confs advertit facile dociles, quibus videt naturam non negasse memoriam, quorum ignorantiam o judicat fundari in hæbetudine mentis et naturali defectu, sed in his et similibus cautis, quod negotiis secularibus toti implicati, negligentes qua ut salutis nea, non curaverint addiscere, et nec concionibus nec catheciſmos frequentent; tales si tempus suppetat circa prædicta instruat, si instruere non possit, dimittat, et ad reditum commodiori occasione invitet benigne; v ad parochum dimittat instruendos, qd si tempus patiatur ut tales instruat, et videat utrum fidem auditu concipiant vg qa dicunt se dolere qd illa hactenus ignoraverint, et qd illis firmiter assentiantur, sicut et cæteris quæ deus revelavit et ecclesia ad credendum proponit, licet ex defectu fidei incapaces o sint absolutionis, absolvi o possunt, propter invaliditatem confessionum antecedentium quas fecerunt stante illa ignorantia: vide opus est

confessione Generali a tempore
quo prædicta ignoraverint, prop
ter quod dimittendi erunt, vt con
scientiam suam examinent nisi
v necessitas vrgeat aut confes
xamen commode possit supplere
quantum ad alios de quibus 2o
loco: tales vt senes quibus me
moria deficit, juvenes quibus
prater eam et humanam speciem
oia fere naturæ dona (si sensus
et qua illorum vt excipias vt
negata; qui adeo vt inhabiles
et indociles vt ne modica qui
dem necessaria necessitate me
dii quantumcunque repetita
et inculcata memoriæ manda
ri possint, multo minus sym
bolum retinere, tales confs sine
absolutione o dimittat, nam
ad justificationem necesse o est
vt prædicta memoriâ teneamus,
sed vt credamus si go videat
confs talibus nihil deesse ex
parte contritionis et affectus
fidei, sed solum deesse scien

tiam prædictorum, ipsos forma
la fidei et verbis præcedat arti
culos credendos distincte proponat
vt ipsi eosdem profiteantur et cre
dant et ito absolvat.

methodum brevem, talibus nec
necessitate medii proponendi, et
ad fidei assensum excitandi, vide
apud patrem dujardin in opus
culo suo de officio sacerdotis, qua
methodus est vt sequitur 1o dicat ip
sis qd sine expressa aliquorum arti
culorum fide nemo possit accipere
gratiam conversionis et absolutionem
a peccatis.

2 quod fides illa nihil aliud im
portet quam firmum mentis ad
sensum ex Gratiâ dei et ideo quia
deus illa revelavit et ecclesia vt
revelata proponit credenda

3o numquid tali firmo assensu
credis quod deus sit unus, creator
omnium, omnipotens, justus
æternus, dari tres personas reali
ter distinctas patrem filium
et spiritum sanctum et has

tres personas & ea nisi unum
Deum, filium patri coæternum
et consubstantialem, in tempore
de Spiritu Sancto in utero B: M: V:
ex carne et substantia ejusdem
benedictissima ea conceptum et
ex eâ natum, passum, in cruce
mortuum, idque pro redemptione
generis humani christum a
mortuis resurrexisse, coelos ascen
disse, ipsum judicem ea venturum
ut reddat omnibus sive pro
meritis vitam aeternam sive pro
demeritis supplicia aeterna,
Deum quoque remittere peccatori
bus peccata intuitu passionis
mortis et meritorum christi.
numquid his et aliis catholicis
veritatibus firmiter assentiris
et præstito assensu tales ut
prædictum est absolvat.

Sunt nè absolvendi qui ignorant
necessaria necessitate præcepti

vide resol pag ultima

R: generalis obligationis est
quam habent oes christiani, qd

unusquisque necessitate præ
cepti novisse debeat decalogum,
symbolum, orationem dominicam,
quinque præcepta ecclesiæ, sacra
menta et præcipue concernentia
pœnitentiam, eucharistiam, et
reliqua quæ ecclesia fideles in
struit secundum fidem et mores.

2o quid ratione status parti
cularis quilibet scire debeat qua
tenus ut vivat statui suo con
veniente, vg: Religiosus, confes
sarius medicus, de ex pra
cepto scire debent illa sine quo
rum notitiâ obire non possunt
status sui officia nisi cum peri
culo peccandi mortaliter ex ig
norantiâ

R: ad 2 quæsitum negavit
affirmativum an super simili
bus ignorantiis, et obligatione
acquirendi scientiam, a confessario
fuerint moniti; si dicant quod
sic: et nihilominus sit in ignorantiâ
eadem, sine absolutione illos di
mittat, nam docet Rit: cameracense

: tales admonendos ea vt ignorata
addiscant, idq quam primum, a
lioquin absolutionis beneficium
ea negandum, si vero moniti o
fuerint, ipsos si tempus patiatur
instruat et instructos absolvat
qd si instruere o possint, modo
spondeant quod quam primum
conaturi sint acquirere illorum
scientiam, tales absolvere poterit
et hoc est discrimen quoad absolu
tionem inter scitu nea necessita
te medii, et necessitate praecepti
qd illorum praesens fides requira
tur horum vero scientia sufficit
in proposito.

Quid faciet Confs in hoc
casu confitens aliqua commi
sit in juventute peccatum mor
tale contra jus naturae, vg pollu
tionem ex ignorantiâ, nihil
mali suspicans peccatum confes
sus non est, et per decem aut
plures annos ita confessus ab
solutionem accepit, et tandem
venit ad notitiam sua commis
sa turpitudinis an confs illi

illi debeat differre absolutionem
donec a tempore delicti commissi
instituat generalem confessionem

Idem contingere pt in marito
qui simili modo aliquando com
misit peccatum onan cum
coniuge sua.

R: alive videtur saltem in casu vbi
advertit Confs, qd coiter simile
peccatum commisisset ex ignoran
tiâ, et illo non obstante coiter sacra
menta frequentasset sine confessi
one dicti peccati, quemadmodum le
gitur in collectionibus patrum apud
cassianum de quodam eremita, qui
se assidue pollvebat, putans hoc ea
officium naturae: et rao e qrod
intermedia confessiones videantur
fuisse invalidae: non est enim vero
simile qrod coiter in eideno in illud
peccatum coiter sacramenta fre
quentans accepisset gratiam vera
cem et deus ipsum deseruisset
destitutum oi lumine scientia
quominus cognovisset sui actus
turpitudinem.

Hanc resolutionem è aliqui

authores extendunt ad casum, in quo quis supponitur semel simile peccatum commisisse ex ignoā rationes allegant qa confessiones posteriores fuerunt voluntariae & integra, et quod peccatum fuerit voluntarie in confessione omissum, poterat enim inquirere, et debebat scire ea confitendum

Contraria tn fere sententia est Sylvii, Reartii et Bodart dicentium qd licet talis, si summum laborem in examinanda conscientia adhibuisset, scire quidem potuisset hoc ea peccatum et confitendum, sed ad summum illum laborem in ordine ad confessionem o obligabatur, cum integritas confessionis solum requirat ut diligens institutus examen, quo adhibito cetera quae o deteximus censentur eidem confessioni inclusa

hinc patet solutio ad praedictum adversa partis argumentum

proinde si confs delegat in aliquo poenitente quod aliquando ea ignoā commisisset aliquam turpitudinem, postmodum autem abstinuisset, et per multos annos sacramenta frequentasset sine confessione commissi peccati, o suaderem confessario ut talem importunius urgeret ad generalem confessionem, nec ideo judicarem differendam ea absolutionem.

Quantum ad reliquos quibus deneganda e absolutio monet vitrale Rom: illam ea negandam iis qui inimicitias deponere nolint: talibus annumerandi et qui dicunt se inimicis condonare nihil mali apprecari, paratos pro ipsis orare, interim signa eois amicitiae, qua et ordinaria animi alienati indicia, exhibere recusant, sic qui nullatenus volunt cum ipsis conversari, loqui, salutantes resalutare, tergum ipsis obvertunt, ne ipsis obvient, in aliam viam declinant

qui similia tm exhibere parabi
ſt illis qui ſe offenderunt, dig
ni erunt absolutione, licet dicant
illa ea ardua ob injuriæ acerbi
tatem et qd difficulter eam in
juriæ affectum ex corde possint
extirpare, sicut enim in aliis
o obest sinceritati poenitentiæ
qd arduum sit a quibusdam pec
catis affectu recedere, modo
tn recedamus et in aliis, o nocet
sensus, si non adsit consensus
ita in casu præsenti.

2o monet rituale R: o ea ab
solvendos qui cum aliena resti
tuere possunt, nolunt, sive sint
aliena ex furto, usuris, alteri
debita, sive ex contractibus, do
natione, dispositione testamen
taria alteri obligata, tales confes
prima vice moneat, et si pro
mittant restituere, absolvat,
qd si reversi fidem defellerint:
absolvendi o ſt nisi actualiter
restituerint: de talibus illigitur
augustinus epistola 153 pessi
mum hominum genus commemo

et poenitendi medicina o prodest
omnino, si enim res aliena prop
ter quam peccatum e, cum reddi
ſt non redditur non agitur
poenitentia sed fingitur: ex
cipe articulum mortis in quo
absolvi deberent modo promitt
ant quod si moriantur haredes
gravabuntur, v si convaluerint
qd ipsi quam primum restituent.
pari modo cum detractoribus.
dixi in antecedentibus sive
sint aliena qua ex contractibus
debitis sint alteri obligata, circa
qua notandum e secundum stej
art, illis qui absolvi o possunt
qa aliena restituere nolunt, an
numerandi tales ſt avari mammo
na servi qui retinent et differunt
de die in diem operariorum
laborem ære suo fraudant cre
ditores, et ob moram solutionis
rem familiarem creditorum
angustant et ipsos necessitant
ad æs alienum contrahendum
levandas pecunias ad centum

quæ ōia fieri non possunt sine
gravi creditorum incommodo et
damno et ubi creditores ex morâ
damna patiuntur in propriis,
debitores reportant lucrum ex
alieno.

3º Statuit Ritu: Rom: nec ēe
absolvendos qui publicum scan
dalum dederunt, nisi publice
satisfaciant et scandalum tollant
donec enim scandalum fuerit,
reparatum nocet et ipsa abso
lutio præcipitata ostendit et
occasionem delinquendi populo
ministrat facilitas absolvendi.

4º nota quod scandalum in com
munitate debeat omnino ēe publi
cum, alioquin publica satisfac
tione magis divulgabitur et magis
offendit.

2º publica scandala hic ōia illigi
quæ cumque delicta scandalosa
in se, vg fornicationis, ebrietatis
sed crimina graviora et minus
cōia, qualia st adulteriū, con
cubinatus, lenocinia, et univer
sim illa quæ publicam admira

tionem, murmur, commotiones
excitant, populo quasi requi
rente satisfactionem.

3º in similibus consulat con
fr Episcopum priusquam
absolvat, vt ipse de modo
satisfactionis provideat:
antequam autem Episcopum
accedat, attendat an viâ
commodiore et forte conve
nientiore reparare scanda
lum non possit, quemadmo
dum pt dum hbet vere poe
nitentem, ipsi suggerendo
vt christiana conversatione,
operibus piis, misericordia,
vitâ exemplari, et a vitiis
remota publice restauret
qd pallium dedit male viven
do.

Præter hactenus dicta, et
resoluta ex rit Rom: varia
st adhuc statuta in aliis
vitualibus, pro directione
confessarii utilia,

1º Statuit rit: cāmle qd
confr debeat absolvere
illum qui peccatum negat

qd Confs certo novit ipsum
commisisse, nec ee confessum,
excipe si ex confessione nove
rit, hinc absolvere debet spon
sam negantem fornicationem
quam sponsus ante fuit con
fessus, quem casum vide ve
solutum in appendice ad
impedimenta matrimonii
arti 3o

2 absolvere o debet pueros odi
incapaces. S.C.B: in instructio
nibus ita statuit. observent sa
cerdotes eis sacramentalem ab
solutionem o largiri, in quibus
maa o veperiri, nec talis raonis
usus, unde eos ad hoc sacramen
tum capaces judicent suscipi
endum, et qa coiter mire vexan
tur confessarii circa puerorum
absolutionem observent sequentia
jo dum confitentur, u confs ex
aminando detegit actum ex obto
mortalem, attendat utrum ac
tum talem commiserint volun
tarie et libere, per consequens
utrum ipsis possit imputari in

formale peccatum, ad hoc autem
prudenter judicandum o solum
attendat aetatem, sed ingenii
maturitatem, educationis qua
litatem: attendat quomodo se
gerant dum examinantur,
instruuntur, monentur; an
pileum mordeant an baculo
laedant socios confessionali
sedi vicinos irrideant, utrum
vero modeste se gerant; con
fessarium attente auscultent,
an ad interrogata pro illâ
aetate prudenter respondeant &c
qd si confs intellectis pondevatis
actum judicet sufficienter fuisse
voluntarium et liberum tunc
2 attendat an convenientem
habuerit idaam sacramenti
poeae, et requisita ad illud
dispositionis: nam ut ex sto
C B fuit observatum, ad
dandam absolutionem non
sufficit sola maa, sed re
quiritur in ordine ad sacra
mentum; maturitas judicii
unde confs ipsos circa
sacramentum et requisitas

dispositiones examinet, instruat et ad contritionem, et propositum incitet, et si judicat quod dispositionem habeant illi ætati convenientem absolvat, licet simili modo dispositum adultum absolvere non possit. recte dicit Steyart qd puerilia vitia virilem poenitentiam ō requirant, sed tantilla ætati et motivis illis accommodet correspondentem vide dicta in appendice de sacramento confirmationis.

3º Amentes per intervalla absolvere ō debent, nisi v sint extra amentiam, v in amentiâ mors immineat.

Utrum requiratur qd pra via ostenderint contritionis indicia, et confitendi desiderium?

R: non requiritur qd illa expresse ostenderint, sed sufficit qd ostenderint in vita

christiane peracta: in illa enim includitur, quod christianus maxime in necessitate velit confiteri a peccatis absolvi et sibi ministrari ea quæ st salutis, in quibus includitur contritio virtualis. et hæc sententia est omnino in praxi sequenda v propter solam probabilitatem, præsertim cum in extremis prudenter tentemus extrema. Censentur autem quantum ad casum vitam christiane transegisse, illi qui de gremio Ecclesiæ licet in peccatis vixerint et ō secundum principia christianæ vitæ, qui autem exierunt Ecclesia. si subito sensibus destitutis ipsis superveniat mortis articulus, nec pravie ulla dederint, de quibus testari possunt circumstantes, poenæ signa neque in ipso deliquio nec v ulla dubia ostendant confessario ō st

absolvendi, eo quod ad prædictum sensum vitam duxerint christianam, per consequens in nullo exteriori signo appa ret virtualis poena signum vide Brauwmans de duello in casibus rbtis circ absolvendi sit qui in duello lethaliter casi sint sen sibus destituuntur. V: resolu tum in casibus reservatis de duello

4° ante monuimus ex S.C.B: absolvendos esse eos qui nullam dant absolutionis maam ante resolvimus. idem passim resol vunt rituales

Quid agendum cum illis qui de certa conscientia examinis nullam subministrant maam jam ante resolvimus.

alii sit qui nulla peccata confitentur quantumcumque a confessario examinati, o obstante tm dicunt generaliter qd sint peccatores et licet hb cant quadam peccata illo tm qua sit minus no

labilia illorum memoriam et notitiam fugiunt, sit hoes simplices et recti qui alieni ab obio, artis sua professione vi vunt et in timore domini man ducant labores manuum suarum tales debent absolvi nisi ex anteriore vita peccatum aliq uod voluerint confiteri, alio quin ipsos moneat confs qd cum nihil inveniat absolutio ne dignum absolutionem ipsis dare possit, proinde tales cum benedictione ad sacram communionem admittat.

Articulus sextus
De methodo observandâ Circa absolutionem Consuetudinariorum.

Consuetudinarii vocantur qui repetitis actibus acquisierunt habitum peccandi mortaliter, ex quo frequenter labuntur, licet levi tentanti concupiscentia,

imo ipsam concupiscentia tenta
tionem, ex propensione in pecca
tum sæpius præveniunt. absolven
dos ee oes consuetudinarios, qui
confitentur et dicunt se dolere
et proponere emendationem dam
navit innoXi quando hanc pro
scripsit propoem poenitenti ha
benti consuetudinem peccandi
contra legem dei naturæ et eccleiæ
et si emendationis spes nulla ap
pareat, nec deneganda nec differe
renda absolutio, dummodo ore pro
fetur se dolere et proponere
emendationem.

his præmissis dico primo invetter
atos multorum annorum consue
tudinarios et maxime enormium
et vitiorum criminum consue
tudine detentos confs regulariter
prima vice o absolvat: Et enim
instar quatriduani lazari sa
pulti, fœtidi, et pessimi, ut
de talibus loquitur augustinus

vt resuscitentur lacrimis opus e
et clamore valido, inde tales dis
ponat ad pœnitentiam partim
per externa opera, orationes elee
mosinas, jejunia aliasque morti
ficationes, partim per interna,
teriam considerationem divinæ
justitiæ et misericordiæ p actus
fidei charitatis, odii peccatorum
et detestationis et propositi o
peccandi de cætero, donec prn
denter judicare possit qd contri
ti recesserint a desiderio peccati,
dixi donec prudenter judicare
possit, o enim septimanarum
aut dierum tempus præparatio
nis e prolongandum v brevian
dum, dixi consuetudinarios
illos o ee absolvendos regulariter
Et enim excipiendi casus neces
sitatis de quibus postea.

deinde Et excipiendi illi quos
deus singulari misericordia,
quemadmodum ninivitas, paulum,
magdalenam, et publicanum

magistr̃ p̃ miracula q̃ exempla
vocat ad pœnitentiam. proinde
attendat confr̃s vtrum forte poe
nitens ō sit ex illis, q̃d colligere
poterit ex his aut similibus:
si quis sincera et aperta confes
sione, intima humiliatione, tun
sione pectoris, gemitibus, pro
fusione lacrymarum, spontanea
oblatione ad qualibet satisfactio
nis opera et prompte adimplen
da ōra qua contra velapsum hug
gerentur pietatis exercitia.

similiter si consuetudinarius
quicumque prima vice ad
confessionem veniens dicat q̃d no
tabilem tempore abstinuerit a
peccato consuetudinis, recogito
verit in amaritudine aa sua sta
tum suum infelicem fecerit q̃que
opera p̃a, pietatis in deum,
et misericordia in proximum,
tales quantumcumque inveterata
et consuetudini obnoxios peccā
torum, confr̃s p̃mo ad se venien

tes sine scrupulo absolvat, vt
filios prodigos recipiat, contra
velapsum mediis congruis mu
niat et sua directioni in futu
rum si commode fieri possit vider
vet.

2º si sermo sit de consuetudinariis
illis qui minus inveterata et enor
mium criminum consuetudine
ligati et dum primā vice veniunt
ad confessionem nec aliter præpa
rati accedant q̃m ordinarii peccato
res q̃d ipsis neganda sit absolutio

Generaliter loquendo videtur
verosimilius: rao e q̃d coiter ō post
sitat absolvi, de quibus prudenter
dubitatur an peccata velinquere,
et vitam in melius commutare
velint; prudenter autem dubitatur
de his consuetudinariis, prima
vice ordinario modo confitentibus
q̃d ō sit fortis et firma voluntas,
sed adhuc semianeia fluctuet
inter desideria et velleitates ita
sterjant ad Rit. numero 34 admit

tit universim qd qui consuetudine
peccandi irretiti & absolvi o debeant
niti forte et firma voluntate mu
niti videantur in contrarium,
quomodo autem Confessario forti
et firma voluntate muniti vide
ri possint, tales consuetudinarii,
inox ut prima vice veniunt ad
confessionem, vg: qui contraxit
habitum intemperantiæ, et vi
dies v alternis diebus anno inte
gro se inebriavit, venit ad confes
sionem interrogatus an deum ora
verit, conscientiam examinaverit,
an doleat, an proponat emenda
tionem, respondeat quod sic: qd
signum fortis et firma voluntā
tis ex confessione, et similimodo
confitendi ordinario pt habere con
fessarius de tali consuetudinario,
proinde tales hortetur benigne,
et dicat sibi quidem ea tanti ess
menti ministerii committam
dispensationem, sed liberam o ea
profanationem, ipsos ad dies

aliquot dimittat media, prout
Confessarius docebit ad poenitendum
virandum relapsum et extirpandam
consuetudinem opportuna praseri
bat, ut illis adhibitis det signa veri
poenitentiæ, et ex praeteritis certis con
jecturam prudenter de futuris, ipsi
cum fructu possit impertiri abso
lutionem, et hæc resolutio in sua
generalitate adhuc certius locum
habet in praxi, quando tales consue
tudinarii primo ad aliquem veniunt
ad confessionem et ipse deprehendit
quod stante consuetudine, et relap
su sæpius fuerint confessi et abso
luti, sæpius in eucharistia indue
perint aggravatur enim status
similium consuetudinariorum et
intermedio sacramentorum abusu.
Itaque tales urgendi ad repetendas
confessiones intermedio factas.
et hæc quidem dicta & secundum
sententiam plurimorum, qui
generaliter in hac maa loquuntur
consuetudinarios scilicet de quibus
in hac 2da conclusione quæstio,
per se et regulariter prima vice

venientes ad confessionem non ea
absolvendos, neq̃uidem in casu ubi
ab alio confessario ō fuissent mo
niti de emendanda consuetudine
nihilominus aliqui authores tuti
nent qd absolvi possit consuetudi
narius qui ad confessionem veniens,
fatetur numquam de vitio consue
tudinis fuisse monitum, nec media
ullo ad extirpandam illam fuisse
prescripta. illius opinionis est
Steyart qui adoptans sententiam
Boudart in aphorismis ita scribit
ex quibus sequitur consuetudinari
um si nec alias admonitus nec
correctus fuerit a confessario, posse
absolvi si asserat se serio et veraci
ter dolere de peccatis, cum propo
sito melioris vitæ, ita ut paratus
sit in cibus obsequi confessario et
adhibere media ad vitæ emendatio
nem. ita ille. et licet utriusque
sententiæ oppositæ expressio
secundum utriusque authores
sit satis generalis, altera simpli
citer affirmante de consuetudi
ne. e monitos prima vice absol

vendos altera simpliciter negante,
etn in illa extrema varietate
opinionum quadam utilitas, qua
servire possit confessariis pro
aliquo circa similis consuetudi
narios in suo judicio temperamen
to ne indiscriminatim absolutio
nem impendat, nec indiscrimi
natim neget, quemadmodum in
simili extrema opinionum vari
etate procedere solent in praxi
prudentes secundum qd circum
stantiæ variant et spirituum dis
cretio suggerit.
3o consuetudinarii quicumque
qui post absolutionem reversi ad
confessionem signa præbent emen
dationis, qa scilicet notabili tem
pore a peccato abstinuerunt, et
relapsum notabiliter minuerunt,
iterato st absolvendi, et hæc ve
solutio e cois. rao e quod merito
præsumatur hanc ea mutationem
ad extera excelli et sacrm oper
atum ea in peccatore virtutem.
dixi primo si notabili aliquo

tempore a peccato abstinuerint
retro tempus quo a relapsu absti
nuisse debuerint determinet, pro
inde hoc relinquendum videtur
discretioni Confessarii, et attento
subjecto, qualitate tentationis,
modo relapsus, judicet an pecca
tum fuerit fragilitatis an consue
tudinis; contingere enim posset
qd consuetudinarius primo absо
lutus, dein iterum postea labatur
vehementi tentatione pulsatus,
quem judicaret Confessarius sine
simili tentatione diutius perse
veraturum fuisse in justitia, et
talis propterea non erit indignus
absolutione, et vice versa con
tingere pt quod qui diutius
stetit absolvi ō possit, qa nulla
pulsatur tentatione, v prorsus
voluntarie se ingerens in peri
cula relapsus ē ex purâ mali
tiâ.

Dixi 2 si relapsum notabiliter
minuerit, et pariter incertum

ē quantum oporteat relapsum
ea diminutum, vt dicatur notabi
liter diminutus, saltem illum
notabiliter diminuisse dici ō pt
ille qui cum ante singulis diebus
peccaret, rediens ad confessarium
dicit se peccasse alternis diebus,
v tertia v quarta a relapsu die,
talis enim adhuc frequentissime
peccaret, et in ordine ad morale
judicium, dici ō posset numerum
peccatorum notabiliter diminuisse
si consuetudinarius, qui singulis
v alternis diebus labi solebat, jam
absolutus et post mentem reversus
inveniatur bis solum v tertio in
terea lapsus fuisse, recte judi
cabit Confs qd lapsum notabiliter
diminuerit et talem merito iterato
absolvet. de caetero hic notandum
quod consuetudinarios semel abso
lutos Confs ō possit longiori
mora temporis probare, idq
vt capiatur experimentum an
sint perseveraturi aut relapsum
notabiliter minuerint, antequam

ipsos post primam absolutionem
iterato admittat ad confessionem
sed optimum erit, periculum re
lapsus prævenire accelerando
secundam confessionem: unde
Consulerem confessario, ut contra
tudinariis jam prima vice absolu
tis, mandaret redire ad confessio
nem intra octiduum, donec judi
caret const eradicatam ee con
suetudinem.

De Recidivis

Restat resolvendum quomodo confs
se gerere debeat circa absolutionem
recidivorum?
R: recidivi vocantur qui non pec
cant ex habitu, sed mere relabun
tur, dum jam gratia absolutionis
donati spiritualiter convalesce
bant, hoc prænotato supponо
mere recidivam ō ee sufficientem
causam differendæ absolutionis;
hoc enim mere contingit ex
instabilitate justitiæ propter
mutabilitatem arbitrii nostri

vbi tn observa quod quamvis gra
tia thesaurum portemus in vasis
fictilibus et innumeris tentatioñ
bus foris, et intus pulsati, velabi post
simus ex fragilitate seu infirmitate
in mortale; semel tn adepta jus
titiæ ō sit ad instar marini astrus,
qui venit et redit, aut instar fe
riarum quibus gaudent febricitan
tes post diem aut alternum, iterum
febri vexandi. habet enim justitia
tl adepta suam firmitatem, et
ideo conversiones illæ desultoriæ
ō vario ꝛt de sinceritate propo et
propositi suspectæ. proinde ut
confs recte judicet an recidiva
veniat ex defectu propositi, an
ex fragilitate, sp consequens quibus
recidivis danda sit absolutio v
differenda observet quæ dicentur
conclusione sequenti.
Dico 4o pro recidivis illis qui in
felicitate relabuntur, scilicet im
provisa se offerente occasione
simulque cum tentatione vehemen
ti aut passione, idque in peccatis
gravioribus qua saltem humana

fragilitati st valde coia, nec con
ſs advertere pt relapsum conti
gisse ex defectu adhibitionis me
diorum quæ præscripsit, o è diffe
renda absolutio de talibus illig
dbet illud S. T. 3 pq 84 a 10 ad
4 ille enim è irrisor o poenitens
qui il dum poenitet agit qd poe
nitet, v proponit iterum se fac
turum qd gessit, v enim actuali
ter peccat eodem v alio genere
peccati qd autem aliquis postea
peccat v actu v proposito o ex
cludit qui in prima poenitentia
vera fuerit ... sicut enim cuem
vit qui postea sedit, ita vere
poenitet qui postea peccat ita
S. T.

2 differenda è absolutio recidi
vis illis qui velabuntur in pecca
ta qualificata, de quibus dicit
aug: qd illo o committat vllus
boni nominis christianus: ta
lia st peccata reservata et
illis æqualia aut graviora ..

in qua etiam supposita cor
infirmitate o solent hoes labi
nisi multum malitiosi et perditi
3o differenda è absolutio illis
qui velabuntur studiose et quasi
ex consulto malitia præmedi
tatione recenter ab absolutione
obtenta, vltronee se ingerentes
in peccati occasionem, aut o
adhibentes media contra relapsum
præscripta, et notent confessarii
qd certius conjecturare poterunt
de insufficientia propositi ex ne
glectu mediorum qm ex frequen
tiori relapsu eoqd remedia adhi
bere facilius sit, illis autem o
adhibitis difficilius sit è vitare
relapsum ob tentationes quibus
hoo assidue impugnatur, a mun
do, carne, et dæmone, et ideo re
lapsus qm sequitur ex fragilita
te, vbi qui sequitur illis o adhibi
tis potius sequitur ex malitiâ
4o recidivis illis è differenda è
absolutio qui a peccatis mortali

+ post media etiam sed aliter adhibita potius
+ sequitur

bus ordinariis de quibus numero
jo aliquoties absoluti in eadem
labuntur et relabuntur ordinaria
solum tentatione pulsati vg: a
liquis tertio aut quarto confessus
peccatum detractionis ebrietatis
&c et toties absolutus, monitus
de relapsu cavendo congruis re
mediis præscriptis, iterum redit
eum eodem suo peccato ordinario
more suo vt ante commisso.
Q: talis ad tempus dimittendus
est o solum obtinorem insuffici
entis propositi, sed etiam vt su
um apprehendat peccatum
et magis sollicite cavcat relaps
sum. Serviet q hæc dilatio et mo
ra temporis ad melius cognos
cendum statum pœnitentis, et
vt intermedie confs consulat
suo pœnitenti de opportunis
salutis remediis hæc de consue
tudinariis et recidivis in pecca
ta mortalia nunc resolvendum
cum consuetudinariis in pec

cata venialia?
R: nec indifferenter danda nec
indifferenter neganda e absolutio.
pro hujus resolutionis elucidatione
observa.
Praxim confitendi venialia solum
ee praxim ecclesia statuit enim
trid: sess 14 c 4 nos illa recte et uti
liter citra præsumptionem confi
teri, et licet o sint maa confessio
nis necessaria secundum tn coem
sententiam e sufficiens.
2o Sicut solet ee in peccata ve
nialia facilior relapsus propter in
firmitatem, ita facilior de illis so
let ee pœnitentia, et propositum,
nam jam ante in pueris observavi
mus, minora peccata minorem
requiri pœnitentiam, hinc coter
venialia per sacramentalia, aq
uam vg lustralem, sacerdotis bene
dictionem et similia pio affectu
frequentata delentur secundum
illud s: s: 3 p q 87 a 3 in o quoad
remissionem peccati venialis suffi
ciat aliquis actus procedens ex

ex gratiâ quo aliquis detestatur peccatum veniale v explicite v saltem implicite.

3o esto qd aliquando tales absolverentur indispositi o sequeretur quod peccaretur mortali sacrilegio cum confitentes excusari possint ob bonam fidem, et confessarii ob ignorantiam ex quibus concludo qd confessarii negare o deb.ant absolutionem relabentibus in venialia eadem saltem inaxime si sint peccata indeliberationis, vt subitanea ira, tristitia, concupiscentia v licet sint peccata deliberata o si habituata qualia st excessus in cibo et potu mendacia officiosa verba otiosa &c et haec resolutio est conformis praxi sanctorum qui v quotidie v bis in die. similia peccata confitebantur nec vllatenus imitanda praxis eorum qui tales o monitos vbi ē absolutio negatur, quasi absolutos cum sola cruce dimittant, nam

nam coiter falsitas ē in facto dum foris non agitur qd intus auditur et tn a poenitente vt sibi ministretur petitur et ministratum creditur, et ita o vera fides falsa fiducia exigitur et decipitur et dum panem petit lapidem porrigit ipsi confs

4o justi in eadem venialia relabentes facilius concipiunt dolorem et propositum sufficiens saltem de aliquo veniali in particulari v numerus peccatorum ipsis serio displicet qd sufficit ad volerent absolutionis

Quid dicendum de praxi illorum confessariorum qui similes absolvere nolunt, nisi aliquod anteriores vitae peccatum gravius confiteantur? et vita certiorentur de verā poeā et sinceritate propositi

R. passim hoc non practican dum docent sanctorum exempla, hbet enim praxis illa inconveniens quod poenitentes peccato gravi vivi praeteritae vitae intenti, in

in præsentia venialia aut nihil
aut parum moveantur et ita
peccata præsentia aut negli
gant aut non emendent, unde
potius est consulenda praxis
praxis illorum qui gradatim
pœnitentes ducunt ad fugam
venialium, ipsis proponendo
vt in præsenti confessione
aliquod peccatum veniale
determinatum, de quo est ma
jor verisimilitudo quod certius
de super contineantur, mente con
cipiant et detestentur et emen
dare proponant, sicq; tales ab
solvat.

Docent tn aliqui in illo casu
pœnitentes de monendos vt
cætera qua confessi sit, et de
quibus verosimilius apparet
contrio qd o abstinebunt, per
consequens qd o hbeant contritio
nem nec emendationis propo
situm, non subjiciant confessio
ni vt absolutionis maam o cre
do tn hoc monitum adeo studiose
ee observandum, esto enim quod

super dictis remanentibus veni
alibus o sint contriti verolimi
lius ob defectum propositi, hbet
tn absolutio certam et determi
natam maam, et vnum pecca
tum veniale sine altero remitti
pt: præstat autem vt sub con
tritione vnius peccati determi
nati cætera in genere compre
hendantur, quam vt aliqua
particulariter excludantur, unde
præstat tales monere vt viver
sim contritionem eliciant de
cibus confessis, sed singulariter
et particulariter de dicto venia
li in particulari: per hanc tn
absolutionem improbatam no
lo antecedentium peccatorum
sæpius repetitam confessionem
notum e illud S. S. Suppl: q: io
a 2 in 0 quanto aliquis pluries
de peccatis confitetur tanto
magis pœna diminuitur, sed
vt evitetur inconveniens ordi
narium in casu præallegato
qd scilicet affectus præteritæ vitæ
peccato intentus, v parum v

nihil attendat ad præsentia venialia, et ideo illa remaneant sine procâ, et emendationis remedio quantum vero ad illos qui confitentur venialia toties quoties absolvuntur, et tn in eadem continuo relabuntur aut si st in venialibus consuetudinarii, nec instant illis cavendis, nec multum laborant ad vincendam inclinationem talibus ex coi sententia differenda est absolutio, præterquam enim qd confs in casibus illis ne apparenter quidem certiorari possit, imo multo magis sit certus de contrario est periculosus similium juratorum status, et facile justitia excidunt et in mortalia labuntur contra quod periculum muniuntur incipientes considerare suam ad sacramenta indignitatem et inde venient ad perfectiorem sui status notitiam, majori solicitudine sibi invigilabunt et ad præcavendum velapsum, et ad extirpandam consuetudinem melius allaborabunt.

Caveat tn confs ne coiter tales

dimittat aut nimis diu absolutionem procrastinet, inde enim patum e contingere qd v pusillanimitate dejecti aut tristitia maxime si sint de devoto sexu fœmineo, desperant desponderant de sua salute aut negligentes statum sua conscientia ultra curent nec sint solliciti ut se ad confitendum præparent. his et similibus dæmonis illusionibus decepti: ad quid opus examine, quandoquidem confs mihi iterum procrastinabit absolutionem.

De coetero dum obrationes antedictas judicat tales confs ee equidem absolvendos tunc habere locum poterit qd ante diximus de aliquo peccato ex anteriori vitâ confiteendo finaliter circa hactenus resoluta nota qd quadicto sunt de absolutione consuetudinariorum, o solum illigenda sint de illis qui sunt in peccatis commissionis consuetudinarii, sed etiam in peccatis omissionis. tales st qui habent consuetudinem omittendi præcepta coia, ocs christianos obligantia. vg qui habent consuetudinem deum non

orandi nec colendi per actus fidei
spei et charitatis ad quod tenentur
et possunt è rudiores, saltem eo
modo quo actus illos elicere possunt
devota recitatione orationis domi
nica symboli &c item qui hbent
consuetudinem omittendi praecepta
illa que graviter aliquem obligant
ratione sui status; tales ut divites
ex consuetudine ō dantes eleemo
sinam, quibus aliorum cura est
commissa, negligentes suorum sub
ditorum salutem vg parentes libero
rum et domestiquorum, pastores
suorum parochianorum dum ple
bem sibi commissam ō excolunt
et ex consuetudine ō cathechisant
ō concionantur &c.

Restat ut paucis agamus de
quibusdam casibus particularibus,
de quibus quaeritur, utrum in illis
propter necessitatem absolvi possint
consuetudinarii de quibus diximus
alias absolutionem ea negandam?
convenit inter oes ea absolvendos
quoscumque consuetudinarios
in mortis articulo, modo dent

aliqua probabilia poenae signa,
v saltem ostendant signa qua
dam dubia v incerta, vg irretor
to oculo aspiciant crucifixum,
v confessarium, suspirent ma
rium ad sacerdotem extendant
Quid in hoc perplexo casu
agere debeat confs qui vg ad ali
quem quem novit ea multorum
annorum inveteratum consuetu
dinarium qui ōibus sentibus del
titus jam diu agit, nec confes
sionem petit, nec ullo adstanti
bus dedit poenae signa, et nec
incerta quidem dedit contrio pra
senti, colligere poterit ex iis qua in
simili casu dicta ut in casibus
pontificiis de duello.

Etiam absolvendi ut consuetu
dinarii ob necessitatem gravem
sed difficultas è in illa determi
nanda, et authores in eo satis con
veniunt quod sit gravis necessi
tas si quis iter periculosum sus
piat ō habiturus copiam con
fessarii, similis necessitas est in
militibus dum castrametati hos
tibus ut vicini ~~civitates obsident~~

civitates obsident aut ex præsidiis ad castra perguntur &c

an mulier consuetudinaria puerperio vicina ē sit absolvenda?

R: verosimilius per se loquendo videtur ēe in necessitate maxa et gravi, nisi dum ē in doloribus partus grave mortis periculum oriatur, si timeat confs ob negatam absolutionem ne præ pusillanimitate confitens consuetudinarius agatur in desperationem, v dicat quod alias fidem deseret, v transibit ad hæresim, aut quod numquam amplius confitebitur, pariter conveniunt authores talem absolvi debere si modo tolerabilia peccata adferat signa, v qd dicat confrio qd doleat, promittat emendationem, et media præscribenda pro posse adhibiturus.

vno ē qd sacramenta ad obviandum similibus humanis infirmitatibus, et ad præcavendam animarum perniciem, prudenter videatur exponi posse periculo:

nam sicut beneficia prudenter impendimus immeritis, ne et ex illorum subtractione v̄ reddantur deteriores ita et in tali casu sacramenti beneficium prudenter impendimus verosimilius indignis.

accedit quod tales offendere vidcantur sacramenti vehemens desiderium, et mala secutura comminentur, o tr ex malitia q secutura prædicant ex infirmitate, pusillanimitate dæmonis tentatione.

Quid si confs timeat ne consuetudinarius pœnitens ob dilatam absolutionem accedat confrium qui sine discrimine et sine cura absolvit quoscumque imo dicat pœnitens quod ad talem accedat confrium, apud quem venalis ē absolutio sine oi pœnitentia?

R: quod talem confs absolvere v possit o enim confs abutidbet sua potestate, re alter illo vna le vtatur.

accedit qd talis resolutio poenitentis ō proveniat ex animi dejectione, vt in casu anteriori, sed ex malitiâ, nec talis ostendit desiderium sacramenti poeæ sed potius significat qd ō curet quocumque modo valide v invalide sibi administretur.

Aliæ quædam necessitates occurrunt hic attendendæ tales vt hæ et similes: tempus annuæ confessionis, communionis paschalis confessiones et communiones mensruæ, qa quis nomen dedit alicui confraternitati, indulgentia lucranda, aut qd pretenda sit ee necessitas virum magna authoritatis absolvendi in aliqua communitate, eoqd supponatur qd multa bona sint obventura contrio in ordine ad aliorum directionem spiritualem. necesse ō ē imaginarias illas necessitates refellere.

vna autem aut altera superest difficultas.

30 quid facere debent confs qui

in festo excipiens confssm alicu jus parochi consuetudinarii v frequenter recidivi an talem ab solvere posset vt populus sacrum audiat?

2 an sponsus et sponsa ipso die quo contrahendum ē matrimonium, si inveniat confs qd in crimine vg. fornicationis sint consuetudinarii v frequenter et forte nocte præterita recidivi, sint absolvendi propter necessitatem matrimonii contrahendi?

R. ad jum affve boudart et ex ipso Reijart: verum non loquuntur authores illi de parocho consuetudinario sd in eadem mortalia sæpius relapso et recidivo dijardin dicit illi sacerdoti relapso facilius ee dandam absolutionem, q si dicta circumstantia et celebrandi necessitas ō adesset, quam tn ait imperfectam ō existimamus nisi hic et nunc confs consideret de præsentis poenitentis fida dispositione, et legitima, nam ait posset mediorum

neglectus ee adeo gravis, et relaps
sus ee toties repetitus, vt vix vlla
emendationis spe superstite, o
videretur ob prædictam circumstan
tiam impendenda absolutio vt
pote quæ videntur satis certe in
valida et nullatenus profutura:
ita ille.

De illo autem sacerdote consuetu
dinario aut recidivo qui ipsa nocte
quando novit sibi mane celebran
dum in fornicationem lapsus est
idem resolvit qd obdictam necessi
tatem absolvi o possit, eo quod non
sit verosimile, qd tam brevi inter
vallo, deus ipsi largiretur donum
poeæ, et propositum præ posterum
nimis indignum videatur talem
a simili peccato vix commisso
mox ad participationem corporis
et sanguinis domini admittere
proinde simili casu videtur dicen
dum jo quod necessitas regularit
sit plus q cois et gravis, saltem
in suis sequelis: vehementer
enim apprehendunt fideles, qd

coitus die festo sacrum o audiat,
et quidem præsente nec infirmo
pastore aut notoria et justa
ratione o excusato. nascantur in
parochia inter plebem suspicio
nes variæ scandalosa de vita
cleri obloquia et similis facti
notoreitas cum obloquiis suspi
cionibus et scandalis de coitate
ad coitatem transit cum univer
si cleri obloquio et contemptu:
proinde in simili casu judico
ee attendendam personam quæ
peccavit si enim sacerdos ille
mala fama in coitate palam
laboret, et præsertim circa si
milia de quibus se accusat, per
mitterem talem consuetudinarium
et frequenter recidivum magis
sordescere vt pote factis et
communi opinione sordidus
nec illum absolverem: si vero
fuerit bona inter suos existima
tionis puto de absolutione fie
ee disponendum et passim
illam negando, nec fama læ

datur, aut clerus p obloquia et
suspiciones in contemptum veniat,
nec passim illam dando sacramen
tum exponatur periculo profana
tionis hinc in simili casu atten
dat confr an recidiva sit plus
quam cois, v consuetudo plusquam
ordinaria, et si similem deprehen
dat ee v recidivam v consuetudi
nem, o crederem talem ee absol
vendum, plusquam ordinaria erit
recidiva v consuetudo, v recens
recidiva in peccatum adhaesionis
v g: fornicationis aut ad aliud
simile prædicto gravius et tanto
magis resolutio hæc locum habe
bit si v consuetudo v velapsus fre
quens in similia crimina, vestia
tur circumstantiis jam ante en
arratis, videtur enim quod simili
methodo provideatur honori sacra
menti, si enim similibus adminis
tretur moraliter loquendo coiter
administrabitur invalide, si vero
absolutio negetur per se loquendo

provideatur honori cleri, eoqd
casus similes sint rariores et esto
in simili casu populus aliquando
patiatur scandala, et clerus obla
quia, similia videntur potius
toleranda q ut obvietur similibus
similibus incommodis sacramenta
profanando. præsertim
expedire videtur ut similes ejiciantur
de habitationibus suis qui plebem
sibi commissam o in veritate pas
cunt, sed hypocrisi devorant et
depascunt.

Quantum ad 2 quæsitum v de casum
resolutum ad impedimenta matri
monii articulo 3:

Hæc sufficiant dicta de absolutio
ne recidivorum consuetudinariorum
ten existentium in occasione proxi
mâ interna restat quid resolven
dum cum illis qui sit in occasione
proximâ externa peccandi de
quibus sit articulus

Articulus Quartus
An absolvendi sint existentes
in occasione proxima externa

Per occasionem proximam extern
nam hic illigitur illa occasio
peccandi quæ nata ẽ hoem ex
externis dncere ad mortale, v
occasione illorum adfertur hoc
morale periculum lapsus in
mortale:
ad dictam occasionem imper
tinens est vtrum periculum lap
sus v lapsum ipsum, in mortalẽ
illa inferat per se sæpius quam
o anfrequentissime, sufficit e
rim vt aliquid sit occasio proxima
vt v per se inferat peccatum aut
peccati periculum, v illud inferat
attentis circumstantiis temporis,
loci, personæ, v objecti vt in aliquib
sit occasio proxima non sufficit
quod peccatum sequatur mere
per accidens: sic enim nec locus
nec tempus, nec ẽ vllum objectum,
quin hoc sit occasio peccati. sed
requiritur aliquod morale judicium
de secutura lapsus frequentia, ca
in quo simile objectum cuicumq
v simili persona consideratio cir
cumstantiis loci et temporis osten
ratur: hinc judicium occasionis
proximæ o tam formari debet ex

relapsu præterito (ex quo formari
debet judicium de recidiva et con
suetudine) quam de relapsu fre
quenti verosimiliter et moraliter
attentis circumstantiis secuturo:
occasio proxima externa alia est
per se existens et absolute talis, qua
lis ẽ alere concubinam, alia quidem
per se o existit, qa per se ipsam pecca
tum o infert, vt occasio prædicta
per se tñ infert vniversim peccati
periculum, talis est malifrequenta
tio consortii vg: labaismi
alia ẽ occasio proxima per acci
dens, sive respectiva, illa sic vr
qa o oibus ingerit periculum peccati
mortalis, sed quibusdam tt vaone
indolis v particularis complexio
nis, sic aliquibus occasio proxima
ẽ lusus, frequentatio tabernarum
aiditio confessionum confrio,
medico medicina, opifici opificium,
alia ẽ occasio proxima voluntaria,
v involuntaria: voluntaria est
q. quis deserere pt sine peccato,
involuntaria ẽ phijsice talis, scilicet

q quis nullo modo deserere pt, vg si quis inclusus in aliquo cubiculo notanter cum concubina. v mo realiter q quis licet deserere possit deserere tn o pt sine novo peccato: sic sæpe rixosa uxor occasio proxima e viro suo militi bellum monasterium religioso, nec ille tn uxorem, nec militiam miles deserere pt quibus præmissis jo. dico juxta rituale Rom: absolvendos o ee qui occasionem proximam deserere nolunt, certum e juxta oes primo intelligi debere de occasione proxima per se existente et absoluta, primo loco ante descripta, illa enim ex natura rei et infallibiliter invitat ad lapsum et infert lapsus periculum: hinc inanniter de poea confidet confessarius quantumcumque quis dicat se dolere nisi prius illam actualiter deseruerit per se loquendo absolvi o poterit: hinc absolvi o pt concubinarius nisi realiter ejecta

ejecta concubina, meretrix nisi recesserit ex lupanari et insignum illius o solent poma et alibi habitantibus meretricibus ministrari extrema, nisi foras e lupanari etteram, nisi forte excipe casum nisi scilicet dicta occasio fuerit physice involuntaria xa prædicta, tunc enim cum sit imble ut realiter ab occasione recedat, præcise illo titulo o erit indignus absolutione quam vis illa adhuc possit ea indignus defectu adhibitionis mediorum contra relapsum: licet enim: licet enim necessitate cogatur manere in occasione externa necessitate tn o cogitur peccare.

Similiter in casu aliquo ratione absolvi posset in simili occasione existens, licet actualiter illam nondum deseruisset, longius tn ab illa absens protestaretur contrio qd ad locum hunc devotionis causa venerit, et admonitus de deserenda occasione. vr certior raret contrium qd ad propria reverteretur sine morâ esset vr ab illa discessurus, offerat q se promptum ad

confrii judicium et consilium in
oibus sequendum fideliter, licet talis
in crimine supponeretur consuetudi
narius, pralertim si alterius confra
vt pote v. g. confessus fidem o fregeri
v. si confessus illam fregisse compre
hendatur etiam in casu prædicto o e
absolvendus donec vi ab occasione
recesserit.

2 qui e in occasione proxima ads
loco ante descripta, qua p se in
fert peccati mortalis periculum coe
etiam o e absolvendus, nisi promitt
at illam occasionem o amplius adire
hinc absolvi o dbent qui nolunt pro
mittere, qd o amplius adituri sint
conventicula labaitarum, quantum
cumque protestentur se nihil mali
fecisse, aut nihil mali fieri in
simili consortio, o enim in hoc
juventutis arbitrio consi dbet se
conformare, vt pote qua non exis
timat ee peccata, nisi qua occasi
one similium congregationum com
mittuntur in sua specie completa
vg: fornicationis &c reliqua vero
vt interna desideria concupiscen
tia motus externos impudicos
actus qua si ordinaria similium

congregationum exercitia, et qua
in consuetudinem venerunt, aut
parva ee aut nulla credunt ee
peccata sed dbent confrii se con
formare judicio episcoporum qm
multi accessum ad similia conventi
cula annumeraverunt reservatis,
et doctorum et piorum parochorum
quos experientia docet qm propin
que et quanta sit peccati occasio
in illis congregationibus: hinc conci
lium regium ante annos aliquot ab
episcopis belgii et pastoribus infor
matum, super excessibus et periculis
illorum conventiculorum, subsidio
volens ee pastoribus publico edicto
mandavit pagorum officialibus ut
pastoribus manum auxiliatricem
præstarent et adhibito brachio sa
cular vna cum ecclesiastico laborent
ad hoc malum extirpandum

Quantum ad occasiones proximas
tertio loco ante descriptas, qua sit
proxima per accidens sive respectiva
nulla in quovis houm statu sit fre
quentiores, nulla periculosiores: de
illis sic S. C. in instructionibus quo
in re inquit invigilare eo maxime
pere. præsium e qd contrariorum in

hac parte incuria in cibus artibus
et professionibus regnent plures
abusus, gravissimaq peccata sine
quibus videntur jam a multis ne
justissima quidem professiones exer
cere posse: exempla ibidem varia
allegat vq aliquis adeptus e offici
um, vi illius se juramento adstrin
xit ad ea qua ſt sui officii praestan
da, officium qd o praestet ea adqua
se juramento adstrinxit, juris con
sulto occasio e advocatio, quod impro
bitati serviat, è contra propriam
conscientiam: mercatori mercatura
occasio e usurarum, mendaciorum
perjuriorum qd merces fucatas et
adulteras pro veris et integris obtru
dat, pretio justo pmajore merce
distrahat, et sic de caeteris. et mo
net S:CB: contrios ibidem qd acura
tiori habito examine, forte inve
niant aliquos eorum qui ſt in simi
libus occasionibus, nunquam forte
rite fuisse confessos; hi casus ſt
quotidiana crux confessariorum; sup
pono in primis certum: quod confes
sarius similes obligare o debeat ad hoc vt
absolvere possit, vt artem aut offi
cium quod ipsis peccandi occasio

e dimittant, sic enim modus o effec
hoc regulariter ducendi ad poeniam
si vt absolverentur dimittere debe
rent unde vivant o solum ipse sed
et uxor et liberi et illi quibus vt vi
vant artem v officium procurare
obligantur.
Boudart et Heijart ex ipso dicit
enim o debeant hujusmodi functiones
dimitti sufficit ad absolutionem spon
dere, sufficit ad absolutionem spon
dere poenitentem curaturum se pro
viribus hujusmodi peccandi occasionem
exuere, et hoc probat ex illis qua habet
S: C: in instructionibus, vbi docet
quod qui versatur in occasionibus
reipublica inutilibus, quales sunt
cum Blasphemis conversari, sapi
us cum rixis deditis popinas frequen
tare, otio indulgere, et id genus
alia facere, qua occasionem adse
runt peccandi mortaliter, tales se
mel aut iterum absolvi si spem ali
quam de suo poenitente concipiat
Confs multo magis ſt aut iterum
absolvi possunt quibus advocatio,
mercatura, aut opificium e occa
sio proxima, vt pote qua ſt reipu
blica vtilia.

unde dicendum qd de similibus, spem aliquam concipere possit confessi, illosque absolvere, si spondeant se allaboraturos ad tollendam occasionem, rao e qd cum obtum occasionis proxima per accidens, de se o inferat morale periculum lapsus, sed solum in quantum connotat in hoc homine specialem infirmitatem ad illam per accidens occasionem proximam in illo poenitente tollendam qui se exhibet paratum ad remedia serio adhibenda.

quod si semel absolutus veniat secundo cum iisdem peccatis ad confessionem accuset suam infirmitatem, et de peccatis se dolere, et respondeat quod pro futuro melius saluti sua sit invigilaturus denuo poterit absolvi: qd si iterum absolutus redeat, nihil minus emendatus absolvendus o e ulterius: praterquam enim quod per se veret in arte v officio opificio ut pote qua deserere o pt, moraliter certus e confs qd eadem in futuro occursura sit occasio peccandi, et

cum jam ante semel et iterum absolutus denuo rediens eisdem peccatis onustus, constet illum non fore firmiorem q ante talem in eadem peccata velapsum iri prudenter judicabit confs: hinc in instructionibus suis concludit S: C: tales denuo absolvi non posse ut pote qui probabiliter in eadem peccata pt reversuri, sed per aliquot tempus emendationem eorum debere experiri donec fortio res reddantur.

Quid qo debet facere confs cum mercatore, idem e de aliis prædictis, qui veniens ad confm confitetur fraudes, injustitias, perjuria et dicit quod mercatura ipsi suggerat similia peccandi pericula. Ut jo advertat confs an talis o solum sit in occasione proxima ex terna per accidens, verum e vtrum o sit in occasione proxima interna per se, vtrum non sit consuetudinaria, qd ex inde colliget confs si ex frequentiâ actuum acquisiverit

peccandi facilitatem, ita vt
Leviori, v̄ è nulla tentatione
concupiscentiâ labi sit solitus
et tunc cum tali procedere debet
Confs, sicut in anterioribus dictum
fuit de consuetudinariis, si vero
advertat Confs, quod lapsus non
proveniat ex facilitate qa soli
cet labi ō soleat nisi graviore
insurgente tentatione tunc ali
quando prudenter judicat ō eo
meram recidivam. et ex fragili
tate relapsum ob meram recidivam
si interrogatus fateatur poenitem
qd longioris temporis mora edoctus
labi soleat circa idem obtum occa
sione suæ artis v̄ officii, v̄ pro
fessionis ex graviori tentatione,
bis v̄ tertio in mente, tunc erit re
cidiva orta ex occasione proxima
per accidens, nam sicut recte dici
tur auditionem Confessionum eo
occasionem proximam Confris qui
v̄ unius v̄ medii anni experientia
edoctus e qd ex auditione confessi

num personarum alterius sexus,
graviore suggerente tentatione
bis v̄ ter singulis mensibus lapsus
fuerit in deliberatam tentationem
venereorum, ita pariter erit judican
dum de mercatore, advocato medico.
licet enim tales in casu prædicto
lapsi ō fuerint sæpius, tn lapsi
ft loquendo moraliter vacare suæ
professionis frequenter, et si dic
permaneant, moraliter vursus lo
quendo verum erit dicere quod rur
sus frequenter lapsi sint quod sufficit
cit ad occasionem proximam.
antequam à illos absolvat Confs
vellectere debet ad præmissum
S. C. monitum, ne forte sint ex
illis qui nunquam fuerint vite
confessi et absoluti quo casu opus
erit Confessione generali, vel ali
quis a juventute addictus fuit
alicui arti, illam per 10 aut 20
annos exercuit: Confs deprehen
dit qd exercitium artis illius per
illam annorum seriem ipsi fuerit

occasio proxima peccandi, eoqd
interea temporis cõiter confessus
et cõiter absolutus et interim nihil
fuerit emendatus, et semel in
septimana, v aliquoties in mense
pro offerente se occasione nunc
inciderit in peccata injustitiæ,
perjuriorum, Blasphemiæ &c
idque occasione tuæ artis, talis
absolvi õ deberet, quamvis etiam
supponatur qd a confessario ad
monitus õ fuisset, licet enim
defectu admonitionis præsentis
ad esse õ possit sufficiens voluntas
occasionem tollendi, ita vt ex illa
parte nihil obstaret quominus
posset absolvi, obstat tn qd illa
voluntas nihil operetur in ordine
ad confessionem præteritas vt pote
quæ recte præsumuntur invalida
fuisse ob defectum propositi

Quid si cõfs ea brevioris tempo
ris morâ quâ artem exercuit v
licet exercuerit diutius, tn occa
sionem proximam ee recentiorem
præsertim si desuper monitus non

fuerit?
R. talem ad remedia paratum
absolvat
De cætero de illis de quibus in hac
tertia conclusione actum est,
priusquam absolvat õ adstringat
ad dimittendam professionem
suam quæ ipsis est occasio proxima
et g rarus casus in quo ad hoc esset
urgendi, nam occasio ista peccan
di non tam provenit ex artificio
qm ex hois infirmitate, quæ cor
rigi pt et tolli, quod si omnibus
tentatis cõfs nihil proficeret
õ obstante qd pœnitens diceret
se præscripta remedia adhibuisse,
ne tunc quidem obligari deberet ad
professionem suam deserendam
sed consulendum esset vt alium
adiret confessarium, si forte sit
alius pt quem deus ipsi velit ope
rari salutem.

pro meliori dictorum intellectu
nota professionem qua pt ee
occasio proxima peccandi ee va
riam, nec eodem modo quoad obli
gationem illam dimittendi ee
vel solvendum.

1º alia ē professio quæ sine peccato deseri ō ꝑt, talis ē vg religiosa professio tua religiosa et tali casu certum est, quod quis ideo ō sit indignus absolutione, quia statum illum qui ipsi ē occasio proxima ō dimittat.

2º alia ē professio quæ quidem absolute deseri ꝑt, coiterūn ō est deserenda nec ut deseratur a confrio consulendum vg: uxor ē marito occasio proxima peccandi, pessime consuleret Confr si coiter diceret ō possum te absolvere nisi petas divortium, non vacant enim incommodis divortia et variorum peccatorum periculis, ita ut consulenda non sint, nisi in casu ubi alia non supersunt remedia.

3º ꝑt miles militia ēē occasio proxima peccatorum variorum et tñ illam deserere ō ꝑt, ut potē ad quam juramento fidelitatis adstringitur: hinc nec Confr ipsi mandare ꝑt, ut ab illa occasione externa fugiendo discedat, posset tñ Confr ipsi negare absolutionem,

nisi peteret suam dimissionem, ō obstante qđ in anteriori casu fit dictum non posse negari absolutionem marito nisi peteret suam dimissionem hoc ē qui ō vult petere divortium, nam miles ꝑt ēē obligatus ad petendam dimissionem, ō maritus ad petendum divortium, partim qa per divortium recedit tur a perfectione matrimonii, et illud ingerit varia peccandi pericula, ctq status maritalis semel initus majoris necessitatis ut conjugati ō separentur: status autem militia multa secum attrahit pericula peccandi, et status ē periculosa libertatis, et respectu particularis nullius necessitatis.

4º officium confrii ꝑt ēē occasio proxima peccandi, quando quis longiori experientia edoctus est quod vehementer tentatus labi soleat in delectationem inordinatam, remediis ad vincendam tentationem et infirmitatem ē in casu adhibitis: talem post quam ꝑt et iterum absolvit Confr, si relapsus videat monere debet ut ab audiendis con

fessionibus abstineat, ipsum alio
quin ō absolvat, nam ē necessita
tis vt ipse sit confs, et hoc officium
facile sine incommodo dimitti pt
et cogitare debet quod ad confessiones
audiendas non sit vocatus, nihilque
hoi prodesse si vniversum mundum
lucretur aa vero suæ detrimentum
patiatur.

non pari rigore procedendum cum
contrario qui sit ē pastor, est enim
necessitas vt suorum confessiones
recipiat, vt pote ad quod ex offi
cio tenetur, nec pt parochum
confs ita obligare ad dimittendum
pastoratum, nec ideo præcise ē
indignus absolutione qa pastora
tum ō dimittit, qa ita facile
dimitti ō pt: vnde parochum
istum moneat confs de suo pericu
lo, ipsique præscribat congrua
remedia vt adeo impetrare possit
donum continentiæ, simulque
moneat, vt ō quærat directe, et
quasi ex proposito audire confes
siones alterius sexus, et si ex officio
sit expositus illarum audiat con
fessiones quasi præter intentionem

, et si de peccatis carnis se accu
sent illa levi attentione excipiat,
nec profundius examinet, nec
ad illa quæ de post narrantur
principaliter et attenta mente
reflectat: nam dum illis indivec
tius intendit minor erit ad cæ
nalia sensus, p. consequens mi
nus periculum contentus, et ita
parochum istum contineat in
suo officio, et allaboret vt pau
latim occasio peccandi tollatur.
& sæpius alicui occasio proxima
peccandi ē natura vitium et ad
certa mala quasi hæreditaria pro
pensio, v.g. dum quis inter hoc ē
propensus ad iurandum, blasphe
mandum, detrahendum, v dum ē
inter personas alterius sexus pro
clivis ad delectationes morosas,
confs tali mandare ō pt vt ab
occasione externa recedat, sic en
im deberet mundo exire, aut se
recipere in eremum segregatus ab
hoūm consortio, quocumque enim
divertat secum asportabit hostem
domesticum, sed dbt confs

admonere securim ad radicem
qua ē corrupta natura indoles,
ipsum monendo, vt mala indolis
fomenta fugiat, scilicet contor
tia quantum possibile ē, et ma
xime illorum qui aves concolores
insitæ nitatis suæ vitia norunt,
contra linguæ vitia et carnis
concupiscentiam opportuna pra
scribere remedia, quæ si fideliter
adhibere spondeat, præsertim an
tē in confessione non monitus
fit et iterum absolvendus est, in
spē qd sacramenti virtute robo
randus sit, et corrupta indoles
tandem corrigenda.
ex hoc 5to notabili qd agere et
concludere debeat confs in his et
similibus casibus: venit aliquis
ad confessionem vg: et dicit qd
soleat cum illis quibuscum habitat
rixari pejerare Blasphemare vel
qd cohabitatio sit ipsi occasio ebr
rietatum, impudica conversatio
nis &c debet hic attendere confs
vndenam proveniat occasio pro
xima, an ex vitio an ex pro

pensione naturæ, an vero ex
personis cohabitantibus, si vero
ex vitio naturæ, talem obligare
o debet antequam absolvat, vt
cohabitationem deserat, licet
posset commode deserere, o enim
cohabitatio ē ipsi occasio proxi
ma peccandi. si vero proveniat
ex horum cohabitatione et ipsam
posset mutare ad hoc ē obligandus.
si vero non posset permutare ad
hoc o erit obligandus. vg: si filio
taberna, sit occasio proxima ebri
etatis, domus paterna v sint in
domo paterna domestici habitan
tes qui ipsi pt occasio proxima
o debet obligari filius vt domum
paternam deserat, sed laborare
debet confs vt suus poenitens
per congrua media corrigatur
et horum et obtentationem
declinet, ad quæ dum se promp
tum exhibet, sperare pt confs
sove vt occasio proxima tran
seat in remotam.
Quid vero in casibus præ
dictis in quibus hic et nunc

sed propria natura complexio qua vbi congruis remediis
corrupta est illatis

ab occasione recedi ō ꝑt, simpli
citer tn ab illa recedi ꝑt sine
peccato, si contingeret vt nulla
superesset spes vitandi relap
sum, ō obstantibus grauibus incommodis, quæ ex derelictione illius segnerentur, deseri deberet in illo enim casu locum haberet illud evangelii qui amat pa
trem aut matrem suam plus quam me ōe me dignus.

Articulus Quintus
De absolutione dan
da aut neganda Scrupulosis, et eorum directione

Absolutionem aliquando ne
gandam ee scrupulosis certum
est partim vt corrigatur eo
rum cervicositas et discant obtemperare judicio confrii, partim qa ineros scrupulos sape confitentur et nulla

peccata, consequenter tt ex illis qui nullam adferant maam con fessionis, quos ritualia monent ō ee absolvendos:

Præcipua hic difficultas est quo modo confs in sede confessionali agere debeat vt judex scrupulo sorum, et vt medicus periculose in firmorum?

R: quantum ad ꝑmum scrupulosus prima vice ad aliquem venit ad confessionem, exuipiat ipsum in spiritu mansuetudinis, et recorde tur illius ad galatas 6: 3 fratres si præoccupatus fuerit in aliquo delicto, vos qui spirituales estis hujmodi intenite in spiritu charitatis, considerans te ipsum ne et tu tenteris: proinde ipsum patienter audiat confitentem donec semel. oes scrupulos integre exposuerit, quibus expositis caveat confs ne præcipitanter ferat sententiam, facile enim suspicaretur levius q deberet tractari negotium salutis, et

et judicio tam præcipitanter
prolato, parum fidentes denuo
fugerent ad alium confessarium,
unde tractet illos prima vice
cum maturitate judicii et gra
vitate, caveatque ū hasitantes
ū dubitantes judicare, ū prof
erre responsum, hoc enim ipsis
foret causa novarum anxietatum;
proinde priusquam judicet aut
respondeat debet totum hbere
quasi moraliter sibi perspectum, et
tum cum fiducia judicare et
respondere, et forte ō minus
inutiliter pœnitentem scrupu
losum prima vice confitentem
dimittet, sub prætextu ut
causam ipsius maturius
consideret, et statum, ut ita
maturiori resolutione possit
judicare de oibus, et apud
pœnitentem sibi conciliet au
thoritatem et singularem curam
providendi saluti ipsius.

Post confessionem autem

ū si dimissus iterato revertatur
studeat confs ipsum convin
cere ut suam cognoscat infir
mitatem, et sateri cogatur
quod sit scrupulosus; unde
ipsi proponat primo quale
judicium ipsi perhibeat con
scientia, an judicet quod sit
justus et timoratus, an vero
judicio infirmus et scrupulo
sus: si neget se esse justum,
prætendat tn qd timoratus sit
ostendat ipsi qd sit scrupulosus,
ōtam argumentando q interro
gando per quæstiones quas non
negabit, et tn qua allerta certo
ut scrupulosa conscientia ar
gumenta: ūd petet quare
decreverit confrium ordina
rium? Respondebit qd con
fessarius ordinarius se non
bene intelligeret et ita tegat
suam superbiam dicere non
audebit qd confs ipsum male
dirigeret aut ipse sit confrio

sapientior.

Petat 2o an non timeat vehementer in omnibus qua agit ne damnetur: qui timor oibus scrupulosis ē cois, et ortum ducit ex nimio amore proprio quo scrupulosi ducuntur: hinc parvi pendent venialia, hinc floxi existimant distractiones parvi officii qa sciunt illud o obligare sub mortali et aterna damnationis periculo, vbi econtra anguntur circa officium canonicum, et facile timorem illum probabit confs ex minutis et frivolis qua confitentur, qua oia ideo confitentur qa apprehendunt peccati mortalis et aternæ damnationis periculum.

Petat 3o an non sit verum quod conscientia anxietate vexetur solum in certo genere inaa vg: in maa carnis, lactis ne hovarum v sacrificio missæ

Petat 4o an non sint insta

biles consilii et incerti judicii in illis qua concernunt suam conscientiæ directionem, et v trum non sint anxii circa aliorum consilia, et an asseverare audeant, quod præparato animo aliorum consiliis acquieverint, in illis qua suo sensui et sententiæ erant contraria, et econtra an non fuerint ad tempus quieti dum quis suo consilio descenderet in ipsius opinionem, et vtrum non sit verum quod illa animi quies non diuturna fuerit sed post modum data consilia ruminando non fuerit iterum timorem et suspicionem inter rupta.

ex his concludat confs et dicat suo pœnitenti juxta aium Theologorum sententiam (nisi oibus sapientior sit) prama morata oia qua fateris v de quibus convictus es, certa

sunt et manifesta ô timorata
sed scrupulosa conscientiæ signa
et argumenta : proinde mihi
fatearis qd sis scrupulosus, qd
si fateri nolit cervicosum hoem
dimittat : si fateatur sequenti
methodo cum eo vt judex pro
cedat et dicat cum ergo fatiur sis
statum tuæ infirmitatis, sequitur
quod fateri debeas te ô ee capa
cem qui te ipsum diriges, et infe
rat qd qô opus hbeat sapientiori di
rectove conscientia sua, et quærat
an talem cognoscat præsentem
quem eligit Confessarium, et inferat
qd in omnibus directoris conscien
tiæ suæ in futurum parere debeat
mandatis : præsertim cum non
hois sed dei exerceat judicium
cujus locum tenet qui animam
suam obtert pro pœnitentibus suis
in judicio pro ipsis rationem reddi
turus et ita ipsum absolvat, modo
absolutionis det inam, deinde
instruet de methodo quam vult
vt servet in sequentibus confessio
nibus, dicendo quod ipsi inhibeat

ne vnquam ruminet peccata
anteriora, ne vlra confiteatur
vt ô confiteatur peccata dubia
aut in confessione utatur his ex
pressionibus : dubito si in hoc
non consenserimdc nam scru
pulosi per se loquendo non hbent
vera dubia, sed invtiles anxietates
et mandet ne confiteatur nisi
illa quæ ipsi constant tam certo
a se esse commissa vt tuto ju
rare posset quod illa commiserit
Quantum ad 2 cum cons è sit
peccatorum et spiritualium infir
mitatum medicus sollicitus sit
oportet vt scrupuloso provideat
de convenientibus remediis.

ante omnia ipsi proponat
statum suum ante oculos peri
culosum, quod non solum ineptus
sit ad quævis humana negotia
ad qua tractanda deus ipsi lar
gitus est talenta, quæ fodit in
terram vel otiosa servet in
sudario, verum etiam noceat

sanitati, exponat se periculo
vertionis cerebri, et amentiæ,
imo super præponat aa suæ peri
cula cujus vires ad virtutes per
niciosa anxietate dejicit et
dum illam pusillanimitate
perturbat, tædium spiritua
lium inducit et studium ad
virtutes displacescit dum modo
agendi quasi imblia credit
quæ deus præcipit, et ita
paulatim sequitur desperatio de divina misericordia
et salute.

in remediis autem præscri
bendis caveat primo confes ne
uno et eodem modo tentet me
deri oibus, varia enim sunt
scrupulorum causa vt dicetur
in sequentibus, et qd uni aliquando prodest alteri nocet.
2º ne remedio utatur in con
gruo quo quidem scrupuli
tollantur sed eo modo quo
clavus clavo, vitium vitio
fugatur, qd ō est mederi

sed pulso uno morbo alterum
periculosiorem super inducere
vg: dicendo scrupuloso debes
magis cum hoibus conversari
præsertim cum iis qui genero
sius vivunt in mundo &c. vel
si quis scrupulis angatur cir
ca carnalia dum v mulier
em videt, dicendo ipsi debes
aliquando cum personis alte
rius sexus conversari, tunc
illa transibunt vt absque
tis ō fiat amplius pactio,
et attendat confes vtrum scru
puloſi ipsi diaboli suggestio
nibus aliquando ō vtantur
similibus mediis, talibus
enim in locum conscientia
scrupulosa succedit conscien
tia laxa, ita vt de uno ex
tremo declinent in aliud,
et verificetur in illis quod
dum stulti vitant vitia in
contraria currant, unde sic
dirigendi sunt vt contineantur
in timore domini et solummodo

illud quod ex timore scrupulos anxietatis excedit corrigatur, porro sus excutto tellore equus ruit in praeceps.

Vt autem congrua adhibeat media observet varias scrupulorum causas et origines quibus cognitis ō adeo difficile erit remedia invenire et illa scrupulosis suggerere.

1 causa ē corpus qđ ratione complexionis frigida, melancholica v phlegmatica aggravat aam; inde enim oriri solet tristitia, qua hoem privat spiritali sensibili laetitiâ, hinc ex melancholia scrupulosi judicant qđ a deo sint deserti, qđ nihil operentur, quod ociosa faciant ex coactione &c.

Si miliburi dicat confs qđ corpus possit aam aggravare et illam sensibili pietate spoliare, verum amorem dei et pietatem ō ee in dispositione corporis sed in affectione voluntatis

et illa non sensibili sed rationabili, et sæpius fieri pt qđ deus plus ametur dum amor ō ē sensitivus qđ dum sentitur, ō ē sensitivus qđ dum sentitur, et majoris ē meriti deo constanter adhærere cum illa corporis molestiâ qđ sine illa ad primum voluntatis beneplacitum domino famulari, proinde consulat vt illam corporis molestiam patienter ferat inspirat pœnitentia et frequenter oret exemplo christi, qui dum tristis esset usque ad mortem oravit et ab angelo confortatus ē (caveat autem confs ex dicta causa scrupulosis) prædicta scribere meditanda, imaginanda v illa legenda quæ tristitiam causare v augere possunt, et ideo inhibeat illis, ne contemplentur v meditentur, v libros legant illos, qui tractant de morte, inferno ultimo

judicio, sed meditentur et legant illa quæ spectant ad dei misericordiam, bonitatem coelestia gaudia et futuram promissionem.

Potest ē cōfr qd ad similes scrupulos curandos servire posset medicina corporalis, de illis enim illigi pt quod hbet stus hijeronimus ad regulā monachorum cap: de vitæ solitariæ periculo! si enim inquit quibusdam humore cellarum immoderatisque jejuniis, tædio solitudinis ac nimia lectione psalmorum dum diebus ac noctibus eorum auribus intonant vertuntur in melancholiam, his tam hijpocratis fomentis q nostris monitis indigent ita s. hijeronimus. unde colliges similium scrupulorum infirmitatem corrigendam non ee tristiore exercitio pietatis et licet jejunia, solitudo aliis pro delle posset ad remedium,

illis tn servire posset ad nocumentum: et hinc patet verissimum ee qd ante monui non oia scrupulosis oibus prodesse, sed a causa e phantasia in quā venitente voluntate variæ surgunt imaginationes quas dum scrupulosus putat ee voluntarias inde anxiatur, per quam phantasiam ipsis aliquando repræsentantur obscoena objecta, vg: nuda persona, attactus et aliquando phantasia repræsentat cogitationes mentis, hasce aut similes: ō e deus ō si tves persona: christus ō e in eucharistiā: ille e magus, illa e saga. sum reprobus: qd qd agam ō salvabor: aliquando repræsentat affectiones voluntatis, vellem ō esset deus: deturbabo christum ex altari: nolo amplius confiteri &c similibus mive vexantur, et qa talia quotidie ante ipsorum oculos versantur, putant qd sponte et voluntarie sibi

similia repreſentent, cum tu
pidi renitente voluntate in
ipſorum phantaſiam incurrant
unde ſuper hæc prius moneantur, deinde dicatur ne ſimili
bus conſiderandis ſe ullo modo
applicent, vel illas repreſenta
tiones examinent, an ſcilicet
peccaverint: quantum pecca
verint: moneantur ut ſimilia
contemnant, et aliis quæ tunc
agunt attenta mente intend
ant, et ut eliciant aliquem ac
tum virtutis mala repreſenta
tioni contrarium, denique ut
meditentur frequenter reſpa
cias quæ maxime ſenſus affi
ciant vg miſteria vitæ chriſti

3a causa est appetitus ſenſibi
lis in quo dum exurgunt vari
motus concupiſcentiæ, putat
ſcrupulosus oēs illos ee volun
tarios: sic ſunt qui dicunt ſe
aſſidue tentari et tentatos ſe
ad libidinem conſentire, ad

gulam, avaritiam, vanam glo
riam & tunc autem maxime
ſe credunt conſentire quando
ſtante motu tentationis aliquid
agunt è quando illud agere debent
et ſæpius illa quæ agere deberent
omittunt vg dum in ſe ſentiunt
motus ſuperbiæ, pietatis opera
palam nulla facere audent: puta ora
tiones, eleemoſinas viſitare in
firmos.

Quantum ad illos qui dicunt
ſe aſſidue motibus tentari concu
piſcentiæ, et ideo dicunt ſe
conſentire, dicatur ipſis quod
non noceat ſenſus ubi non est
conſensus, et cum ſentiremo
tus illos indormiente ō sit pec
catum multo minus ait S. Th: in
non conſentiente, illis autem
præſcribantur hæc aut ſimilia
remedia maxime qui agitantur
motibus libidinis ut frequenter
meditentur aut recogitent de
paſſione domini jeſu chriſti

sæpe orent imitantes apostolum
qui xpm dominum oravit ut abeo
auferret stimulum carnis et
non exaudiantur ut illam tribulationem sustineant
in patientia, et credant sibi a
deo dici qd paulo dictum e:
sufficit tibi gratia mea nam
virtus in infirmitate perficitur.
qui vero assidue agitantur moti
bus superbiæ, iræ vindictæ del
perationis &c illis confs præseri
bat affectus et exercitia humi
litatis et mansuetudinis et bene
volentiæ et charitatis in proximum
spei &c
aliis vero scrupulosis qui quoties
sentiunt motus concupiscentiæ
et agere o audent, dicat confs
qd malum sit ex concupiscentiâ
agere, o vero agere qua licita
sunt concomitante concupis
centia, proinde ad sentum
concupiscentia a licitis non
est abstinendum, hinc S. Ber
nardus vana gloria tentatus

dixisse videtur: non propter
te faciam nec propter te om
ittam: si dicant te certos ee
qd dum agunt concupiscentia
consentiant admittat confs qd
possit ee quod aliquando contin
gerint, propterea tn dicat a
licitis o ee abstinendum nam
simili erugine e non vacant
perfectæ opera qui tn propte
rea a publicis pietatis officiis o
abstinent quorum vivendi ratio
nem o obstante venialis peccati
periculo potius debent imitari qm
quamdam singularem vivendi ra
tionem cum pari v majori peri
culo amplecti
2a causa ea proxima, scilicet
ignorantia et error intellectus
illa scrupulorum causa fundatur
in pertinaci et superba voluntate
propter quam scrupulosi in
dociles ft et præferentes judicium
proprium judicio aliorum, no
lunt contrium auscultare, hinc
quidquid confs dicat tr replicant

se ō ee integre confessos, ō libere sufficientem contritionem, non recte legisse et legere suas horas canonicas & solet illorum scrupulosorum haec ee praxis, qd in oibus regi velint a confrio secundum imaginationes, et si confs ō condescendat, dicunt qd ipsos ō bene intelligat, si bene intelligeret idem ipse sentiret solentq; facile ad alium accedere, quocum in initio quidem melius conveniunt eo quod confrio ad quem pmo veniunt paululum se accommodent, et similes poenitentes facilius ignoto confrio se submittant, idq; vt facilius recipiantur, sed nec haec concordia diuturnior erit quam dum incipiet resistere. ipsorum superbia et rursus incipient cogitare de alio.

Vnde norent confrii qd tales coiter recipere ō debeant sed ad suum anteriorem remittant.

confs similes scrupulosos convincat de superbia et pertinacia ipsorum quod ex praedicto ingenii modo erit facillimum. mandet autem ipsis vt se in oibus judicio confrii submittant et conforment, alio quin comminetur quod manum et sollicitudinem substracturus illosq; dimissurus sit, si spondeant fore vt judicio confessarii acquiescant, doceat ipsos modum corrigendi intellectus errorem v.g. illos qui scrupulosi st circa conscientia examen aut sufficientem expressionem circumstantiarum, quasi numquam debite conscientiam examinallent aut numquam integre fuissent confessi, illos inquam instruat quod nec deus nec ecclesia aliud examen requirat viri diligens hoc ē quale citra tortuam et laniciam conscientiae fieri pt, cum autem scrupulorum examen citra similia incommoda fieri ō possit, evidem ō requiri, et esto quadam pec

cata humanam notitiam attingant, doceat ee doctrinam eccles. qd illa contineantur confessioni inclusa.

Similiter illos scrupulosos qui dicunt se numquam sufficienter contritos, numquam debita attentione sacrum audire, horas legere &c doceat cons. provenire ex illo errore qd judicent impercepti bilem certitudinem qd e imperfectam possumus ee certiores qd sacro interfuerimus, horas recitaverimus q qd illa fecerimus sicut oportet, devote scilicet et attente aut qd fuerimus sufficienter contriti: deinde dicat ipsis scire velint similia, v ut petant vt deus ipsis mittat angelum de coelis eo quod citra illa o magis scire possint illa quam quod possint scire an odio v amore digni sint.

aliquid ulterius addendum est pro directione illorum qui in recitatione horarum scrupulis

vexantur quasi non haberent debitam intentionem orandi deum, dum orare incipiunt v attentionem in orationis progressu.

1 circa intentionem dum accingit se ad orandum o aliam cons formare permittat q illam quæ continetur in præambulis ad orationem, vg in his quod accipiat breviarium dicat surgum corda et pater noster incipiat: sicut enim stultum e quærere dum rusticus humeris accipit saccum et iter ad molendinam dirigit: an habeat intentionem eundi ad molendinam, esset asserere aliam requiri intentionem expressam ita et in præsenti casu

2 circa attentionem in decursu orationis, scrupulosum instruat qd in prædicta intentione orandi includatur intentio attendendi qua per decursum censetur virtualiter continuari, tamdiu virtualiter continuari, donec quis advertat qd distrahatur

voluntarie, et nihilominus velit
continuare nec vllæ aliæ intentio
nes requisitam tollunt attentionem.
3º dicat qd prædicta attentio ꝺbeat
ſt eē adfinem orationis quiē deus
ad verba et ad ſenſum verborum ſēd
ſufficiat ad vnum ex tribus ſi nec
officiat voluntaria diſtractio
4º doceat ſcrupulosum qd licet
ex infirmitate non recte legiſſet
ſuas horas ipſum nulla raone
ēe obligatum ad repetendas: rao
ē quod obligatio recitationis ho
rarum ō obliget cum tali incom
modo temporali, multo minus
vult eccleſia vt illas ſuas horas
repetat, ita enim ille numquam
liberabitur a ſcrupulis quæ gravi
ſima poſt ſe trahunt incommoda
corporalia et ſpiritualia, vnde
confeſſ ipſis inhibeat modo legerint
qualitercunque legerint ne repe
tant: denique moneat illos vt ſi
inter orandum ipſis quædam du
bia occurrant, illa non examinent
ſed viâ facti pergant: eo modo
quo pedagogus adoleſcentem qui

inter ſcribendum timeret ſua
vmbra obſtaculum, mandaret
vt pergat in ſcribendo, et di
cat ipſi poſtquam abſolveris
totum officium venies ad me
et dubia qua inciderunt una
examinabimus, vbi autem
venerit examen inſtituendum
confſſ videat ſimili modo
ſi eum videret adoleſcentem
qui poſtquam ſcripſiſſet ali
quante vmbra, veniret ad
ludi magiſtrum, ad examinan
dum an vmbra inter ſciben
dum ō fuerit ipſi impedimento
5º vltima ſcrupulorum causa
Deus ē qui ſcrupulos ō raro
ex multiplici causâ immittit
1º ob anteriorem vitam pecca
minoſam et diſſolutam in
vindictam peccatorum 2º vt
juſti contineantur in timore
Domini: virtute cujus a
peccatis abſtineant 3º ad hoes
radicandos in diverſo virtutum
genere: nunc enim aliqui

scrupulis tentatur in mâ
carnis et vbi timore peccandi
fuerint firmi in continentiâ
tentantur in alio genere vitii
et in virtute opposita pariter
firmantur.

4o denique immittuntur iis
quos deus destinavit ad aliorum
directionem, partim vt ipsi
probati sciant aliorum infirmi
tatibus compati, partim vt
noverint modum similes infir
mitates curandi, aliquando
enim diabolus hoem vexat
vt pacem conscientia turbet
hoem ad pusillanimitatem
inducat: progressum in
perfectionem impediat et
paulatim impellat ad desp
rationem.

Discrimen inter hanc vtramq;
scrupulorum causam deteget
conti ex illo capite. qd deus
hoem probans non patiatur

tentari supra id qd o possit,
nec tentet hoem ad ruinam,
qd inquam scrupulosi illi o
sint superbi, pertinaces, seo
humiliores et bonis confessarii
monitis obtemperantes.
prorsus contrarium continget
in illis qui a diabolo scrupulis
tentantur, qd si conto advertat
qd quis scrupulis vexetur deo
anteriora vindicante moneat
poenitentem, vt humiliter sua
delicta agnoscat, conformet
suam voluntatem divinæ in
spiritu poenitentiæ præsertim
suscipiat tribulationem et in
futurum caveat amplius peccare
ne deus iterum cogatur vindicare.
si vero ex causis aliis prædictis
adeo probetur, plena resignatio
ne probet divinum consilium
sperans fore vt det cum tenta
tione proventum.

Denique si scrupulis immittantur
a diabolo velit at ipsi et fugiet

scilicet caveat a peccatis et sedulo exerceat se in virtutibus illis quæ diabolo ut magis exosa vg: castitate humilitate, obedientia, devotione erga christum eumq crucifixum.

Dissertatio Quinta
De satisfactione Sacramentali.

hanc dissertationem ō dividam in articulos eoqd ō contineat disparatas mās: unde per quæstiones solvam quæ in praxi possent occurrere.

Quinto tn notent confessarii judicis officium ō solum ea absolutionem dare v negando solvere v ligare, verum è pœnitentes subjicere quibusdam pœnalibus operibus, quatenus illaor dinantur ad satisfaciendum divinæ justitiæ: cum enim per absolutionem ō spes ois pœna tollatur qm hoc debet

manet hoc debito satisfactionis obnoxius donec reparet illatam injuriam.

Solebat autem satisfactio præteritis ecclesia jaculis imponi peragenda ante absolutionem, serviebatq illa non solum ad satisfaciendum debito pœnæ sed etiam debito culpæ, eo modo quo serviunt ad utrumque debitum solvendum illa quæ his temporibus a fidelibus pœnalia et dispositiones vocantur verum praxis illa jam exolevit, ita ut satisfactio nunc non imponatur a confessario implenda ante absolutionem, sed postea illam adimplenda.

Licet autem satisfactio in quantum ē in voto sit pars essentialis sacramenti, et ē nunc serviat in tantum ad satisfaciendum pro culpa in quantum tn post absolutionem impletur ō ē nisi pars integralis et pro prie solum servit ad satisfaciendum

pro poenâ temporali restante.
observa tn qd etsi exoleverit pra
xis primitiva eclesiæ vere tn
commendandum ee vt per poena
lia se preparent ad cordis con
versionem, imo contritum vt judi
cem et medicum aliquando obli
gare posse poenitentem vt pro
maxima è parte satisfactionem
absolutioni præmittat: patet
hoc ex prædictis ubi resolvimus
dubie dispositos seclusa necessi
tate absolvi o debere nisi per
poenalia probatos, idem e de
frequenter recidivis consuetudi
nariis et in occasione proximâ
existentibus: caveat tn confes ne
illud qd ex officio recte facit
in casibus prædictis velit sibi
figere pro regulâ generali et
universim pristinæ eclesiæ
restaurare disciplinam nec
ullos sine impleta absolutione
absolvere: o e enim privatorum
reformare praxin eclesiæ sed
conciliorum et summorum pontificum
alterum qd caveat e ne prædictos

quos juste adstringit ad præmit
tendam satisfactionem absolutio
ni diutius detineat in exercitio
pietatis et poenæ antequam ab
solvat juxta per annum v
plures menses, periculosum e.
ne tamdiu in reatu culpæ per
maneant, præterquam enim
qd in tali statu opera poenæ pri
ventur merito et satisfactiones
de condigno, tanto enim defectu
gratia sacramentalis facilius
relabuntur maxime pusillanimi
tate qua coerter sequitur ad tan
tam absolutionis procrastinatio
nem. his præ notatis

Quæres utrum confes debeat taxare
poenam et satisfactionem secun
dum culpæ quantitatem et qua
nam circa impositionem poena
rum debent observari regulæ.
R: jo notent contritii generalis
tridentini monitum sess 14 c 8
debent inquit sacerdotes domini
quum spiritus et prudentia

suggesserit pro qualitate crimi
num et poenitentium facultate
salutares et convenientes satisfac
tiones imponere, ne si forte
conniveant et indulgentius cum
poenitentibus agant, levissima
quædam opera pro gravissimis
delictis injungendo, alienorum
peccatorum participes efficiantur.
ita trid: primo dicit trid: quan
tum spiritus et prudentia sug
gesserit: nulla enim certa regu
la pt statui, ad sciendum qnta
satisfactio quantitati peccati
sit debita, qd si certo sciretur
poena quantitas quantitati delic
ti deberet commensurari, eo qd
justitia læsa requirat æqualitatem:
hinc a deo poena purgatoria st
taxanda secundum quantitatem
culpæ et dicit s.t: sup q 8 a 4
si poenæ considerentur o secundum
remedium sed secundum debitum
respondere debent quantitati cul
pæ: difficultas in praxi e qual
nam regulas debeat sequi confs

ut spiritus et prudentia suggesti
one dicatur procedere in deter
minanda poenitentiæ quantitate?
R: Cat: Rom: p 2 p iii3 et iiij
nihil hic statuendum ea privati
sacerdotis arbitrio docet: hinc
certo falsum e poenas prorsus
ee arbitrarias fatetur enim s.t:
supl: qis a 3 poenas ea imponen
das o secundum nutum sacerdotis
arbitrium, sed secundum arbitri
um divino instinctu regulatum
s.C.B: pro regula statuit canones
poenitentiales: similiter cat:
Rom: loco citato loquens de e
contrio: s antoninus 3 p titulo
14, cap 21 dicit qd vix nomen
confrii mereatur qui canones
poenitentiales non novit: pro
inde canonum illorum notitia
por le loquendo servire debent pro
regulâ ordinaria ut inde colli
gat confs gravitatem peccatorum
poenarq illis respondentes, adver
tat tñ confs ut illos prudenter
accommodet præsentis temporis
infirmitati: monet enim situale

mechl: de anno 1598 qd homini
infirmitas hoc jam o patiatur ut
eis condigna poena juxta veteris
eclesiæ disciplinam imponantur.
Pater dujardin in opusculo de
officio sacerdotis qua judicis fo
lio qi utitur hac moderatione et
dicit satis rationabilem videri pra
xim illorum confessariorum qui nisi
aliud pœnitentis conditio requirat
tot dies pœnæ hodie pro aliquo
mortali injungunt, quot anni
per canones expressi olim injun
gi solebant et allegat exemplum
de fornicario qui olim mulcta
batur pœna septem annorum,
qd ille hodie mulctandus sit pœ
na septem dierum intra qdem
pus confe ipsis imponat persol
vendas diebus similibus certas
orationes, aliquot eleemosinas
v illarum loco aliqua mortifi
cationum exercitia et 2 v 3 dier
um jejunia: cætera peccata
in illa mãa graviora cum pro
portione graviori pœna erunt
plectenda.

observatn si quis peccator for
nicarius consuetudinarius pœni
tens veniret ad confessionem cui
si pro qualibet fornicatione mul
tiplicarentur q dies pœnæ, pœna
ejus ascenderet ad triennium et ul
tra, qd durat nitas temporis bre
vior pœnæ è compensanda vg
vnius medii anni v amplius, de
cundum qd pœnitentem magis vi
deret eã dispositum et interea tem
poris ipsi imponat frequentiora
jejunia, orationes eleemosinas,
aliaq pietatis exercitia: hac
occasione accipe resolutionem
cametoli presbiteri loci de respon
sionibus moralibus q ii ad 8 secun
dum quam judicat gravitati homi
cidii respondere pœnam sequentem:
primo ut propinquis interfecti sup
plicem se exhibeat et objiciat homi
cida et delicti veniam deprecetur.
2do ut pro salute occisi singulis
hebdomadibus p annum integrum
unum saltem sacrificium si qi ei
in bonis sit, fieri curet.

3 ut singulis hebdomadis p. annum
largiatur in occiti refrigerium elee
modinam
4 ut quotidie p annum integrum
legat coronam beatissima virginis
flexis genibus.
5 ut octavo die p. annum confi
teatur, et singulis mentibus en
charistiam sumat. denique ut toto
tempore vitæ quotidie flexis ge
nibus orationem dominicam reci
tet et salutationem angelicam
ita ille.

pergit concilium vrid: pro
qualitate criminum &c et vae
nem addit, ne si forte connive
ant levissima quadam opera
pro gravissimis delictis injungen
da, aliorum peccatorum participes
efficiantur, nam pro aliquot deli
ctis mortalibus non nisi imponere
rosarii decades, si non sit levissi
ma pro peccatis gravissimis
quid tale erit ejcjart ad rit: R:
si dicas quod multi viri docti et
pii hoc methodo utantur aliquot

pater et ave imposititis omne
negotium absolvunt
R: qd è vigilantissimis, malo
exemplo et prætextu consuetu
dinis obrepere possit somnus
qui è pios et doctos a semita
recta abducit, dum aliquando
parum solliciti st an via recta
incedant, et potius attendunt
quâ itur q qua eundum sit
st enim ait joannes aurelia
nensis antistes l: pmo de lai
cali ministratione cap pleriq;
spirituales medici qui anima
rum medendi vulnera habent
peritiam, sed aut amoris pro
prii aut adulationis causa ex
acta eorum qui sibi confessionem
peccatorum faciunt saluberri
mo rigore ferire refugiunt ita
ille.
3 dicit vrid: et poenitentium
facultatem, p facultatem in
telligit poenitentium statum

conditionem, sexum, ætatem
et dispositionem pro vt explicat fit: Rom: o go in imponenda satisfactione solum attendat confr quid rigor justitiæ requirat, sed quid facultati
pœnitentis conveniat: memi
nisse enim debet se divinæ justitiæ simul et misericordiæ
ministrum a deo constitutum,
vt tamquam arbiter inter deum et hoes ll consulat honori divino et aarum saluti.
quoo autem confr pœnas moderare possit et debeat colliga
ex sequentibus
jo notet o ll gravi peccato ee
imponendam pœnitentiam
nec majorem peccato majori,
imo aliquando minori peccato
majorem imponendam ee.
sic in primitiva ecclesiâ
exigua imponebatur peccato
ebrietatis, et vix aliquot sep

timanarum pollutioni: pec.
cato hæresis nulla legitur fuis
se imposita pœna canonica:
ebrietas enim sæpe e indelibe
rata, mollities juvenilis et
inf irmitatis vitium, et in ha:
vetico sk revertentes pia mater
singularem exercuit miseric
ordiam, ne ipsos a veritate a
verteret, sed amore alliceret.
hinc s. t. supl: q 8 a 1 ait o
sper pro majori peccato major
pœna imponitur, et docet ibi
dem minori peccato aliquando
debere impon majorem pœnam:
sic etiam juvenis fornicario ma
jor imponetur pœna q tali
seni, licet enim senex magis
peccet, juvenis tn difficilius
peccato vestitur: sic sacerdoti,
pro peccato majori major
debetur pœna, qa sacerdotum
pœna peccata ll periculosiora

: et si multitudo magis prona sit ad minus peccatum aliqd committendum, majori poena e castigandum ut cæteri timorem habeant.

moderare debet satisfactionem quando prudenter timet notabile incommodum, si procederet secundum rigorem justitiæ, vg. aliquis ex pœnæ magnitudine desperaret, et ita a pœna recederet, sic medicus dat medicinam ita efficacem qua ex se ad morbi curationem tutti ceret, quando videt ob naturæ fragilitatem majus periculum oriturum vide S. T. Suppl: q 8 a 4 in C.

Sed qd si pœnitens impositam pœnam seu satisfactionem sibi nimis difficilem illam statu suo ꝛ congruere putet et ita nolit acceptare?

R: docet quidem S. Th Salesius

qd confr ir interrogare debeat an impositam pœnitentiam fr libenter sit impleturus, et si viderit agre hoc ipsum facturum expedire ut ipsi præscribat facilliorem. S Bonaventura opinio e peccare mortaliter pœnitentem qui sine confrio remittit satisfactionem condignam a confrio impositam opus e in hac diversitate opinionum aliquo moderamine, confr enim confrio debet an libenter pœnam suscipiat nisi ignoret aut dubitet an commode possit illam adimplere, qd si pœnitens a pœnâ judicio confrii justa abhorreat et acceptare recuset suadet pietas ut onus non nihil sublevet, pœnam diminuat, v in leviorem commutet modo dicat pœnitens se de cætero paratum ea deo satisfacere et obedire confrio, qd si confr pœnam consideratæ personæ

conditione, ꝑ atu et gravitate peccati judicet moderatam contradictioni poenitentis ō condescendat, sd si pertinaciter veniat, in absolutum dimittat.

casus tn occurrere potest in quo ꝑ aliter reluctantes absolvere possit vg aliquis sit pastor v confs in aliqua parochia in qua parochiani assueti ꝑ molliter tractari et vnius v alterius pater et avus poena imposita absolvi: parochus ille experitur contradictionem in fede confessionali, dum poenitentes poea impositas opera conquerentur ee nimis gravia, et prdecessorem de catero virum doctum et pium ō fuisse assuetum similes poenas injungere; tali casu attendat confs v pastor undenam veniat contradictio et repugnantia, si veniat ex eo qd modus ille vegendi poenitentes videatur n ovus,

qd ē ordinarium, vg: qa dicunt pastor noster rigorista, jansenista est &c ō vero qd deo ꝑ condignas satisfacere recusent poenas, ferenda ē illorum infirmitas, et leviori imposita poena ꝑ absolvendi et paulatim docendi meliora, donec usu et consuetudine alium modum pro peccatis deo satisfaciendi didicerint.

3 poenas moderetur ut per seloquendo pauperibus, filiis familias religiosis ō imponat eleemosinas.

De veris pauperibus nulla quaestio, filii familias si fures fuerint, prodigi, avari, et peculium habeant recte eleemosina satisfacere mulctantur. Similiter servi qui in hac parte et patria possident qua sua ꝑ.

quod de religiosis dixi, colligede illis qui non habent vlum nisi merum facti, quales ꝛt franciscani: de cætero aliis imponere eleemosinas nihil vetat, vg imo dum de accusant de furtis ma ternis aut aliis injustitiis commissis, recte illis imponitur eleemosina ex reditibus et depositis, vt pote quas de præsumpta veria licentia suorum superiorum erogare magis possunt in pauperum subsidium q in proprium commodum;

4o non imponat regulariter operariis, pueris, senibus, fœminis gravidis jejunia de gravidis res certa est qua illo titulo ē eximuntur a jejunio ecclesiastico, juvenes et senes aliquando merito jejunio plectuntur, dum scilicet judicat confs naturam illorum ad lasciviam ettrenem jejunio et

macerationē carnis ēe coercendam, operariis ō imponat nisi sint ex illis quorum labor quotidianus cum jejunio est compatibilis v tales ꝛt vt laborem temperare v illi superedere possunt: vnde si hōē possint secundum s: t: excusandi ō ꝛt a jejunio ecclesiastico, nec ꝛt excusandi vt per congrua media satisfaciant divinæ justitiæ.

5o caveat ne illis qui infamilia v in coitate vivunt, illa injungant, vnde domestici gravis aliqua suspicio possit oriri: vg: dum in fami lia persona aliqua ē ingravi peccato caveat ne ille qui de familia est et peccatum illud confitetur, operaquadam imponat qua fieri non possunt in occultō, et qua ipse facere ō solet, vnde illi

injungenda ō ſt jejunia ſed injungatur abſtinentia vt frugalius bibat et manducet et abſtineat ab illis in menō in qua ſumenda maxime gula inclinat v ipſi pro poenā injungantur ordinaria eccleſiæ jejunia: hinc etiam monent vitualia, ne pro peccatis occultis quantumvis gravibus confeſſis manifeſtam imponat poenitentiam, per quam v delictum manifeſtaretur v veniret in ſuſpicionem.

De cætero dum ō agitur de aliquo delicto in particulari ꝑ opera ꝓcea v manifeſtando et ſuſpicando, ſed ſolum de ſuſpicione q̄d quis fuerit confeſſus, et opus quod facit pro poenā faciat, ad hoc attendere ō debent confeſſarii.

Denique monet Ovid: injungendas ſatisfactiones convenientes et ſalutares.

Quæres primo qua ꝓcea ſint convenientes et ſalutares? R: generaliter reſponderi ꝓt q̄d tales ſint illa qua ſpectata q̄d conditione poenitentis idonea ſt ſerviunq ō ſolum ad prateritorum peccatorum caſtigationem, ſed etiam ad nova vitæ remedium, et infirmitatis medicamentum, qua ſcilicet hōes a peccato revocent, in futurum cautiores reddant, et vigilantiores, medeantur peccatorum reliquiis, et vitioſos habitus male vivendo acquiſitos, contrariis virtutum actibus tollant: vt autem ad qualitum particularius reſponderatur. obſerva quadam ēē opera ꝓcea generalia, quadam ꝑticularia. Generalia ſt oratio, jejunium et eleemoſina: ſub oratione continentur pia contemplationes meditationes, ꝓiorum librorum lectio, auditio concionum vacare divino cultui et officio

Sub jejunio comprehenditur quid quid carni poenale e vg: abstinentia, vigilia, peregrinationes.

Sub eleemosinâ comprehenduntur quavis opera misericordiæ tam corporalia q̄ spiritualia proximo exhibita.

parlia 4t qua cuivis vitio in particulari magis opponuntur.

De illis ita loquitur rit: Rom: quare curet Confs quantum fieri pt, ut contrarias peccatis injungat poenas veluti avaris eleemosinas libidinosis jejunia v̄ alias carnis afflictiones: superbis humilitatis officia delidiosis devotionis studia.

Utrum è injungi possint opera ex præcepto v̄ ex voto debita, ut confessio, sacra communio v̄ abstinentia ab illo?

R: ad 3 cois responsio è affva qu emadmodum tn Confs regulariter imponere debet opus supererogationis ad qd aliunde è tenebatur

, ita regulariter debet poenitens poenam actu distincto adimplere vg: dum imponitur sacri auditio sacrum debet ee distinctum ab illo qd audiendo satisfaciat præcepto de sabbatho sanctificando, et ita practicandum nisi Confs et de mente Confrii.

R: ad 2 è affve et hac praxis è Confriorum qui hac methodo pigros et desides assuefaciunt ad frequentius Confitendum et consuetudinarios et frequenter recidivos iterata confessione præservant a lapsu. idem dicendum de sacra communione è enim sacra communio juxta Trid: antidotum quo liberamur a culpis quotidianis et præservamur a mortalibus.

R: ad ultimum dicendum qd è imponi possit pro poenitentia abstinentia a communione, nam dicit poenale è qd quis per excommunicationem privetur sacramentorum participatione, ita

poenale ē quod privetur sacra
communione, et ideo canonibus
poenitentialibus sæpe statuitur
vt in poenam priventur eucharistia
et hæc praxis ꝓt venire vsui qui
busdam personis devotis, qua ex
avida consuetudine v̄ comm̄u
nicant v̄ celebrant et nihil melio
rantur, vt ita interpolita mora
temporis cresceat desiderium vt
avidius mensam illam accedant
et cum majori fructu recedant.

Nota qd quædam poenæ vtilissi
me sæpe injungantur quasi sub
conditione, per certum præcep
tum consuetudinariis, recidivis,
v.g: quoties in posterum jurabis
blasphemabis v̄ nomina sancta
assumes in vanum, assembabis
pauperibus et terram osculabe
ris dicendo gloria patri &c v̄
sit nomen domini benedictum
aut carnis vitio dedito quoties
cumque adhuc morose deleta
beris impudicis cogitationibus

aut turpi obto consenties, alvo
die jejunabis a vino v̄ certo gene
re ciborum abstinebis, vbi tñ obser
vo qd similis poena ō sit tota im
ponenda nā scilicet deficiente
conditione vt si poenitens dein
ceps abstineat sacramentum
defectu partis ad integritatem
spectantis maneat imperfectum.
deinde confs jo poenitentiam im
ponat absolutam et vbi expedire
judicaverit conditionatam dictam
3 Quarer 3o an confs commu
tare posset poenam ab altero
injunctam modo poenitens de
nuo confiteatur v.g venit quis
ad confessionem, quā absoluta
dicit contrio hæc ſt peccata
quæ confessus sum, et hæc mihi
contra dem rationem impositā
poena, rogo eam velis tollere
moderari?

R. ō facile appellationes poe
nitentium a satisfactionis gravi
tate ſt admittenda, nimis aperi

retur porta eorum impoea, et
confrtiorum authoritas veniret
in vilipendium, unde ad quaes
tum dicendum per te loquendo
o ea liberum confrii alterius li
gamen poea solvere o enim unus
altri in judicio e subjectus sed
quilibet private causam deri
agit a judicio cujus dependet
pt tn ex causa impolita poena
p alium Confrium mutari jo
dum manifestum continet erro
rem vg e impolita ex peccatis
o bene intellectis v o congruit
st atui v complexioni poenitentis
vg. gravida impolita st jejunia
v periculum e ne poenitentis
delictum ratione poena manifes
tetur aut in suspicionem veni
ret v poenitens inciderit in
tales rerum impotestates quas
si Confs praevidisset dimilem
poeam o impoluisset vg quis
incidit in morbum, absolute

quidem jejunare posset sed diffi
cilius in similibus datur locus
epikia et per alterum confrium
poea subjacet moderationi, hoc
tn observa quod si quis confessus
fuerit peccatum reservatum et
poea deinper impolita si de
post altri confiteatur pro reser
vatis o approbato huic o liceat
poeam moderari, sicut enim juris
dictio ipsius ad reservata o exten
dit se, ita nec jurisdictio extendit
se ad satisfactionem pro reserva
ta injunctam. unde tota causa
aliena e a suo tribunali cujus
commissionem in nullo sibi pt
vindicare nisi in articulo mortis
Quaeres 4o utrum ratione jubilai
v plenariae indulgentiae liceat
sacerdotibus gravium criminum
reis leves imponere poeas o
proportionatas gravitati cri
minum ?
R: a hac multorum pertuasio
quasi per indulgentias eis poea

abroleatur modo modica illa poa
in bullis indulgentiarum directa
accurata persolvantur sed hoc
prorsus advertatur menti eclesia
vult enim sedes apostolica in
dulgentias illi communicare in
quit Baronius ad annum 1093
n 4 qui quantum suppetunt
vires bene operari promittit o
autem ignavis et ex negligentia
torpentibus, et Bellarminus
libro 1o. de indulgentiis capi
12. sic ait accipiunt prudenter
christiani indulgentias, ut &
etiam studeant dignos fructus
ferre ac pro peccatis deo satis
facere: hinc bonifacius 8
in extravaganti antignorum
de poenitentiis et remissionibus
post quam promulgasset indul
gentias jubilaei universalis, v
nusquisque tn ingrit plus me
rebitur et indulgentias efficacius
consequetur, qui basilicas ipsas
amplius et devotius frequen

taverit, proinde licet indul
gentia quantum ex dantis pote
tate tantum valeant quantum
sonant, nec tn cuilibet tanti nec
aqualiter oibus ait stus bona
ventura in 4 dist: 20 q 6 hinc
contrii e tempore quarumcumq
indulgentiarum sibi ponant ob
oculos illud frid ll. 14 c 8 de poea
neque vero securior ulla via in
eclesia dei umquam astimata
fuit ad amovendam imminen
tem adeo poenitentiam, q vt hac
opera poea hoes cum vero animi
dolore frequentent.

Quaves ultimo in quo statu
poenitens deat satisfactionem
implere?

R: si ante impletam poenam laba
tur in mortale et impleat illam
ne deposito quidem peccati affectu
o satisfacit, si vero illam impleat
nondum justificatus peccati tn
affectum deposuerit, licet poea
illa o sit de condigno satisfactoria

simpliciter tn Loquendo satis
faciat: ergo revolutio in praxi
primitiva Ecclesia manifesta
ca quam peccatores ante justifi
cationem tiam poenam agebant, quam
ecclesia idoneam judicabat ad
satisfaciendum divinae justitiae
et variis scrupulis obvietur
qui nati et oriri dum poena
impletur in statu peccati
mortalis, observent contrii
dum timent relapsum, ut
imponant satisfactionem
sacramentalem leviorem mox
post absolutionem peragen
dam in statu justitiae, et si
ubi opus fuerit aliam impo
nant ob sacramentalem qua
sit diuturnior vindicativa
praeteritorum et medicina
futurorum.

Finis

Tabula

Praemittuntur quaedam Regulae
circa dispensationem Sacra
mentorum observandae pag 4.
de materia et forma Sacra
mentorum pag 16
de caeremoniis pagin 20
De Baptismo
de ministro Baptismi et
quanam observare debeat pagi
de subjecto Baptismi 32
de amentibus 36
de monstris 37
de Baptismi initerabilitate
et patrinis 39
de patrinis 47
appendix brevis de
Sacramento confirmationis

quid dicendum est de illis qui
scindunt arbores crescentes et quam resti
tutionem tenentur facere?
R. non est obligatio restituendi
absolutè totum pretium quo
istæ arbores valuissent, nec ōes
fructus qui ex iis fuissent percep
ti, si sint frugiferæ, qā sæpe
ꝓt dominus alias arbores frugi
feras invenire et in suo horto
plantare loco ablatarum; vel
in sua silvâ permittere alias
arbores crescere ad altitudinem
et usum ad quem priores destina
tæ erant: sed tunc considerare
oportet quantum temporis
requiratur ut arbores illæ ad
altitudinem priorum perveni
ant: si vero sint arbores cæduæ
quæ abscissæ renascuntur
considerare oportet quo tem
pore erant scindendæ.

Etc.

Quid dicendum est de illis qui
scindunt arbores et quam vel-
tudinem terrenti facere?
Ri non est obligatio restituendi
absolute totum pretium quo
ista arbores valuissent, nec de
fructu qui ex iis fuissent per-
ti: si sint frugiferæ, qa sæpe
pt dominus alias arbores frugi
feras invenire et in suo hetto
plantare loco ablatarum; vel
in sua silva permittere alias
arbores crescere ad altitudinem
et usum ad quem prius erant destina-
tæ erant: sed tunc considerare
oportet quantum temporis
requiratur ut arbores illæ ad
altitudinem priorum perve-
nant: si vero sint arbores cadu-
cæ quas abscidit et consumuntur
considerare oportet quo tem-
pore erant succidendæ

In quibus ordinem teneamus
extrema unctionis percipiat
peccata mortalia cum quibus
Dicat ille sacerdos qui per notar.
Imo tenetur petere absolvere
moribundum qui tenetur confiteri
sua remissionem peccatorum per
absolutionem.
R. remittit in sequentibus casibus

Dum moribundus se confessus est
fuit confessus et dolens
Legitimo est impedimento
cum contritionem et
extra de in aduentu accedens
pro extrema unctione tunc enim
per dubitur ipse de nouo accedat
pro cum illam paulo ante de
natur accepit nec petit
iterum confessionem:
vel si sit sui compos non omnia
nit tu peccati commissi aut
ignorat te peccasse ita quod non
non confitebitur de nouo

in quibus casibus Sacramentum
extremæ vnctionis remittat
peccata mortalia, cum minister
debeat esse Sacerdos qui spes potest
imo tenetur prius absolvere
moribundum, qui tunc conseque
tur remissionem peccatorum per
absolutionem.

R: remittit in sequentibus casibus

dum moribundus a tempore quo
fuit confessus et absolutus, adhuc
lapsus est in mortale de quo eli
cuit contritionem, et positus est
extra se in adventu Sacerdotis
pro extrema vnctione, tunc enim
non dabitur ipsi de novo absolu
tio, cum illam paulo ante supra
natus acceperit nec petierit
iterum Confessarium.

vel si sit sui compos non meminit
tot peccati commissi aut
ignorat se peccasse, quo casu
non confitebitur de novo.

dum suscepit sacramentum poeni
tentiæ invalide, vel quia omisit
voluntarie unum peccatum mor
tale, vel quia non habuit a parte
rei contritionem requisitam nec
quando confessus est nec quando
recepit viaticum, licet existimavet
se habere; et postea habuit veram
contritionem sed adveniente sacer
dote est positus extra se

De delectatione morosâ

Delectatio gratim e gaudium quoddam seu
complacentia in aliquo obto, sive est quies
appetitus sensitivi in aliquo bono
apprehenso per intellectum vel per sensum.
alia est spiritis, alia corporalis, spiritis
est complacentiâ ipsius voluntatis,
qualem habemus dum audimus fabulas,
historias, qualem etiam habet superbus
dum cogitat de honoribus; corporalis
est illa quæ percipitur per sensus et dividi
tur in veneream quæ etiam carnalis sim
pter solet appellari et in pure sensibilem.
Delectatio venerea est illa quæ per
cipitur ex commotione spirituum gene
rationi deservientium et dr venerea
quia a naâ ordinatâ est ad generatio
nem cui venerem tam quam præsidem
deam fingebant Gentiles, unde et alia
quæ ordinem habent ad generationem
venerea appellantur.
Delectatio pure sensibilis, est quæ
percipitur per sensus absque ullâ com
motione spirituum generationi deser
vientium, et absque ullo ordine ad

illam, qualis est delectatio quæ percipitur ex visu picturæ vel alterius rei pulchræ, ex odoratu floris, auditu musicæ, gustu suavi, tactu tenera carnis.

Delectatio sive corporalis sive spiritus, sive venerea, sive pure sensibilis, pt esse bona vel mala. Spiritus bona erit si habeat obtum bonum, et mala si habeat obtum malum, sensibilis bona erit si quæratur propter finem honestum, secus vero si mere propter se expetatur, vt dicitur dum agitur de actu indifferenti, venerea etiam bona esse pt si quæratur in matrimonio et in ordine ad generationem.

Sic vt agimus de delectatione malâ, quæ quandoque est voluntariâ et quandoque involuntariâ, tunc est voluntaria quando voluntas directe vel indirecte in illam consentit. est vero involuntaria, quando supervenit omnem contentum voluntatis: quod sæpe fit dum subito intellectui vel imaginationi, aut sibus

externis representatur aliquod obtum malum: in quod voluntas aut appetitus sensitivus fertur propter quam dam complacentiam et hoc nullomodo advertit ad malitiam istius motus vel complacentiæ; aut vbi ad eam advertit, statim incipit cogitationem aut imaginationem repellere, et complacentia inde exorta dissentire. illo enim casu nec representatio objecti mali, nec motus aut complacentia circa illud vt voluntaria, et si aliquo tempore notabili durarent, quandonam autem delectatio sit directe vel indirecte voluntaria colligi pt ex iis quæ tradi solent de voluntario directo vel indirecto qd tm propter hujus maxime utilitatem expedit determinare magis expresse. tunc igitur delectatio (idem est de motibus concupiscentiæ et carnis) est directe voluntaria quando quis illam expresse vult. est vero indirecte voluntaria quando quis illius causam ponit, vel causam positam non tollit: vg si legat libros

impudicos, vel habeat similes aspectus, aut tactus, aut voluntarie cogitet aut imaginetur objecta turpia, puta personam nudam, oscula, tactus, copulam carnalem. his enim casibus ponit causam delectationis venereæ et motuum carnis quæ consequenter ipsi sunt voluntaria, idem est si causam positam non tollat vg: si cogitationi, vel imaginationi, seu sensibus externis repræsentetur aliquod obtum turpe et istam repræsentationem non conetur removere: quia tali casu debet cogitationem ad aliud obtum convertere.

quandoque tn nec delectatio nec motus concupiscentiæ sunt voluntaria, licet quis eorum causam ponat, vel positam non tollat, si mirum habeat justam raonem istam causam ponendi aut positam non tollendi vg: si quis audiat confessiones de rebus turpibus, vel debeat studere materiis tractantibus de rebus venereis, tali tn casu tenetur elicere actum displicentiæ circa delectationem vel

motus concupiscentiæ exurgentes, qui brevissimo tempore pt elici, et virtualiter longo tempore durare, et sic non est opus ut toties dictum actum displicentiæ reiteret; sed pt delectationem et motus concupiscentiæ exurgentes contemnere et negligere pergendo agere quod agit; nam tunc virtualiter continuatur actus displicentiæ.

delectatio vituperetur indirecte dobria quando quis eam adverteno ad illam se habet more negative, ita ut nec complacentiæ nec displicentiæ actum eliciat circa illam, cujus rao e quod delectationi non resistendo exponat se periculo ei directe consentiendi, ipsa enim præcipue dicit venerea insensibiliter nos ad consensum pertrahit, deinde talis delectatio est inordinata et malitiæ contraria rectam raonem, adeoque ingratum

pt debet impediri, modus autem delectationem impediendi optimus est illius imaginationem alio convertere, eliciendo cogitationem aliquam sanctam, sibi representare crucifixum, de eam presentem, elicere actum timoris vel amoris dei, item magis attendere ad negotium quod agitur, vel aliquid aliud suscipere quod imaginationem multum occupet.

hic resistendi modus sufficit: qui enim sic resistit nullatenus censetur libenter habere delectationem vel motus concupiscentiæ. positive autem et directe resistere adeo non est necessarium vt sæpe ne expediat quidem, quia talis resistentia facit vt diutius hæreatur in mala cogitatione et per hoc contineatur delectatio qua ex ipsa oritur, quapropter melius est mentem ad aliquod obtum bonum statim convertere et se applicare alicui operi quo mens multum occupetur.

patet igitur ex jam dictis quod non teneamur delectationem vel motus concupiscentiæ extinguere, sed possumus quandoque eam permittere quando scilicet habemus justam rationem tenemur quidem delectationem impedire ingratum possumus, verum censemus non posse quando justam causam habemus ideoque tunc sufficit si per actum displicentiæ cohibeamus voluntatem ne ex delectationem exortam consentiat.

delectatio voluntaria a theologis morosa solet appellari, sic a vocatur non a morâ temporis qua durat, sed ex eo quod voluntas eam advertens illi immoretur, seu in illa se detineat et non repellat. unde fieri pt vt delectatio diu, nec tñ sit morosa ideque ex defectu advertentiæ vel quia licet ratio adverterit nequeat tñ eam cito extinguere, e contra vero fieri pt vt delectatio quæ durat vnico momento sit morosa, si nempe voluntas cum sufficienti ratione et advertentia ad ejus inordinationem circa illam sit versetur nec repellat.

Dicta autem delectatio ex supra dictis hoc modo pt definiri, voluntaria complacentia circa obtum illicitum, dcr ee simplex complacentia hoc est absque desiderio opus illicitum exequendi, deinde debet versari circa obtum illicitum qđ representatur per intellectum vel phantasiam seu qđam imaginationem, illudq; obtum pt ee res non ut venerea vg copula carnalis, licet frequenter sit talis; sed quacumque alia res modo sit mala, et sic erit delectatio morosa, si quis volvit percipiat delectationem ex cogitatione propria excellentia, vindictæ, homicidii &c

Qt quale peccatum sit delectatio morosa, an possit ee mortale?

R ee morle vel veniale prout ipsius obtum est grave vel leve et consensus est perfectus vel imperfectus &c

Duo requiruntur ut delectatio morosa sit peccatum mortale, ie ut sit consensus voluntatis perfectus deliberatus 2o. ut obtum sit

mortaliter malum sive ut delectatio sit de actu mortaliter malo, quæ conplectur; si unum ex his duobus desit delectatio erit ut peccatum veniale, et sic erit ut veniale peccatum si obtum sit leve quatiuncunque adsit consensus, item si obtum sit grave sed consensus sit ut imperfecte deliberatus. delectatio quam quis percipit ex imaginatione occisionis inimici est peccatum mortale si sit talis deliberata qa est de obto graviter malo, similiter dis delectatio de re venerea est peccatum mortale quando est talis deliberata qa in ista materia extra conjugium ponderatur parvitas maa, sed omnis maa quantumvis parva, sufficit ad mortale accedente consensu.

tunc consensus est perfecte deliberatus adeoq sufficiens ad peccatum mortale si obtum sit grave quando ratione advertit malitiam delectationis vel eam valde culpabiliter ignorat et voluntas in illam delectationem consentit directe eam scilicet expresse volendo, vel indirecte hoc est ponendo

causam proximam ipsius, vel adeam se habendo negative, vt suprà dictum est.

Ad peccatum enim mortale non requiritur consensus directus, sed sufficit interpretativus.

Tunc etiam consentitur est imperfecte deliberatus et non sufficit ad peccatum mortale, adeoque videns delectationem vt venialiter malam, etiam si verearetur circa obtum grave quando rao solum imperfecte advertit malitiam delectationis quod contingere pt ex eo quod quis sit semiassopitus semi ebrius vel sit turbatus vehementi aliquâ passione aut occupatus nimia intentione ad aliud obtum, vel ex eo quod ex culpâ levi malitiam delectationis ignoret.

Consentire in delectationem etiam censetur vt imperfectus, adeoque delectatio vt venialiter mala quando quis postquam malitiam delectationis advertit non conatur statim extinguere vel saltem non elicit actum displicentiæ, sed illam ex

quadam pigritia et tot pore brevi tempore permittit: modo tn ei positive non contentiat, item quando quis sine sufficienti rao ne ponit causam remotam delectationis, quam scilicet novit inferre aliquod periculum vel pro tunc ipse vel prout si aliqua rao ne colloquatur cum muliere. ex dictis discernere pt confessarius quando aliquis poenitens peccaverit mortaliter vel venialiter per delectationem moretam. si vero poenitens dubitet an perfecte vel imperfecte consenserit ex sqtibus regulis poterit discernere.

Si poenitens statim ut quis delectationem (idem est de motibus concupiscentiæ) advertit, de ea fuerit tristatus, conatusque fuit illam extinguere, argumentum est eum nullo modo consensisse, nisi forte causam posuerit statim delectationis qa tunc delectatio evit voluntaria in causâ et si conatus fuit illam repellere. et sic dum quis videt legit libros impudicos vel hoc simile aspectus, delectatio quæ oritur est ipsi voluntaria in causâ etsi dissentiat dum exurgit.

2ª si non statim conatus sit delectationem extinguere, sed in eâ parum haserit tuncq illam coeperit repellere vel ei dissentire, præsumendum est eum non consensisse perfecte adeoq non peccasse mortaliter qa licet delectatio pollutiua sit mala qua vnico momento peragitur, ordinarie tn non est talis quando ei breui tempore inhæretur et statim repellitur, ideoq tali casu præsumendum non est de consensu perfecto nisi de eo constet.

3ª dum quis dubitat an delectationi consenserit, si sit timorata conscientia hæsitans q habeat peccati circa quod versatur delectatio ista vt num quam vel raro in illud laqueus sit mallet q mori quam sic labi, si enim non valeat plene aduertens delectationi consentire, sed eam statim repellere præsumendus est non statim consensisse perfecte,

econtra præsumendus est consensisse si sit conscientia laxa, et facile labatur in peccatum circa quod versatur delectatio, nec multum ab eo abhorreat, dum ipsi in intellectu vel imaginatione representatur sed econtra foleat consentire.

Licet omnes peccent imaginando sibi copulam presentem, et de eâ vt præsenti delectando, coniux tn in eo non videtur peccare mortaliter sed tt venialiter. secus vero est de aliis. quia in coniuge ista delectatio tt ideo mala est, qa nata est excitare delectationem veneream seu commouere spiritus generationi seruientes, nec enim mala est ratione obti cum ejus obtum nempe copula cum conparte a parte rei et actualiter sit ipsi licita. jam autem delectatio venerea non est peccatum mortale in coniugatis etiamsi non ordinetur ad copulam dummodo absit periculum pollutionis, sicut in ipsis amplexus, oscula tactus, non sint mortalia quando ad copulam non ordinantur modo idem periculum absit.

sicuti nec ipsa copulâ mortalis est quamvis ad debitum finem non ordinetur scilicet ad reddendum debitum vel ad prolem generandam sed exercetur propter solam voluptatem status enim matrimonialis et jus ad copulam actus illos videtur excusare a mortali; venialiter tn peccant conjugati, dum quærunt delectationem ex imaginatione copulæ item dum propter delectationem actum conjugalem exercent et hoc propter defectum debiti finis.

dictum est modo abest periculum pollutionis, qa si subsistat tale periculum tunc peccat mortaliter conjux delectando de copulâ imaginatâ et tangendo se inhoneste in absentiâ suæ comparis sicuti cum tali periculo similes actus pt mortales, inter præsentes, qa vero periculum pollutionis facile subest ideo ab ejusmodi deterrendi pt conjugati

petes an delectatio de obto malo sub conditione si liceret, vel sub aliâ qua rederet obtum licitum sit mala, vg si quis delectetur in hoc objectis fornicari si esset licitum, occidere rem inimicum si non esset peccatum, habere copulam si essem in matrimonio, comedere carnes, si non esset die veneris vel si non essem certus.

R: negative quantum scilicet est ex parte objecti delectationis, aliunde pt esse mala, si inimicum quis propter finem indebitum hujusmodi actiones exerceat. ratio autem est qa ista delectatio non versatur circa obtum illicitum, cum versetur circa fornicationem casu quo foret licita, nec quis sic delectatur ullum affectum habet ad malum absolute sed tt ad bonum honestum, non tn pt quis sibi imaginari obtum tamquam præsentem et de eâ vt præsenti delectari qa talis delectatio foret de obto illicito præsenti secundum

imaginationem
optare tñ vt non sit illicitum fornicari, se vltisci, vel aliud quidpiam
agere qd est ex se malum est peccatum grave, sive illud optet ex raone
earumdem rerum sive propter finem
bonum. vg vt foret liber a periculo
offendendi deum, qa optare vt non
sit malum quod est malum ex
nra sua est cupere eversionem
legis naturalis et aternæ; optare
vt aliquid non sit prohibitum a
lege humanā vg vt non sit pro
hibitum a lege humana certo
die comedere carnes vt isto die
possit tractare amicos non vide
tur ee peccatum mortale qa
non videtur ee tanta inordina
tio optare certam legem humanam
non ee latam: si quis delectetur
de obto malo sub conditione
qua quamvis poneretur non
auferret malitiam. vt si di
ceret, si non timerem infa
miam vel poenam, si non esset
infernus occiderem inimicum

si non attenderem ad meum
statum religiosi sacerdotis &c
fornicarer, si foemina illa non
foret conjugata eam cognoscerem &
hæ enim conditiones velinquunt
malitiam in obto, qa quamvis
non esset infernus adhuc malum
esset inimicum occidere, quamvis
talis non esset sacerdos adhuc
mala esset fornicatio &c contra
hit malitiam objecti &c an etiam
contrahat malitiam circumstan
tiarum quas per conditionem
removet? verosimilius videtur
quod sic quia qui actualiter
delectatur de obto quod etiam
posita conditione foret malum
censetur interpretative delectari
de circumstantiis quæ a parte
rei annexa sunt isti obto, vnde
talis dicendo si non essem sacerdos
fornicarer non ut contrahit ma
litiam fornicationis, sed etiam
sacrilegii, et contrahit malitiam
adulterii si dicat illam foeminam

cognoscerem, si non esset conjugata.

quæritur an delectatio de obto malo sed sine culpâ posito, vg ex ignorantiâ invincibili, in ebrietate in somno bene sit mala?

Ri affve qa licet obtum fuerit positum sine peccato fcali defectu volrii, adeoq voluntas o pt illud approbare nec de illo gaudere. actus enim voluntatis malus est quando hbet obtum maaliter malum, sic vg malus est actus quo quis vult furari qa ejus obtum nempe furari est malum. hinc non pt quis gaudere de pollutione quam in somno passus est, nec de homicidio quod ipse inculpabiliter commisit, vel quod sit ab alio vg ab amente commissum

quamvis illicitum sit delectari hc opere malo et sine culpa posito, licitum est tn delectari

de effectu bono qui consecutus est et sic pt quis gaudere de sanitate corporis et concupiscentia sedatione secutâ ex pollutione, de hæreditate accepta ex morte alterius, de filio nato ex fornicatione, sicut gaudemus de confessione cujus causa fuit peccatum et sicut ecclesia gaudet de effectibus ex peccato adami secutus cum dicit o felix culpa qua talem ac tantum meruit habere redemptorem.

non est tn licitum gaudere de opere malo, nec quidem in gptum tantativum effectus boni, nam sicut illicitum est appetere opus malum propter bonum finem ita quoque illicitum est de eo gaudere ob finem bonum.

quid agere debet confessa
rius cum poenitente quae
dicit se sollicitatam fuisse
a confessario in ipsâ
confessione ad aliquod
peccatum carnale 2.

R non leviter ei credere
debet sed exacte et serio
eam examinare debet
nam experientia satis
scitur mulieres prodives
esse ad iram et vindictam
non est ira super iram
mulieris eccl 25
quare confessarius inda
gare debet an hoc non
dicat animo vindictae
vel ex aliqua alia passi
one unde prudenter
inquirere ab ea debet
an nihil non habuerit

cum ipso aliquas difficul
tates, an non ipsi fecerit
aliquam injuriam vel ipsam
expellendo e confessionali
vel ipsi malo modo recu
sando absolutionem vno
verbo conetur scire verita
tem ne quandoque inno
cens confessarius accusetur
injuste et ex pura malitia
ut quandoque accidit
sed si confessarius animad
vertat id verum esse
moneat ipsam quod teneatur
istum confessarium denun
ciare ipsius episcopo
pro sollicitante ut dicit
gregorius 15 in sua bulla
habendus est quicumque
in confessione sollicitat
ad turpia secum vel cum

aliis committenda, qui discursus inhonestos tenet
sive ante sive post con
fessionem sive in ipsa
confessione vel tandem
occasione sive pretractu
confessionis quamvis con
fessio non fuerit facta
et tantum simul audiret
audire ut si hoc fiat in
confessionali aut alio
loco ad hoc destinato

magnam cum virtutibus affinitatem habent dona Spiritus Sancti Beatitudines et fructus, sic in ab iisdem breviter discernuntur

Dona Spiritus Sancti dicuntur divini quidam habitus justorum mentibus inditi quibus ad excellentia quaedam et extraordinaria opera perficienda divina inspiratione moventur, Septem dona Spiritus Sancti enumerat isaias cap 11 dicens, requiescet super eum Spiritus Dni, Spiritus sapientiae et intellectus, Spiritus consilii et fortitudinis, Spiritus scientiae et pietatis et replebit eum Spiritus timoris domini

Beatitudines evangelicae non cupiuntur actus qui a donis procedunt, differunt[3] beatitudines evangelicae a donis poenes hoc quod dona sint quidam habitus beatitudines vero sint quidam donorum actus qui beatitudines evangelicae dicuntur, quia ad beatitudinem consequendam proxime et excellenter disponunt.

vide tum dona tum beatitudines differunt a virtutibus in eo quod virtutes quidem movent hominem ad bene recteque agendum, sed tt modo ordinario, ubi dona et beatitudines hominem movent modo quodam extraordinario et magis excellenti beatitudines christus enumerat matt. 5

fructus porro Spiritus Sancti quos ad galat cap 5 recenset apostolus meris virtutum actibus aliqd superaddunt, quandam scilicet suavitatem et laetitiam, unde describi possunt hoc modo opera per gratiam Spiritus Sancti facta in quibus hoc delectatur.

differunt fructus a donis quoniam dona tt habitus, a beatitudinibus vero qa illa tt actus excellentes, ubi fructus tt actus ordinarii virtutum in quibus delectatur homo, fructus 12 enumerantur ab apostolo ad galatas cap 5

an confessiones facta tempore
quo quis ignorabat mysteria credita
necessaria, judicandæ sint invalidæ
et iterandæ

R: Si quis ignoraverit nrīa necessi
tate medii sive vincibiliter sive
invincibiliter, oēs confessiones quas
in istâ ignorantia fecit sit inva
lidæ et iterandæ qā numquam
fuit absolutus, nec unquam
habuit contritionem requisitam
si autem ignoraverit de credita
nrīa necessitate præcepti, tunc
si ignorantia fuerit invincibilis
vel non graviter culpabilis
confessiones potuerunt esse valida
: si vero ignorantia fuerit gravi
ter culpabilis, ita ut interverie
rit magna negligentia prout
frequenter contingit in locis
ubi non desunt instructiones
tunc confessiones judicandæ
sunt invalidæ defectu contritio
nis, eo quod talis culpabiliter
continuaverit suam ignorantiam:
conformiter ad responsionem
ad ~~præcedentem~~ quæstionem sequen
tem

an confessiones sint invalidæ
et iterandæ rāone peccatorum
ignorantiæ, quæ perseverante igno
rantiâ numquam fuerunt confessa?
vg aliquis in juventute commisit
aliqua peccata contra jus nāæ
peccata in māâ luxuria, quæ
tunc ignorabat esse peccata, sed in
culpabiliter, cum in jure nāæ non
detur ignorantia invincibilis: an
oēs confessiones quas ab illo tempore
fecit, judicandæ sint invalidæ
adeoque an teneatur eas iterare
postquam jam cognoscit malitiam
eorum peccatorum

R: videndum jo an talis ante confessionem ipsi adhibuerit sufficiens examen pro cognoscendis peccatis 2o an erga peccata ignorantia non retinuerit affectum in iisque non continuaverit post confessionem quas fecit de aliis peccatis.

Si adhibuerit sufficiens examen, nec retinuerit affectum erga ejusmodi peccata neque in iis continuaverit: tunc confessiones ó ft judicandæ invalidæ nec iterandæ: qa peccata illa potuerunt remitti indirecte cum aliis peccatis uti peccata oblita: namli cet ft alis potuerit et debuerit scire malitiam istorum peccatorum, ad eo que eam hactenus ignoraverit culpabiliter; potuit tn illa inculpabiliter omittere in confessione qa examen quod prævie ad confessionem adhibere debet, præcipue fit ad rememoranda peccata, commissa ad quod non requiritur tanta diligentia quanta pro cognoscenda lege et malitia peccatorum. Si autem retinuerit affectum erga peccata ignitia in iisque continuaverit qd sæpe contingit in juventute tunc confessiones facta illo tempore fuerunt invalidæ defectu contritionis qua non fuit vera quamvis generatim profiteretur se de omnibus dolere et omnia velle evitare; qa dici nequit quod contritio virtualiter se extendat ad peccata erga qua retinetur affectus.

A

26

119

Memoria
Sacramentum